

ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΗΓΕΣΙΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ»**

2020-2022

Διπλωματική Εργασία

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΩΝ
ΠΑΡΟΧΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ**

ΛΙΑΚΟΥ ΦΛΩΡΑ

Σεπτέμβριος 2023

ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΗΓΕΣΙΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ»**

2020-2022

Διπλωματική Εργασία

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΩΝ
ΠΑΡΟΧΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ**

ΛΙΑΚΟΥ ΦΛΩΡΑ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: Λήψη αποφάσεων και σχεδιασμός πολιτικών υγείας

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: Β. Παπανικολάου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Σεπτέμβριος 2023

SCHOOL OF PUBLIC HEALTH

DEPARTMENT OF PUBLIC HEALTH POLICIES

**MSC IN LEADERSHIP, INNOVATION, AND VALUE BASED HEALTH
POLICIES**

2020-2022

Thesis

**THE CONTRIBUTION OF HEALTH CARE PROVIDERS'
CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN PUBLIC HEALTH
PROMOTION**

LIAKOU FLORA

SPECIALIZATION: Decision making and health policy planning

September 2023

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

A/α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΑΔΑ/ ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΑΝΑΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	
2	ΚΟΡΝΑΡΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	
3	ΖΑΒΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

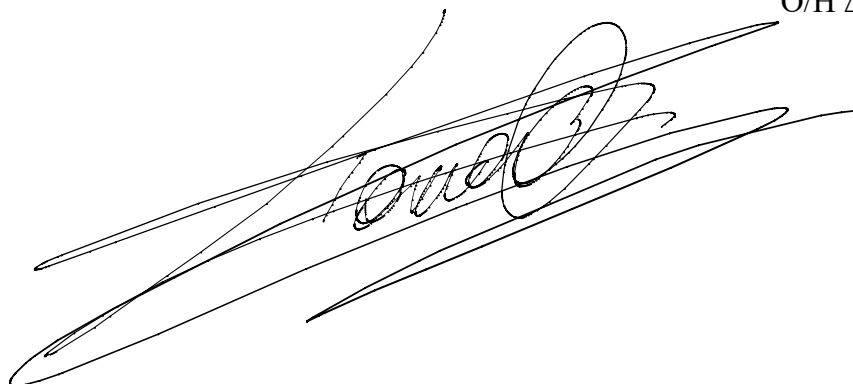
Η κάτωθι υπογεγραμμένη Λιάκου Φλώρα του Ιωάννη, με αριθμό μητρώου mlead20011 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Ηγεσία, Καινοτομία και Πολιτικές Αξίας στην Υγεία του Τμήματος Πολιτικών Δημόσιας Υγείας της Σχολής Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι 31/07/2024 και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ο/Η Δηλών/ούσα

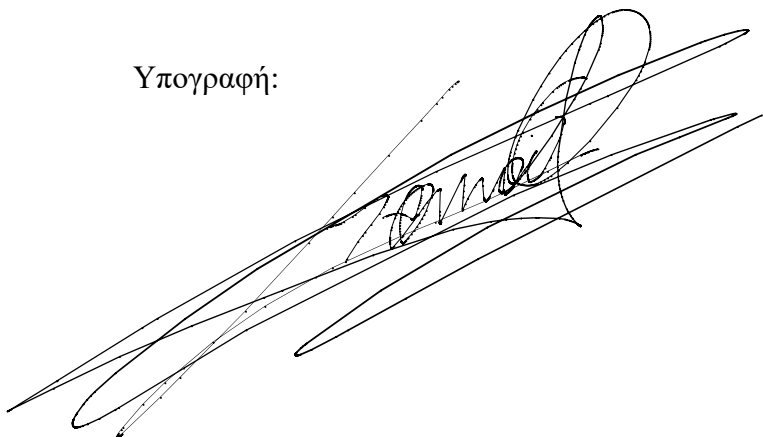
Copyright © Φλώρα Λιάκου, 2023

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των απαιτήσεων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Ηγεσία, Καινοτομία και Πολιτικές Αξίας στην Υγεία» του Τμήματος Πολιτικών Δημόσιας Υγείας, του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Η έγκρισή της δεν υποδηλώνει απαραίτητα και την αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος Πολιτικών Δημόσιας Υγείας.

Βεβαιώνω ότι η παρούσα διπλωματική εργασία είναι αποτέλεσμα δικής μου δουλειάς και δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής. Στις δημοσιευμένες ή μη δημοσιευμένες πηγές που αναφέρω έχω χρησιμοποιήσει εισαγωγικά όπου απαιτείται και έχω παραθέσει τις πηγές τους στο τμήμα της βιβλιογραφίας.

Υπογραφή:

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style. The signature is slanted upwards from left to right. It appears to be the name 'Γαμπά' (Gampá) written in a stylized, flowing script. The signature is positioned to the right of the 'Υπογραφή:' label.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Τα τελευταία χρόνια, η εταιρική κοινωνική ευθύνη έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον τόσο των επιχειρήσεων και των ενδιαφερόμενων μερών στην κοινωνία, όσο του δημόσιου τομέα και των πεδίων εφαρμογής πολιτικής δημόσιας υγείας. Σήμερα, όλο και περισσότερο η ανάγκη για ουσιαστικές δράσεις προς τους ανθρώπους, την κοινωνία και το περιβάλλον έχει καθορίσει την ανάγκη για μια σύγχρονη προσέγγιση της δημόσιας υγείας.

Η υιοθέτηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ) στην Ελλάδα καλείται να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να προωθηθεί περαιτέρω η κοινωνικά υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά στην εγχώρια οικονομία και ευημερία. Ενώ παράλληλα επιχειρείται μία σύνδεση με την πολιτική στρατηγική και τα προγράμματα πρόληψης που πρόκειται να υλοποιηθούν στον πληθυσμό ώστε η πολιτεία να συμβάλλει καθοριστικά στην προαγωγή υγείας, την προστασία και την πρόληψη. Πρόκειται για την προσπάθεια συστηματικής ανάλυσης της ΕΚΕ στην Ελλάδα και την διάθεση των εταιριών στην έμπρακτη συμβολή και προώθηση της δημόσιας υγείας, αλλά και της ανάπτυξης κουλτούρας για τη βελτίωση της Υγείας του πληθυσμού, την υιοθέτηση αρχών βιωσιμότητας και την κοινωνική και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση των διαστάσεων της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και η συμβολή τους στην προώθηση της δημόσιας υγείας.

Μεθοδολογία: Πραγματοποιήθηκε μία Συστηματική Βιβλιογραφική Ανασκόπηση στις βάσεις δεδομένων της Αμερικανικής Εθνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης των Εθνικών Ινστιτούτων Υγείας (PubMed - National Institutes of Health), το BioMed Central και το Science Direct. Η συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο ανασκόπησης Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA). Για την

αναζήτηση χρησιμοποιήθηκαν οι λέξεις κλειδιά: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Δημόσια Υγεία, πρακτικές, συμβολή ΕΚΕ, προώθηση δημόσιας υγείας, διαστάσεις ΕΚΕ.

Η χρονική διάρκεια της αναζήτησης ήταν από το έτος 2016 έως το 2023 και η γλώσσα αναζήτησης ήταν η αγγλική ή η ελληνική.

Αποτελέσματα:

Σημαντικό κομμάτι της υπεύθυνης ανάπτυξης των εταιριών αποτελεί η αναγνώριση των κύριων ζητημάτων τα οποία σχετίζονται με τους μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους της κάθε οντότητας αντίστοιχα, καθώς και με τους στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Οι άξονες εταιρικής υπευθυνότητας συμβάλλουν δυναμικά στην αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων, όπως για παράδειγμα η καλή υγεία, η ευημερία και η αξιοπρεπής εργασία. Οι άξονες αυτοί καλύπτουν πεδία και στόχους που αφορούν την οικονομική επίδοση και ανάπτυξη ενός ομίλου/ εταιρίας, την ανάπτυξη στόχων στη βιομηχανία, την καινοτομία και των υποδομών με την ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας, την αναβάθμιση των τεχνολογικών ικανοτήτων του βιομηχανικού κλάδου, την ενθάρρυνση της καινοτομίας, την αύξηση του αριθμού των εργαζομένων στη έρευνα και τέλος την αύξηση των δαπανών για την έρευνα και την ανάπτυξη στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Επιπλέον, καλύπτουν στόχους για το ανθρώπινο δυναμικό, παροχές των εργαζομένων, την υγεία και την ασφάλεια και τέλος εφαρμογές που αφορούν την κοινωνία σε ζητήματα της προαγωγής και της προάσπισης της δημόσιας υγείας μέσω κοινωνικών δράσεων, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για σημαντικά θέματα υγείας. Στόχος αποτελεί η υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών και η διασφάλιση πρόσβασης στις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον βιώσιμο τρόπο ζωής.

Συμπεράσματα: Η παρούσα εργασία υπογραμμίζει τον ολοένα και σημαντικότερο ρόλο που διαδραματίζουν οι εταιρίες στη βελτίωση και προαγωγή της δημόσιας υγείας μέσω κοινωνικών δράσεων, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για σημαντικά θέματα υγείας.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να αναγνωρίσουν ότι σήμερα ο θεσμός της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης έχει επιβληθεί με απώτερο στόχο την καλύτερη επίτευξη των κοινωνικών αξιών και των αξιών που διέπουν το περιβάλλον και τον τόπο όπου ζούμε και εργαζόμαστε. Έτσι, μέσα από τους διάφορους νόμους που έχει θεσπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση και τους στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ένα τέτοιο πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής

ευθύνης θα πρέπει να εφαρμοστεί από όλες τις επιχειρήσεις, το οποίο προάγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Ως εκ τούτου, η ΕΚΕ αποτελεί σημαντική δέσμευση και αναπτύσσει εξειδικευμένες και κοστολογημένες δράσεις, με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της δημόσιας υγείας, την αποτροπή των πηγών κινδύνου για τη σωματική, ψυχική και πνευματική υγεία, την πρόληψη της ανθρώπινης ασθένειας και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Λέξεις – κλειδιά: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Δημόσια Υγεία, πρακτικές, συμβολή ΕΚΕ, προώθηση δημόσιας υγείας, διαστάσεις ΕΚΕ

Abstract

Introduction: It has never been more urgent for corporate entities to ensure that they are accountable for public health issues arising from their business operations. Corporate Social Responsibility is constantly being redefined from what it used to be in terms of corporate responsibility to people and the planet. This redefinition is mainly due to issues affecting public health. Hence, it is important for corporate entities to account for how their business operations affect public health. It is also important for corporate entities to account for how public health issues affect their business operations. The nexus between corporate social responsibility and public health could also create a 'new normal' by accounting and corporate reporting on public health.

Results: Corporate Social Responsibility (CSR) refers to the voluntary actions that businesses take to address social, economic, and environmental issues beyond their legal requirements. CSR has become increasingly important in recent years as a means for companies to demonstrate their commitment to social responsibility and sustainability. One area where CSR has the potential to make a significant impact is in promoting public health and sustainability.

There are several ways in which CSR can be used as a tool for promoting public health and sustainability. Firstly, companies can adopt environmentally- friendly practices in their operations to reduce their impact on the environment. This can include reducing carbon emissions, using renewable energy sources, and implementing sustainable waste management practices. By doing so, companies can contribute to the protection of the environment and help mitigate the effects of climate change, which has significant implications for public health.

Secondly, companies can invest in the health and well-being of their employees, which can have a positive impact on public health. This can include providing health and wellness programs, offering flexible work arrangements to promote work-life balance, and providing access to healthcare services. By prioritizing the health and well-being of their employees, companies can contribute to a healthier workforce and a more productive society.

Thirdly, companies can engage in community outreach and support initiatives that promote public health and sustainability. This can include supporting local health clinics, donating to environmental conservation organizations, and promoting public awareness campaigns on health and environmental issues. By partnering with stakeholders and supporting initiatives that promote public health and sustainability, companies can contribute to the development of healthier and more sustainable communities.

Finally, companies can use their marketing and advertising campaigns to promote public health and sustainability. This can include promoting healthy lifestyles, encouraging environmental awareness, and highlighting the company's commitment to social responsibility and sustainability. By using their platforms to promote positive social and environmental messages, companies can contribute to the development of a more conscious and responsible consumer culture.

In conclusion, CSR can be a powerful tool for promoting public health and sustainability. By adopting environmentally friendly practices, investing in the health and well-being of their employees, engaging in community outreach and support initiatives, and using their marketing and advertising campaigns to promote positive social and environmental messages, companies can contribute to a healthier, more sustainable future for all. It is essential for companies to recognize the importance of their role in promoting public health and sustainability and take action to make a positive impact on society and the environment.

Discussion: The findings of this systematic review highlight the potential of CSR initiatives to promote public health across a range of industry sectors. The food and beverage industry has been a key focus of CSR initiatives, given the significant impact that diet and nutrition have on public health. However, there is also evidence to suggest that CSR initiatives in other industry sectors, such as healthcare and transportation, can also have a positive impact on public health. Overall, the findings suggest that CSR can be an effective means for companies to demonstrate their commitment to social responsibility while also promoting public health.

Conclusion: The existing literature suggests that CSR has the potential to make a significant contribution to public health promotion. Future research should focus on exploring the specific mechanisms through which CSR initiatives impact public health outcomes, as well as identifying best practices for implementing effective CSR initiatives in different industry sectors. By doing

so, we can continue to develop a better understanding of how CSR can be used as a tool for promoting public health and sustainability.

Keywords: "csr", "public health promotion", "public health", and "csr dimensions".

Περιεχόμενα

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	5
Abstract	11
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	16
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	16
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	16
Εισαγωγή.....	17
Κεφάλαιο 1ο : Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	20
1.1 Εννοιολογικός Προσδιορισμός	20
1.2. Ιστορική Αναδρομή.....	24
1.3. Κατηγορίες ΕΚΕ	31
1.3.1. Εξωτερική Κοινωνική Ευθύνη.....	31
1.3.2 Τοπικές Κοινότητες.....	31
1.3.3. Επιχειρηματικοί Εταίροι, Προμηθευτές και Καταναλωτές	32
1.3.4. Ανθρώπινα Δικαιώματα.....	32
1.3.5. Παγκόσμιες Περιβαλλοντικές Ανησυχίες.....	32
1.3.6. Προώθηση σκοπού (cause promotion)	33
1.3.7. Μάρκετινγκ σκοπού (Cause related marketing)	33
1.3.8. Κοινωνικό Μάρκετινγκ (Corporate Social Marketing).....	33
1.3.9. Κοινωνικά Υπεύθυνες Επιχειρηματικές Πρακτικές (Socially Responsible Business Practices)	36
1.3.10. Στρατηγική Κοινωνική Ευθύνη.....	36
1.3.11. Ηθική Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	37
1.3.12. Ανθρωπιστική Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	37
1.4. Αντιλήψεις για την επιχειρηματική ηθική και την ΕΚΕ στο ελληνικό πλαίσιο.....	38
1.5. Καθορισμός της αξίας των πρωτοβουλιών ΕΚΕ.....	41
Κεφάλαιο 2ο : Πολιτική Δημόσιας Υγείας στην Ελλάδα	46
2.1. Η Δημόσια Υγεία	46
2.2. Η Δημόσια Υγεία στην Ελλάδα.....	46
2.3. Δομές και όργανα που διαρθρώνουν τη Δημόσια Υγεία στην Ελλάδα	47
2.4 Πεδία εφαρμογής της πολιτικής δημόσιας υγείας.....	48

Κεφάλαιο 3^ο: Εταιρική κοινωνική ευθύνη και δημόσια υγεία.....	53
3.1. Εταιρικές οντότητες και δημόσια υγεία.....	53
3.2. Συνιστώσες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.....	56
3.3. Πως τα θέματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν τις εταιρικές οντότητες.....	59
3.4. Πως οι επιχειρηματικές δραστηριότητες επηρεάζουν τη δημόσια υγεία.....	61
Κεφάλαιο 4^ο : Μεθοδολογία.....	64
4.1. Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα.....	64
4.1.1 Τα Ερευνητικά Ερωτήματα.....	64
4.2 Μεθοδολογία.....	65
4.2.1 Κριτήρια ένταξης μελετών.....	66
4.2.2 Αναζήτηση μελετών.....	66
4.3 Η συμβολή των διαστάσεων της ΕΚΕ στην προαγωγή και την προώθηση της δημόσιας υγείας	71
4.4 Η ΕΚΕ ως εργαλείο για την προώθηση της δημόσιας υγείας.....	74
4.5 Εφαρμογή ΕΚΕ από παρόχους υγείας στην Ελλάδα.....	76
Κεφάλαιο 5ο : Συζήτηση.....	89
Βιβλιογραφία.....	94

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.: Λέξεις-κλειδιά της διεθνούς βιβλιογραφικής ανασκόπησης

Πίνακας 2.: Μελέτες που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση

Πίνακας 3. Αναγνώριση ουσιαστικών θεμάτων

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.: Διαδικασία επιλογής μελετών

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Βιώσιμη Ανάπτυξη ΗΗG

Εικόνα 2. Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΚΕ: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

A. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγή

Τα αποτυπώματα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ) όσον αφορά τις σχετικές πολιτικές και πρακτικές είναι εμφανή σε όλες τις περιοχές, ωστόσο το επίπεδο υιοθέτησης και διάδοσης διαφέρει, καθώς κάθε χώρα διαφοροποιείται σημαντικά ως προς τα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης, τα νομικά πολιτικά συστήματα, τα πολιτιστικά πρότυπα και τις προσδοκίες τους σχετικά με την επιχειρηματική συμπεριφορά (Hofstede 1991, 2001, Wotruba 1997). Η έρευνα για την ΕΚΕ είχε παραδοσιακά την τάση να επικεντρώνεται στις ανεπτυγμένες χώρες - τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ευρώπη και σε μικρότερο βαθμό την Ασία - μερικές φορές σε μια συγκριτική προοπτική (Maignan & Ralston 2002, Welford 2004, Kolk 2005).

Τα τελευταία χρόνια υπήρξαν μάρτυρας μιας έκρηξης του ενδιαφέροντος για την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) μεταξύ μελετητών και επαγγελματιών. Αυτό αποδίδεται κυρίως στο αυξανόμενο ενδιαφέρον των ατόμων για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και, για την επιχειρηματική ηθική (Misani, 2010). Η ΕΚΕ έχει λάβει μια σειρά από εννοιολογήσεις (Dahlsrud, 2008). Σε αυτή τη μελέτη υιοθετούμε τον ορισμό που προτείνει ο Turker (2009) που τον περιγράφει ως «εταιρικές συμπεριφορές που στοχεύουν να επηρεάσουν θετικά πρωτεύοντα κοινωνικά, δευτερογενή κοινωνικά, πρωτεύοντα μη κοινωνικά και δευτερογενή μη κοινωνικά ενδιαφερόμενα μέρη και υπερβαίνουν τα οικονομικά του συμφέροντα» (σελ. 413-414).

Επιπλέον, όσον αφορά τις μη χρηματοοικονομικές αναφορές και τα πρότυπα εθελοντικής υιοθέτησης, η ισπανική βιομηχανία σημείωσε υψηλότερη βαθμολογία, με την ελληνική να κατατάσσεται πολύ χαμηλότερα. Ομοίως, προτείνοντας ένα τυπολογικό μοντέλο για την ευρωπαϊκή κυβερνητική δράση προς την ΕΚΕ, οι Albareda et al. (2007) τοποθετούν τις μεσογειακές χώρες σε ένα μοντέλο «αγοράς» δημόσιας πολιτικής ΕΚΕ. Υποστηρίζουν ότι όσον αφορά το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση πολιτικής ΕΚΕ, οι μεσογειακές κυβερνήσεις στοχεύουν

στην επίτευξη κοινωνικής συναίνεσης και ως εκ τούτου να συμμετάσχουν σε έναν πολυμερή διάλογο όλων των σχετικών παραγόντων: εταιρείες και κοινωνικές ομάδες, μαζί με εκπροσώπους των κρατών.

Η Ελλάδα μαζί με την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία προσδιορίζονται από υιοθέτηση των πολιτικών ΕΚΕ στην Ευρώπη καθώς άρχισαν να σχεδιάζουν μια ατζέντα ΕΚΕ, με κίνητρο κυρίως τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ, ως τον αντίκτυπο των παγκόσμιων πρωτοβουλιών ΕΚΕ/αειφορίας. Επιπλέον, η κυβερνητική δράση σε αυτές τις χώρες υποστηρίζεται από τη σύνταξη εκθέσεων και μελετών για την ΕΚΕ, διερευνώντας την ανάπτυξη της ΕΚΕ από τις πιο ενεργητικές (βόρειες) ευρωπαϊκές κυβερνήσεις. Οι συγγραφείς σημειώνουν, ωστόσο, ότι συνολικά, παρόλο που δεν ενδιαφέρονται για καινοτόμες ή προορατικές δημόσιες πολιτικές ΕΚΕ (εκτός από την Ιταλία), οι κυβερνήσεις στην περιοχή της Μεσογείου φαίνεται να έχουν υιοθετήσει μια θετική στάση απέναντι στην ΕΚΕ (Albareda et al. 2007).

Ένας από τους τρόπους με τους οποίους οι εταιρείες/ οργανισμοί πραγματοποιούν την ΕΚΕ, και σε αυτόν τον τρόπο θα εστιάσουμε στην παρούσα εργασία, είναι η συμμετοχή σε πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας. Οι εταιρικές πρακτικές διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της υγείας και της συμπεριφοράς υγείας. Αυτές οι πρακτικές είναι ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες της υγείας (Freudenberg & Galea, 2008). Σύμφωνα με τον Green (2019), τα εταιρικά συμφέροντα για τη δημόσια υγεία είναι διαφορετικά.

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να εξετάσει τη συσχέτιση μεταξύ ΕΚΕ και δημόσιας υγείας. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την ΕΚΕ, ως προς τον εννοιολογικό της προσδιορισμό, την ιστορική αναδρομή της, τις κατηγορίες που περικλείει, τις αντιλήψεις για την επιχειρηματική ηθική και την ΕΚΕ στον ελλαδικό χώρο και τον καθορισμό της αξίας των πρωτοβουλιών που λαμβάνονται.

Στη συνέχεια, στο δεύτερο κεφάλαιο αποτυπώνεται η πολιτική Δημόσιας Υγείας στην Ελλάδα, οι δομές και τα όργανα που διαρθρώνουν τη δημόσια υγεία στην Ελλάδα, καθώς και τα πεδία εφαρμογής της πολιτικής δημόσιας υγείας.

Στο τρίτο κεφάλαιο αποτυπώνεται η συνδυαστική προσέγγιση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και δημόσιας υγείας. Συγκεκριμένα, γίνεται λόγος για τις εταιρικές οντότητες και δημόσια υγεία,

συνιστώσες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, τρόπους με τους οποίους τα θέματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν τις εταιρικές οντότητες και τους τρόπους με τους οποίους οι επιχειρηματικές δραστηριότητες επηρεάζουν τη δημόσια υγεία. Εν συνεχεία, στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται ο σκοπός της εργασίας, τα ερευνητικά ερωτήματα και η μεθοδολογία της εργασίας. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο παρατίθενται η συζήτηση και τα συμπεράσματα ως απόφθεγμα των όσων μελετήθηκαν.

Κεφάλαιο 1ο : Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

1.1 Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) εννοιολογικά έχει γίνει πόλος έλξης για ένα μεγάλο πλήθος μελετητών και βρίσκει εφαρμογή στην πράξη κατά το επιχειρείν, σε σύγκριση με το παρελθόν που η κοινωνική ευθύνη θεωρούνταν μοναδική και θεμελιώδης ευθύνη και μέλημά τους προκειμένου να ικανοποιηθούν οι μέτοχοι.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι μεταφράζεται σε αγγλικούς όρους Corporate Social Responsibility (CSR), ο οποίος συνδέεται άμεσα και εννοιολογικά με την εταιρεία, καθώς οι εταιρείες αναλαμβάνουν ευθύνες έναντι των κοινωνιών στις οποίες εδρεύουν και λειτουργούν. Η λέξη «company», όπως και οι περισσότερες λέξεις στην αγγλική γλώσσα, προέρχεται από τις λατινικές λέξεις cum και panis, που σημαίνει «σπάω το ψωμί μαζί», κυρίως επειδή η λέξη εταιρεία μεταφέρει μια γενική ή κοινωνική αίσθηση αποδοχής και πρότασης (Ardnt, 2003).

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη εμφανίζει διαφορετικούς ορισμούς παγκόσμια, πιθανώς λόγω του πλήθους των παραδόσεων κάθε χώρας, της ιστορίας της και του διαφορετικού επιπέδου εξέλιξης της. Παρουσιάζεται στον διεθνή λόγο ως εταιρική υπηκοότητα, κοινωνική ευθύνη, κοινωνική ευθύνη, εταιρική ευθύνη. Μια ισχυρή απόδοση με την εννοιολογική της μορφή είναι εξής: Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ένα σύνολο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που καταδεικνύουν την ενσωμάτωση κοινωνικών και περιβαλλοντικών ανησυχιών στις επιχειρηματικές δραστηριότητες σύμφωνα με τις πεποιθήσεις της εταιρικής βιωσιμότητας (Marcel van Marrewijk, 2003).

Ο Howard R. Bowen αναγνωρίζεται ως ο ιδρυτής της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης με το έργο του The Social Responsibilities of Entrepreneurs το 1953, όπου δηλώνει ότι οι επιχειρηματίες έχουν υποχρέωση να ακολουθούν πλήθος πολιτικών, λαμβάνοντας αποφάσεις και πραγματοποιώντας ενέργειες που συνάδουν με τους στόχους και τις κοινωνικές αξίες εταιρείας.

Ο ορισμός περιλαμβάνει την σκέψη της αδιάσπαστης σχέσης, την εξάρτηση, την επιρροή και την αλληλεπίδραση του συνόλου των επιχειρήσεων με την κοινωνία και το περιβάλλον, με τελικό αποτέλεσμα της συμβατότητα και την ομαλή-αρμονική συνύπαρξη αυτών των δύο στοιχείων. Βασικές προϋποθέσεις για να υπάρξει βιωσιμότητα στους οργανισμούς και κατά συνέπεια στην οικονομική τους δύναμη είναι να εστιάζουν σε μια κοινωνία με συνοχή προστατεύοντας το περιβάλλον.

Ο Joseph McGuire το 1963 πρόσφερε μια διαφορετική προοπτική: « *Οι κοινωνικές ευθύνες προϋποθέτουν ότι το σύνολο των οργανισμών δεν έχουν μόνο οικονομικές και νομικές υποχρεώσεις αλλά και ορισμένες ευθύνες έναντι της κοινωνίας που υπερβαίνουν αυτές τις υποχρεώσεις*». Ο ανωτέρω ορισμός του Joseph McGuire αντικατόπτριζε με μεγαλύτερη ακρίβεια τους οργανισμούς σε σχέση με άλλους, το σύνολο των οργανισμών πρέπει να δείχνουν ενδιαφέρον για τα πολιτικά γεγονότα, την κοινωνική ευημερία, την ικανοποίηση των εργαζομένων και την κοινωνία γενικότερα.

Επομένως, μια επιχειρηματική πρακτική πρέπει να είναι μια «δίκαιη» πορεία δράσης, όπως συνηθίζεται για όλους τους καλούς πολίτες. Προσεγγίζοντας τις εννοιολογικές μορφές της επιχειρηματικής ηθικής (business ethics) και της εταιρικής ιθαγένειας (corporate civilship), οι οποίες έχουν απασχολήσει έντονα την ακαδημαϊκή έρευνα τα τελευταία χρόνια και προτείνουν παρόμοιες σκέψεις με την ΕΚΕ.

Το 1967, ο Keith επεσήμανε ότι η κοινωνική ευθύνη είναι απόρροια του ενδιαφέροντος για το σύνολο των ηθικών συνεπειών των πράξεων του, καθώς έχει πολλές πιθανότητες την επιρροή των συμφερόντων των άλλων. Τονίζει, επίσης το πλήθος των θεσμικών δράσεων και επιπτώσεων που επέρχονται στο κοινωνικό σύνολο. Θεωρείται ότι οι επιχειρήσεις, όντας μια ισχυρή δύναμη στην κοινωνία, έχουν την ευθύνη να επιτελούν την εταιρική κοινωνική ευθύνη με βάση το κοινωνικό συμφέρον, η οποία τελικά θα αποφέρει κέρδος (Davis, 1967).

Διαφορετικός ορισμός που είναι γενικά αποδεκτός δίνεται από τον Archie Carroll (1979, σ. 497): «*Η κοινωνική ευθύνη περιλαμβάνει το σύνολο των οικονομικών, νομικών, και ηθικών προσδοκιών που δέχεται η κοινωνία από το πλήθος οργανισμών οργανισμούς σύμφωνα με τη διακριτική τους ευχέρεια*». Το διεθνές Συμβούλιο Εμπορίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη ορίζει την εταιρική κοινωνική ευθύνη ως τη διαρκή δέσμευση των επιχειρήσεων για ηθική δράση και τη

βελτίωση της ποιότητας ζωής των εργαζομένων και των οικογενειών τους και της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας, συμβάλλοντας παράλληλα στην οικονομική ανάπτυξη (University of Southern Denmark, 2007).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ευαισθητοποιήθηκε για το ζήτημα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης περιλαμβάνοντάς το στην ευρωπαϊκή κοινωνική ατζέντα στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που έλαβε χώρα στη Λισαβόνα το 2000. Τον επόμενο χρόνο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε στην παρουσίαση μιας Πράσινης Βίβλου με τίτλο «Προώθηση ενός Ευρωπαϊκού Πλαισίου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη». Υπευθυνότητα», που ορίζει την ΕΚΕ, εννοιολογικά που ενσωματώνει την εταιρική ευθύνη στον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν οικειοθελώς το σύνολο των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβληματισμών στις λειτουργίες και κατά των συναλλαγών τους με τους ενδιαφερόμενους, ή πιο συνοπτικά, τον αντίκτυπο που έχουν στην κοινωνία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία προκαλεί τον εαυτό της να εξελιχθεί σε ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομική δύναμη στη διεθνή σκακιέρα, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με όλο και περισσότερες καλές εργασιακές θέσεις και ακόμη πιο μεγάλη κοινωνική συνοχή, αναγκάζει έμμεσα τις εταιρείες να συμμετάσχουν στο έργο. Προτρέπει τις επιχειρήσεις να αναλάβουν εθελοντικές δράσεις που δεν απαιτούνται αυστηρά από νομικές εντολές, εστιάζοντας σε όλους τους ενδιαφερόμενους όπως οι εργαζόμενοι, οι μέτοχοι, η κοινωνία, οι προμηθευτές, το περιβάλλον και οι πελάτες (Παπαγιαννάκης, 2003).

Αυτή η προσπάθεια στοχεύει στη δημιουργία συνέργειας ευρωπαϊκών θεσμών, εθνικές κυβερνήσεις, κοινωνικοί εταίροι και οργανώσεις επι της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να θεσπιστούν ελάχιστα πρότυπα και επίπεδα διαβουλεύσεων. Το παγκόσμιο τραπεζικό ίδρυμα υποστηρίζει ότι η ΕΚΕ αποτελεί την δέσμευση της επιχείρησης στην συμβολή μιας βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης μέσα από τη συνεργασία με τους εργαζομένους, να βελτιώσουν τη μετέπειτα ζωή τους με τρόπο που να προωθεί την επιχειρηματική ανάπτυξη των οικογενειών τους, της τοπικής κοινότητας και της κοινωνίας στο σύνολό της.

Κατά το Business for Social Responsibility (BSR), οι επιχειρήσεις πρέπει να λειτουργούν με τρόπο που προάγει το σύνολο των ηθικών, νομικών, εμπορικών και δημόσιων προσδοκιών της

κοινωνίας. Προσθέτει ότι η εταιρική ηγεσία βλέπει την ΕΚΕ ως κάτι περισσότερο από επίσημες πρακτικές και περιστασιακές χειρονομίες ή πρωτοβουλίες που υποκινούνται προωθώντας τα προϊόντα ή επι των δημοσίων σχέσεων ή άλλα επιχειρηματικά οφέλη. Αντίθετα, η ΕΚΕ θεωρείται ως ένα σύνολο από πολιτικές, πρακτικές και προγράμματα που εφαρμόζονται μέσα από τις επιχειρηματικές λειτουργίες και κατά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που υποστηρίζονται και εγκρίνονται από την ανώτατη διοίκηση.

Το 2013 το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη υιοθετώντας τον ακόλουθο ορισμό: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αφορά την εθελοντική δέσμευση του συνόλου των επιχειρήσεων να συμπεριλάβουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά μέτρα στο σύνολο των επιχειρηματικών πρακτικών, τα οποία επιβάλλονται από το νόμο και αφορούν όλους όσους δέχονται άμεση επιρροή από τις δραστηριότητές τους. Η Εταιρεία Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας ορίζει την ΕΚΕ ως ένα πλήθος συστηματικών, οργανικών και εθελοντικών ενσωματωμένων δράσεων κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών διάστασεων στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, συμβάλλοντας σημαντικά στην κοινωνία στην επικοινωνία με τους ενδιαφερόμενους.

Στην Ολλανδία αυτό νοείται ως η συνεχής δέσμευση των διευθυντών εταιρειών να υποστηρίζουν το σύστημα αξιών και να σέβονται τις πολιτισμικές διαφορές σε οποιαδήποτε από τις ενέργειες ή τις επιχειρηματικές τους πολιτικές που βασίζονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Διεθνή Ανθρώπινα και Εργατικά Δικαιώματα (MVO, CSR Netherland, 2015).

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, οι ενέργειες και οι επιπτώσεις τους στην κοινωνία γίνονται κατανοητές με την προώθηση της ατομικής και επιχειρηματικής ευαισθητοποίησης για το αυξημένο επίπεδο ευθύνης (Danko, Goldberg και Grant, 2008). Στην Ταϊβάν, η συμμετοχή στην αύξηση του φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου εκτιμάται περισσότερο από το κέρδος (Wang, 2011). Στη Βραζιλία αναφέρεται στην επιδίωξη της κοινότητας για μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη, την εκτίμηση των εργαζομένων που χρησιμοποιούν τις δεξιότητές τους, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βοήθεια των ηθικών επιχειρήσεων να λειτουργούν και να ευημερούν (Brazilian Institute for Social And Economic Analysis - IBASE, 2008).

Κάθε εταιρεία προτείνει ένα σχέδιο σχετικά με το πώς θα λαμβάνει χώρα η εφαρμογή της έννοιας που αφορά την βιώσιμη ανάπτυξη που βασίζεται σε τρεις άξονες: τον οικονομικό,

κοινωνικό και περιβαλλοντικό άξονα σύμφωνα με το Γαλλικό Ινστιτούτο Novéthique (the French expert of responsible investment). Η ΕΚΕ εμφανίζει ότι μια εταιρεία ενδιαφέρεται με σοβαρό τρόπο όχι μόνο για την αποτελεσματικότητα και την εξέλιξή της αλλά και για τον κοινωνικο-περιβαλλοντικό αντίκτυπό της, δίνοντας μεγάλη προσοχή στις εκφραζόμενες ανησυχίες των ομάδων που την ενδιαφέρουν.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το Ινστιτούτο Διευθυντών παραθέτει ότι η ΕΚΕ αφορά το σύνολο των επιχειρήσεων και οργανισμών που λειτουργούν πιο βαθιά, προσεκτικά για να διαχειριστούν τον αντίκτυπο από τις δράσεις τους στο περιβάλλον και την κοινωνία, χωρίς να υπάρχει άμεση εξάρτηση από νομικά πλαίσια και τις αλληλεπιδράσεις τους με το σύνολο των εργαζομένων, των προμηθευτών, των πελάτων και την κοινωνία. Οι ορισμοί της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση τρεις διαφορετικές οπτικές (Panayiotou, et al., 2009).

Συμπερασματικά, με βάση όλα τα ανωτέρω, μπορεί εύκολα να γίνει κατανοητό ότι η ΕΚΕ δεν είναι απλώς νομοθετικές ρυθμίσεις ή φιλανθρωπικές ή οργανωτικές ενέργειες που συμβαδίζουν με τις δημόσιες σχέσεις. Η βάση της ΕΚΕ που βρίσκεται στο σύνολο των ορισμών και αφορά τον εθελοντικό χαρακτήρα που παρουσιάζει, καθώς αφορά στο σύνολο των ενεργειών που λαμβάνουν χώρα εκτός του στενού πλαισίου της νομοθεσίας, οι δράσεις που αποφασίζονται και επιλέγονται από τις επιχειρήσεις θα οδηγήσουν στη βιώσιμη ανάπτυξή τους με κεντρικό μέλημα μεγαλύτερης αξίας για την κοινωνία. Είναι μια σύνθετη έννοια που σχετίζεται με τρία κοινωνικά ζητήματα: υπακοή στο διεθνές δίκαιο και το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, τον εταιρικό σχεδιασμό και την επιχειρηματική στρατηγική για τον τρόπο λειτουργίας, τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και την ηθική συμπεριφορά κάθε εταιρείας και τέλος, η φιλανθρωπία και η κοινωνική συνείδηση καταδεικνύεται μέσα από τις πολιτικές και τα προγράμματά της που επιλέγονται με εθελοντική βούληση.

1.2. Ιστορική Αναδρομή

Όπως παρατήρησαν πρόσφατα οι Porter και Kramer, «Η νομιμότητα της επιχείρησης έχει πέσει σε επίπεδα που δεν παρατηρήθηκαν στην πρόσφατη ιστορία» (2011: 64· πρβλ., κριτικά, Crane, Palazzo, Spence, & Matten, 2014). Μία από τις κύριες κινητήριες δυνάμεις αυτού του

αυξανόμενου σκεπτικισμού σχετικά με την καταλληλότητα των εταιρικών ενεργειών μπορεί να βρεθεί στη συζήτηση για τη διαβρωτική ισορροπία ισχύος μεταξύ εταιρειών και κυβερνήσεων (Scherer & Palazzo, 2007). Ενώ οι εταιρείες οργανώνουν όλο και περισσότερο τις δραστηριότητές τους σε διεθνώς τεντωμένες αλυσίδες εφοδιασμού, η κυβερνητική ρύθμιση παραμένει εθνικά δεσμευμένη και υποχωρεί. Αντί να ενσωματώνονται σε (περισσότερο ή λιγότερο) λειτουργικά και (περισσότερο ή λιγότερο) δημοκρατικά πολιτικά πλαίσια, οι εταιρείες λειτουργούν σε ζώνες σύγκρουσης, υπό κατασταλτικά καθεστώτα και σε χώρες όπου οι κυβερνήσεις είτε δεν είναι πρόθυμες είτε δεν είναι σε θέση να ρυθμίσουν επαρκώς τις παραγωγικές δραστηριότητες. (Matten & Crane, 2005).

Στην τρέχουσα συζήτηση για την ΕΚΕ, οι εταιρείες δέχονται συχνά επίθεση ως παραβάτες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού τους, ως συνεργοί σε καταπιεστικά καθεστώτα και ως εμπνευστές περιβαλλοντικών καταστροφών - αλλά και ως πιθανοί προστάτες και υποστηρικτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή του περιβάλλοντος (Phillips, 2010, Schrempf-Stirling & Palazzo, 2016). Σε αυτή τη συζήτηση, οι εταιρείες έρχονται αντιμέτωπες με αυξανόμενες προσδοκίες σχετικά με τις επιπτώσεις των αποφάσεών τους (Palazzo & Scherer, 2006). Με την σειρά τους, οι αντιδράσεις τους σε αυτές τις επικρίσεις επηρεάζουν τη νομιμότητά τους (Scherer, Palazzo, & Seidl, 2013).

Η νομιμότητα περιγράφεται ως η γενικευμένη αντίληψη για κάτι ως «επιθυμητό, κατάλληλο ή κατάλληλο μέσα σε κάποιο κοινωνικά κατασκευασμένο σύστημα κανόνων, αξιών, πεποιθήσεων και ορισμών» (Suchman, 1995: 574). Η νομιμότητα μιας εταιρείας αμφισβητείται εάν η συμπεριφορά της εκληφθεί ως παρέκκλιση από τους θεσμοθετημένους κανόνες του παιχνιδιού. Οι απειλές νομιμότητας προκύπτουν από αμφισβητούμενα περιστατικά, ζητήματα ή συμπεριφορές (Scherer et al., 2013) και μπορούν τελικά να οδηγήσουν σε μια συνολική αρνητική αξιολόγηση της εταιρείας μέσα στο κοινωνικό της πλαίσιο (Suchman, 1995), καθιστώντας πιο δύσκολη την προσέλκυση ή τη διατήρηση των ενδιαφερομένων. (Dirks, et al., 2009, Mitchell, et al., 1997).

Παρόλο που ορισμένες εταιρείες προσπαθούν να αποκηρύξουν τις σχέσεις τους με το παρελθόν, οι κριτικοί εντούτοις αντιμετωπίζουν τις εταιρείες και τις βλάβες που έκαναν στο παρελθόν, εάν είναι παράγοντες μεταξύ των γενεών. Προβλέποντας την πιθανή ιστορική διάσταση της τρέχουσας συζήτησης για την ΕΚΕ, οι Scherer και Palazzo έγραψαν: «Δεν μπορούμε να

απορρίψουμε την πιθανότητα μέλη άλλων πολιτισμών ή μελλοντικών γενεών να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι κάνουμε λάθος» (2007: 1102). Οι εταιρείες μπορούν να δεχθούν επίθεση για το παρελθόν βλάπτουν καθώς δέχονται επίθεση για την παρούσα βλάβη, και στις δύο περιπτώσεις η αμφισβήτηση της συμπεριφοράς τους απειλεί τη νομιμότητά τους.

Εξετάζοντας τον αντίκτυπο των ηθικών αξιώσεων στο εταιρικό παρελθόν, αρχίζει με μια σύντομη ανασκόπηση της εταιρείας ως ηθικού παράγοντα διαγενεακών ικανών να φέρει ευθύνη. Το ηθικό καθεστώς της εταιρείας (ή της εταιρείας, του οργανισμού ή του ομίλου κ.λπ.) έχει συζητηθεί στην επιχειρηματική ηθική εδώ και δεκαετίες (De George, 1981, Donaldson, 1982, French, 1979, Werhane, 1985). Στο ένα άκρο του φάσματος βρίσκονται εκείνοι που τάσσονται κατά της εταιρικής ηθικής ευθύνης (Danley, 1980, Ladd, 1984, Ranken, 1987, Velasquez, 1985), πιστεύοντας, με ορισμένες διακριτές αποχρώσεις μεταξύ τους, ότι οι ευθύνες περιορίζονται σε αυτές του ατόμου. ηθοποιοί που απαρτίζουν την εταιρεία. Στο άλλο άκρο του φάσματος βρίσκονται εκείνοι που αντιλαμβάνονται τις εταιρείες ως ηθικά πρόσωπα (French, 1979) ή ηθικούς πράκτορες (Donaldson, 1982· Werhane, 1985).

Βασικά χαρακτηριστικά της εταιρικής ηθικής πρακτόρευσης είναι ότι ο πράκτορας είναι σε θέση να ενεργεί, έχει προθέσεις, είναι σε θέση να αναλογιστεί αυτές τις προθέσεις (Werhane, 1985), έχει ηθική σχέση με άλλους (Donaldson, 1982) και είναι μια ενιαία οντότητα ή μονάδα στους οποίους μπορούν να ανατεθούν ευθύνες (May, 1997; Meyers, 1983). Η Werhane, για παράδειγμα, ανέθεσε στις εταιρείες δευτερεύουσα ηθική εξουσία, πράγμα που σημαίνει ότι οι εταιρείες «ενεργούν μόνο ως αποτέλεσμα μεμονωμένων πρωταρχικών ενεργειών, αλλά οι «ενέργειες» μιας εταιρείας δεν μπορούν να περιγραφούν ξανά ως το συνολικό αποτέλεσμα αυτών των μεμονωμένων ενεργειών» (1985: 59).

Η εταιρεία είναι μια ξεχωριστή οντότητα και έχει ηθική εξουσία, πράγμα που σημαίνει ότι είναι σε θέση να αναλάβει την ευθύνη για ενέργειες εντός του πεδίου ελέγχου της. Στη συζήτηση για την ΕΚΕ (Matten & Moon, 2008), την εταιρική υπηκοότητα (Moon et al., 2005) και τη θεωρία των ενδιαφερομένων (Harrison, Bosse, Phillips, 2010), οι μελετητές συνήθως θεωρούν δεδομένη αυτή την υπόθεση όταν συζητούν τις ευθύνες των εταιρειών. Θεωρούμε πειστική την περίπτωση της εταιρικής ηθικής αντιπροσωπείας.

Ωστόσο, ακόμη και από τη στιγμή που αναγνωρίζουμε τις εταιρείες ως παράγοντες ικανούς να φέρουν ηθικές ευθύνες, παραμένει ανοιχτό το ερώτημα εάν τέτοιες ευθύνες εκτείνονται πίσω στην ιστορία και καλύπτουν τις προηγούμενες γενιές. Μόνο υπό την προϋπόθεση ότι οι εταιρείες είναι ηθικοί παράγοντες μεταξύ γενεών, οι υποχρεώσεις μπορούν να επεκταθούν διαχρονικά. Ενώ η ναυλωμένη εταιρεία ως νομική κατασκευή θεωρήθηκε ιστορικά ως το δικαίωμα ύπαρξης και δράσης για λογαριασμό της κυβέρνησης για περιορισμένο χρονικό διάστημα (Micklethwait & Wooldridge, 2005), η εταιρεία του καπιταλισμού του εικοστού αιώνα μετατράπηκε σε μια κατασκευή με απεριόριστη δικαίωμα ύπαρξης.

Οι περισσότερες εταιρικές δραστηριότητες (συγχωνεύσεις, συμβάσεις και άλλες στρατηγικές αποφάσεις) αναλαμβάνονται έχοντας κατά νου τη διαρκή φύση της εταιρείας. Τα νόμιμα δικαιώματα που παραχωρούνται στις εταιρείες καλύπτουν γενεές, όπως και οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται. Πρακτικά από κάθε άποψη, η εταιρεία θεωρείται ως συνεχιζόμενη επιχείρηση. Για τις περισσότερες αποφάσεις από και για τις περισσότερες εταιρείες, ο ηθοποιός του παρόντος θεωρείται η συνέχεια της προηγούμενης εταιρείας. Είναι βέβαιο ότι όταν το παρελθόν τους επαναξιολογείται ηθικά σε δημόσιες συζητήσεις, οι εταιρείες θεωρούνται από το μεγαλύτερο μέρος αυτού του κοινού ως παράγοντες μεταξύ γενεών με ηθικά καθήκοντα που προκύπτουν από ενέργειες του παρελθόντος.

Παρόλα αυτά, μια κοινή εταιρική υπεράσπιση κατά της ιστορικής ευθύνης είναι ότι ο παράγοντας που διέπραξε το αδίκημα ήταν ένας εντελώς διαφορετικός οργανισμός. Αναφερόμενοι σε συγχωνεύσεις, εξαγορές, χρεοκοπίες, αλλαγή επωνυμίας, αλλαγές στη διοικητική ομάδα και ούτω καθεξής, οι εταιρείες προσπαθούν να αποκηρύξουν την ευθύνη προτείνοντας ασυνέχεια των παραγόντων. Ως θέμα δημόσιου λόγου, αυτή η υπεράσπιση έχει πολύ φτωχό ιστορικό.

Η κριτική συνεχίζεται παρά τις προσπάθειες της εταιρείας να αποποιηθεί την ευθύνη. Για τους σκοπούς της τρέχουσας θεωρητικοποίησης, υποστηρίζουμε μια ισχυρή -αλλά δυνητικά μαχητό - τεκμήριο της συνέχειας του ηθοποιού. Οι εταιρείες είναι, σύμφωνα με την προηγούμενη βιβλιογραφία και σύμφωνα με την κοινωνία γενικότερα, νόμιμα υποκείμενα των ιστορικών αφηγήσεων ως ηθικοί παράγοντες μεταξύ γενεών.

Η νομιμότητα, ωστόσο, είναι κοινωνικά κατασκευασμένη και, ακολουθώντας τη βιβλιογραφία για την πολιτική ΕΚΕ, μπορεί να ποικίλλει με βάση τις ενέργειες της εταιρείας σε γεωγραφική περιοχή και με την πάροδο του χρόνου (Scherer et al., 2013). Ως πρόδρομος της εξέτασής μας για το πώς ένα αμφισβητούμενο και ηθικολογικό παρελθόν μπορεί να επηρεάσει τη νομιμότητα μιας εταιρείας στο παρόν, εισάγουμε πρώτα την έννοια της προβληματοποίησης ως την έναρξη ενός διαγωνισμού αφηγήσεων.

Μέχρι σήμερα, μεγάλο μέρος της συζήτησης σχετικά με την οργανωτική μνήμη και τη λήθη καθοδηγείται από ένα λειτουργικό ερευνητικό ενδιαφέρον. Οι μελετητές εξέτασαν πώς οι εταιρείες χρησιμοποιούν το παρελθόν τους για να προσεγγίσουν σημαντικά ενδιαφερόμενα μέρη, να ευθυγραμμίσουν τους υπαλλήλους γύρω από συγκεκριμένες θεμελιώδεις αξίες, να σηματοδοτήσουν την αυθεντικότητα και την αξιοπιστία και να δημιουργήσουν μια ισχυρή εταιρική επωνυμία (Hudson, 2011, Tedlow, 2001, Urde, Greyser, & Balmer, 2007).

Η αναφορά στην ιστορία μπορεί να είναι μια ιδιαίτερα ισχυρή στρατηγική για εταιρείες των οποίων η ύπαρξη εκτείνεται ήδη από γενιές. Η εταιρική ιστορία με αυτή την έννοια θεωρείται ως ένα περιουσιακό στοιχείο που μπορεί να προσφέρει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (Suddaby, Foster, & Trank, 2010).

Οι προκύπτουσες αφηγήσεις του παρελθόντος επηρεάζονται περισσότερο ή λιγότερο από κίνητρα αυτοεξυπηρέτησης, εργαλειακά και σπάνια αφήνουν χώρο για κριτική μνήμη ή αυτοστοχασμό. Το υλικό αφήγησης από το εταιρικό παρελθόν που δεν θεωρείται περιουσιακό στοιχείο (ή που μπορεί ακόμη και να αποδειχθεί υποχρέωση) συχνά μένει εκτός επίσημων εταιρικών αφηγήσεων. Τα αρνητικά περιστατικά του παρελθόντος είτε ξεχνιούνται με την πάροδο του χρόνου είτε ακόμη και «σκοπίμα αφαιρούνται από τη μνήμη» (de Holan & Phillips, 2004: 1605).

Η οργανωτική μνήμη τείνει να αποθηκεύει κυρίως «πληροφορίες από την ιστορία ενός οργανισμού που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τις παρούσες αποφάσεις» (Walsh & Ungson, 1991: 61) και οι αναμνήσεις ενός σκοτεινού παρελθόντος σπάνια γίνονται αντιληπτές ως χρήσιμες για τις παρούσες αποφάσεις. Αυτό αντιπροσωπεύει ένα πιθανό τυφλό σημείο στην εταιρική μνήμη. Ορισμένες εταιρείες προσπαθούν να αποφύγουν δυνητικά επώδυνα στοιχεία του παρελθόντος τους θάβοντας προβληματικές αναμνήσεις κάτω από μια επίσημη εκδοχή του

παρελθόντος. Μπορούν, για παράδειγμα, να ξεκινήσουν την αφήγηση του παρελθόντος τους από μια πιο ευνοϊκή στιγμή, επιλέγοντας ένα τεχνητό σημείο μηδέν και διαγράφοντας προηγούμενες φάσεις της ιστορίας τους από την εταιρική τους ιστορία. Αυτά τα φαινόμενα περιγράφονται ως πολιτικές της μνήμης και της λήθης (Hochschild, 1998).

Περί τα μέσα έως τα τέλη του 18ου αιώνα οι επιχειρήσεις έστρεψαν την προσοχή τους στους εργαζόμενους και συγκεκριμένα στο πώς να τους κάνουν πιο παραγωγικούς. Η βιομηχανική επανάσταση στα τέλη του 19ου αιώνα μπορεί να θεωρηθεί ως η αφετηρία για τις επιχειρήσεις να αναλάβουν κοινωνικές πρωτοβουλίες, το σύνολο των επιχειρήσεων εξέφρασαν την κοινωνική τους ευθύνη με πλήθος τρόπων (π.χ. στέγαση των υπαλλήλων τους, φροντίδα των οικογενειών τους κ.λπ.).

Με την έλευση του 20ού αιώνα και τη θέσπιση νομικών πλαισίων για τη λειτουργία των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας, ιδιαίτερα μετά την Ύφεση του 1929, το πνεύμα της φιλανθρωπίας έδωσε τη θέση του σε εκτεταμένες νομικές, συνθηκές και θεσμικές δομές. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, η εμφάνιση των πολυεθνικών εταιρειών και η αυξανόμενη επιρροή τους στην παγκόσμια οικονομία και η κυριαρχία των κρατών του επιχειρηματικού μοντέλου ότι αποκλειστική ευθύνη των επιχειρήσεων είναι η παραγωγή πλούτου για τους μετόχους τους (επιχείρηση είναι επιχείρηση) που έφερε ξανά στην επιφάνεια το ζήτημα της σχέσης επιχειρήσεων και κοινωνίας.

Μετά τη δεκαετία του 1930 και ιδιαίτερα μετά τη δεκαετία του 1960, η εταιρική κοινωνική ευθύνη έγινε σημαντικό μέρος όχι μόνο σε θέματα που σχετίζονται με την εταιρική πλευρά αλλά και στην πολιτική και οικονομική παγκόσμια σκηνή ευρύτερα. Στις αρχές της δεκαετίας του 1930, οι Merrick Dodd και Adolph Berle υποστήριξαν ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να είναι μια υπηρεσία παρόμοια με έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό, αλλά αντλεί τα οφέλη της από την αναγνώριση και την αποδοχή των εργαζομένων, των πελατών και των εργολάβων.

Μέχρι τη δεκαετία του 1970, παρά τη θέσπιση της σχετικής νομοθεσίας, οι εταιρείες ακολουθούσαν έναν διαφορετικό δρόμο παραμέλησης των πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η συγκεκριμένη πολιτική στοχεύει βασικά στην κάλυψη των περαιτέρω αναγκών των εργαζομένων και αγνοεί άλλες βέλτιστες πρακτικές που ορίζονται από την ιδέα και τη φιλοσοφία της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Στη διεθνή δραστηριότητα της κοινωνίας της γνώσης, της τεχνολογίας, του πλουραλισμού, της πληροφορίας και των επιχειρήσεων, υπάρχουν πολλές εκδηλώσεις που παρουσιάζουν το θέμα της κοινωνικής ευθύνης. Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης και η απελευθέρωση των αγορών, με τα αμφισβητήσιμα αποτελέσματά τους, την ανάγκη για ελάχιστους λειτουργικούς και ρυθμιστικούς κανόνες, τις επιπτώσεις των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που αφορούν μεγάλο αριθμό ατόμων και κρατών, η αύξηση της ευαισθησίας σε θέματα προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος κ.λπ. Δημιούργησε ένα πλαίσιο που σήμερα καλεί τις εταιρείες να ενσωματώσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη στον πυρήνα της επιχειρηματικής τους σκέψης. Οι προσδοκίες όλων των ενδιαφερομένων για τον τρόπο λειτουργίας και συμπεριφοράς των επιχειρήσεων αυξάνονται συνεχώς. Έτσι, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν έναν νέο κόσμο που απαιτεί έναν νέο τρόπο σκέψης, έναν κόσμο που ανταποκρίνεται στις ανάγκες αυτής της γενιάς και του μέλλοντος.

Η ΕΚΕ ήρθε για άλλη μια φορά στο προσκήνιο σε έναν εμφατικό και σημαντικό ρόλο. Βασίζεται στα κριτήρια στόχου των 17 ESG (Environmental, Social and Governance) του ΟΗΕ για βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και στις 10 αρχές του Παγκόσμιου Συμφώνου. Θεωρητικά, το ESG είναι το ιερό βιβλίο του επιχειρηματικού κόσμου. Στην πράξη ο αντίκτυπός τους είναι περιορισμένος, συχνά αποφεύγεται και σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιείται κατάχρηση – δηλαδή μια εταιρεία μπορεί να φαίνεται πρακτική να υιοθετήσει τη φιλοσοφία ενός ή περισσότερων προτύπων ESG αλλά στην πραγματικότητα να αποφεύγει κάποια άλλα ή τελικά να φαίνεται ότι έχει αρνητικό καθαρό αποτέλεσμα.

Γνωστή ως greenwashing αποτελεί μία πρακτική η οποία είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη σε σχέση με την κλιματική αλλαγή. Με άλλα λόγια, η εταιρεία δείχνει μόνο τις θετικές της ενέργειες και την επίδρασή της στο αποτύπωμα άνθρακα, αλλά οι άλλες δραστηριότητές της (οι δικές της ή οι θυγατρικές της) κρατούνται μακριά από τα μάτια του κοινού επειδή επιφέρουν το αντίθετο αποτέλεσμα - δηλαδή αυξάνουν τον άνθρακα αποτύπωμα από την υποκριτική. Στην ίδια λογική του greenwashing πολλές εταιρείες με σαφές κόστος συμπεριλαμβάνεται στην πολιτική τους να επιτύχουν στόχους στον τομέα της κλιματικής αλλαγής και ταυτόχρονα να επενδύσουν σε εταιρείες πετρελαίου και εξόρυξης πολλαπλάσιες πιο κερδοφόρες. Το κόστος που έκαναν για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Τα πρότυπα ESG έχουν ένα άλλο μειονέκτημα. Επειδή παρουσιάζονται ως 17 κάπως άσχετοι στόχοι, δίνεται σε πολλές εταιρείες η ελευθερία να τους αντιμετωπίζουν ως μενού à la carte — επιλέγοντας τους στόχους που τους βολεύουν ή τους ενδιαφέρουν. Τα 17 ESG, φυσικά, αποτελούν ένα συνεκτικό σύνολο που καθορίζει μαζί την έννοια και την πρακτική της βιώσιμης ανάπτυξης. Ένα τρίτο πρόβλημα είναι ότι, όσον αφορά τα σύγχρονα ζητήματα, δεν αντιμετωπίζονται όλα τα ESG ισότιμα. Ένα σημαντικό είναι το πρόβλημα της ανισότητας. Η ανάλυση ESG δείχνει ότι τα πρώτα 5 λύνουν ουσιαστικά αυτό το πρόβλημα - την υπ' αριθμόν ένα πρόκληση που αντιμετωπίζει ο καπιταλισμός σήμερα.

1.3. Κατηγορίες ΕΚΕ

1.3.1. Εξωτερική Κοινωνική Ευθύνη

Η εξωτερική εταιρική κοινωνική ευθύνη αναφέρεται στην επέκταση της ευθύνης μιας εταιρείας στην τοπική κοινότητα και δεν αφορά μόνο το σύνολο των εργαζομένων και των μετόχων αλλά και το σύνολο των εταίρων, των προμηθευτών, των πελατών και τις δημόσιες αρχές και ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (ΜΚΟ) εκπροσώπηση τοπικών κοινωνιών ή ενασχόληση με το περιβάλλον (Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001), «Πράσινο Βιβλίο – Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, COM (2001) 366 Τελικό, 18.07.2001, Βρυξέλλες).

1.3.2 Τοπικές Κοινότητες

Η ΕΚΕ είναι η ενσωμάτωση των εταιρειών στο τοπικό τους περιβάλλον στην Ευρώπη ή στον υπόλοιπο κόσμο. Οι εταιρείες συνεισφέρουν στις κοινότητες τους παρέχοντας θέσεις εργασίας, μισθούς, κοινωνικές παροχές και φόρους. Από την άλλη πλευρά, οι εταιρείες εξαρτώνται από την υγεία, τη σταθερότητα και την ευημερία των κοινοτήτων στις οποίες δραστηριοποιούνται. Ενώ, υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ των εταιρειών και του τοπικού φυσικού τους

περιβάλλοντος. Ορισμένοι εξαρτώνται από ένα καθαρό περιβάλλον για την παραγωγή ή την παροχή υπηρεσιών (καθαρός αέρας, καθαρό νερό, δρόμοι χωρίς κυκλοφορία).

1.3.3. Επιχειρηματικοί Εταίροι, Προμηθευτές και Καταναλωτές

Σε βάθος χρόνου, η γεφύρωση σχέσεων με επιχειρηματικούς εταίρους και προμηθευτές ενδέχεται να οδηγήσει σε δίκαιες τιμές, όρους και προσδοκίες, καθώς και σε ποιότητα και αξιόπιστη παράδοση ή εκτέλεση. Οι εταιρείες, οι οποίες δημιουργούν σταθερές πελατειακές σχέσεις, εστιάζουν στο σύνολο του οργανισμού τους, στην κατανόηση των αναγκών και των επιθυμιών των πελατών και παρέχοντάς τους ανώτερη ποιότητα, ασφάλεια, αξιοπιστία και εξυπηρέτηση αναμένεται να είναι πιο κερδοφόρες.

1.3.4. Ανθρώπινα Δικαιώματα

Διαρκώς αναγνωρίζονται οι συνέπειες των εταιρικών δράσεων ως προς τα δικαιώματα των εργαζομένων και των τοπικών κοινοτήτων υπερβαίνει το πεδίο των εργασιακών δικαιωμάτων. Οι εθελοντικοί κώδικες δεοντολογίας μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση των διεθνών προτύπων εργασίας, αλλά η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται από τη σωστή εφαρμογή και παρακολούθησή τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001), «Πράσινο Βιβλίο – Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, COM (2001) 366 Τελικό, 18.07.2001, Βρυξέλλες).

1.3.5. Παγκόσμιες Περιβαλλοντικές Ανησυχίες

Μέσω των διασυνοριακών συνεπειών πολλών περιβαλλοντικών προβλημάτων που συνδέονται με τις επιχειρήσεις και την κατανάλωση πόρων από ολόκληρο τον κόσμο, οι εταιρείες διαδραματίζουν επίσης ενεργό ρόλο στο παγκόσμιο περιβάλλον.

1.3.6. Προώθηση σκοπού (cause promotion)

Η επιχείρηση προσφέρει χρήματα / προϊόντα / υπηρεσίες για κάποιο κοινωνικό σκοπό και την ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω από αυτό. Επιπλέον η επιχείρηση μπορεί να πάρει την πρωτοβουλία από μόνη της, να είναι ο βασικός χορηγός σε μια ήδη υπάρχουσα πρωτοβουλία κάποιου οργανισμού ή να είναι ένας από τους χορηγούς (Kolter P., 2009, Hunger, Wheelen, Thomas, 2004).

1.3.7. Μάρκετινγκ σκοπού (Cause related marketing)

Συνδέονται οι πωλήσεις ενός συγκεκριμένου προϊόντος με ένα ποσοστό από τα έσοδά του, το οποίο προσφέρεται σε συγκεκριμένο σκοπό. Το cause - related marketing γίνεται συνήθως για κάποιο συγκεκριμένο προϊόν και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Η συμφωνία είναι αμοιβαίως συμφέρουσα καθώς κερδίζει τόσο η επιχείρηση όσο και ο οργανισμός με τον οποίο συνεργάζεται. Επιπλέον, ο καταναλωτής έχει την ευκαιρία να βοηθήσει τον συγκεκριμένο σκοπό χωρίς να χρειασθεί να δώσει ο ίδιος χρήματα και παράλληλα χωρίς να πάρει τίποτα σε αντάλλαγμα.

1.3.8. Κοινωνικό Μάρκετινγκ (Corporate Social Marketing)

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι ένας άλλος όρος που συνδέεται στενά με το κοινωνικό μάρκετινγκ και συχνά συγχέονται μεταξύ τους. Έτσι, στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο όρος «εταιρική κοινωνική ευθύνη» και συγκρίνεται με το «κοινωνικό μάρκετινγκ». Στις μέρες μας, ο αυξανόμενος αριθμός κοινωνικών θεμάτων κάνει τους ανθρώπους να ευαισθητοποιηθούν περισσότερο για αυτά, ενώ οι οργανισμοί, στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στις προκλήσεις, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας και τη διατήρηση των φυσικών πόρων.

Για το σκοπό αυτό, οι εταιρείες υιοθετούν προσέγγιση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για την απόδοσή τους. Ως Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ορίζεται η μέθοδος διαχείρισης που περιλαμβάνει «ένα ολοκληρωμένο σύνολο πολιτικών και δράσεων που υιοθετεί κάθε επιχείρηση, καθορίζοντας τη σχέση της με την κοινωνία». Με άλλα λόγια, «η έννοια της ΕΚΕ

περιλαμβάνει την ευθύνη κάθε επιχείρησης ή οργανισμού απέναντι στους ανθρώπους, την κοινωνία και το περιβάλλον για το πώς τους επηρεάζει από την επιχειρηματική τους δραστηριότητα». Η ΕΚΕ αφορά όλους όσους επηρεάζονται από τη λειτουργία επιχειρήσεων και οργανισμών, εργαζόμενους, μετόχους, πελάτες, ανταγωνιστές, προμηθευτές, περιβάλλον και πολίτες/κοινωνία. (<http://www.opengov.gr/ypoiain>) Οι εταιρικές κοινωνικές πρωτοβουλίες κατηγοριοποιούνται σε έξι τύπους:

- Το εταιρικό κοινωνικό μάρκετινγκ αναφέρεται στην υποστήριξη ενός προγράμματος που στοχεύει να επηρεάσει μια συμπεριφορά σχετικά με την υγεία, το περιβάλλον, την ευημερία, την πρόληψη τραυματισμών ή τη συμμετοχή της κοινότητας.
- Οικονομική υποστήριξη ή συνεισφορές, με εκστρατείες που απευθύνονται στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σχετικά με ένα κοινωνικό θέμα.
- Το μάρκετινγκ που σχετίζεται με αιτία αναφέρεται σε δωρεές σε φιλανθρωπικούς σκοπούς που βασίζονται σε πωλήσεις προϊόντων ή άλλες καταναλωτικές ενέργειες.
- Η Εταιρική Φιλανθρωπία περιλαμβάνει δωρεές, επιχορηγήσεις σε μετρητά ή υπηρεσίες σε είδος σε φιλανθρωπικό ίδρυμα ή σε ένα αντικείμενο.
- Ο εθελοντισμός εργατικού δυναμικού αναφέρεται στις δραστηριότητες που χρηματοδοτεί ή υποστηρίζει μια εταιρεία για λογαριασμό μιας μη κυβερνητικής οργάνωσης.
- Οι Κοινωνικές-Υπεύθυνες Επιχειρηματικές Πρακτικές περιλαμβάνουν τις διακριτικές επιχειρηματικές πρακτικές που υιοθετούνται και εφαρμόζονται από μια εταιρεία για την υποστήριξη ενός κοινωνικού ζητήματος.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το κοινωνικό μάρκετινγκ είναι μια μορφή εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ή μια πρωτοβουλία που αναλαμβάνεται από δημόσιους οργανισμούς ή μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, που στοχεύει στην αλλαγή συμπεριφοράς. (Lee, 2016) Τόσο η εταιρική κοινωνική ευθύνη όσο και το κοινωνικό μάρκετινγκ αφορούν τις προσπάθειές τους να επηρεάσουν τη στάση και τις πεποιθήσεις των καταναλωτών. Οδηγούν στην υιοθέτηση μιας πιο υπεύθυνης συμπεριφοράς από τα άτομα.

Παρόλο που και οι δύο προσεγγίσεις σκοπεύουν να ωφελήσουν τα άτομα και την κοινωνία, το κοινωνικό μάρκετινγκ στην πραγματικότητα καταβάλλει προσπάθειες να επηρεάσει την ομάδα-στόχο να υιοθετήσει ή να εγκαταλείψει μια συμπεριφορά για το καλό των ατόμων και της κοινότητας, ενώ υιοθετείται η εταιρική συνείδηση προκειμένου να βελτιωθεί τελικά η εταιρική φήμη και η αναγνώριση της επωνυμίας. με τη σειρά του θα οδηγούσε σε αύξηση των εσόδων. (Hastings, Angus, & Bryant, 2011).

Πιο συγκεκριμένα, προτεραιότητα ενός επιχειρηματικού οργανισμού είναι το κέρδος. Έτσι, οι βασικοί της στόχοι περιλαμβάνουν την αύξηση των αγορών και των μεριδίων τους και την παροχή επαρκούς κέρδους στους μετόχους της. Οι εταιρείες που υιοθετούν πρωτοβουλίες ΕΚΕ τείνουν να βελτιώνουν την εικόνα της επωνυμίας τους, να κερδίζουν την πίστη των καταναλωτών και την υποστήριξη των ενδιαφερομένων. Έτσι, αυξάνουν την πιθανότητα να βελτιώσουν και την οικονομική τους κατάσταση. Υπό αυτές τις συνθήκες, η εταιρική κοινωνική ευθύνη και το κοινωνικό μάρκετινγκ μπορεί να λειτουργήσουν ως ανταγωνιστικές πρακτικές σε ορισμένες περιπτώσεις, ειδικά σε ευαίσθητους κλάδους, όπως εταιρείες φαστ φουντ, καπνοβιομηχανία και επιχειρήσεις αλκοόλ.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εταιρείες προωθούν έναν τρόπο ζωής που έχει επιβλαβείς επιπτώσεις στην υγεία των καταναλωτών και ταυτόχρονα αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες ΕΚΕ προκειμένου να μειώσουν τις αρνητικές παρενέργειες της βιομηχανικής ή εμπορικής τους δραστηριότητας και στη συνέχεια να βελτιώσουν την εικόνα της επωνυμίας τους. Για άλλη μια φορά, προτεραιότητα είναι το κίνητρο του κέρδους έναντι του κοινωνικού οφέλους. Από την άλλη πλευρά, οι κοινωνικοί έμποροι σχεδιάζουν και εφαρμόζουν καμπάνιες που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση αυτών των αρνητικών επιπτώσεων. Σε αυτή την περίπτωση, η ΕΚΕ και το κοινωνικό μάρκετινγκ λειτουργούν ως αντίπαλοι. (Hastings, et al., 2011). Συνεπώς, συνδράμει στην αλλαγή της συμπεριφοράς του κοινού όσο αφορά σε κάποιο θέμα και συνήθως υπάρχει συνεργασία με κάποιο δημόσιο φορέα (Kotler P., 2009).

1.3.9. Κοινωνικά Υπεύθυνες Επιχειρηματικές Πρακτικές (Socially Responsible Business Practices)

Πρόκειται για πρακτικές που έχουν να κάνουν με τη βελτίωση της ζωής σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας και το περιβάλλον. Εκτός των παραπάνω και σύμφωνα με τη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη μπορεί να διακριθεί σε 3 κατηγορίες ανεξάρτητα με το αν επιβάλλεται από την τοπική κοινωνία καθώς και αν όλοι οι συμμετέχοντες ευνοούνται από τα οφέλη της εφαρμογής των συγκεκριμένων προγραμμάτων (Kotler P., 2009).

1.3.10. Στρατηγική Κοινωνική Ευθύνη

Η στρατηγική εταιρική κοινωνική ευθύνη ενσωματώνει τα κοινωνικά οφέλη με τους άμεσους στρατηγικούς στόχους της επιχείρησης. Με στρατηγική εταιρική κοινωνική ευθύνη, η εταιρεία κάνει φιλανθρωπία στην κοινωνία με στόχο την ενίσχυση των μακροπρόθεσμων οικονομικών της στόχων. Επομένως, η κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά των επιχειρήσεων στοχεύει στην αύξηση των κερδών. Η συγκεκριμένη επιχειρηματική συμπεριφορά αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1980 και η υιοθέτησή της στην πράξη θα μπορούσε αρχικά να σημάνει βραχυπρόθεσμη απώλεια όσον αφορά τον προϋπολογισμό της εταιρείας. Ωστόσο, μακροπρόθεσμα, τα επιχειρηματικά οφέλη μπορούν να τεκμηριωθούν από οικονομικά δεδομένα, όπως τα κοινωνικά αποτελέσματα, επειδή βελτιώνονται οι επιχειρήσεις έναντι της κοινωνίας.

Για το λόγο αυτό, η στρατηγική εταιρική κοινωνική ευθύνη θεωρείται μια επένδυση που ενισχύει την οικονομική απόδοση της εταιρείας και δημιουργεί καλή φήμη στους πελάτες και στους πιθανούς πελάτες. Η εφαρμογή της στρατηγικής εταιρικής κοινωνικής ευθύνης εγείρει ορισμένα ερωτήματα από τα ζητήματα που προκύπτουν για την ικανοποίηση όλων των συμφερόντων και των συμμετεχόντων και ορισμένα από αυτά συγκρούονται μεταξύ τους. Πολλές μελέτες έχουν αποδείξει ότι τα βραχυπρόθεσμα κέρδη των εταιρειών που περιλαμβάνουν κοινωνικούς στόχους στη στρατηγική τους άλλωτε αυξάνονται και άλλοτε

μειώνονται. Ωστόσο, άλλες έρευνες αποδεικνύουν ότι οι εταιρείες που επενδύουν σε πρακτικές ΕΚΕ αποδίδουν μακροπρόθεσμα (Kotler, 2009).

1.3.11. Ηθική Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Ο στόχος της ηθικής εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, πέρα από την ικανοποίηση των οικονομικών και νομικών υποχρεώσεων προς το κοινωνικό σύνολο, περιλαμβάνει ενέργειες για την αποφυγή οποιασδήποτε βλάβης στην κοινωνία, οικονομική, πνευματική ή ψυχολογική. Κάθε εταιρεία που δεν εκπληρώνει τα ηθικά της καθήκοντα ενεργεί ως ανεύθυνος οργανισμός. Τα στελέχη επιχειρήσεων γνωρίζουν ότι πρέπει να τηρούν τα ιδανικά, ακόμη και αν βραχυπρόθεσμα καθυστερεί την εμφάνιση κερδών ή ένα άμεσο θετικό αποτέλεσμα, λαμβάνουν μέτρα για να αγνοήσουν αυτές τις πρακτικές (όπως μια τοπική κοινότητα περιβαλλοντικής ρύπανσης) και στη συνέχεια βλέπουν μείωση επιστρέφει ο μέτοχος καθώς επιδεινώνεται η ευρύτερη εικόνα της επιχείρησης (Kotler P., 2009). Στην πράξη, μια επιχείρηση που βασίζεται στην ηθική λαμβάνει μεγαλύτερη αποζημίωση και δημιουργεί μια εικόνα εμπιστοσύνης προς τους πελάτες, τους προμηθευτές, τους εργαζόμενους κ.λπ.

1.3.12. Ανθρωπιστική Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Με τον όρο «Ανθρωπιστική Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», η εταιρεία στοχεύει στην αποφυγή κοινωνικών βλαβών αλλά και στην ενίσχυση των προσπαθειών βελτίωσης και εξάλειψης κοινωνικών προβλημάτων όπως χαμηλό βιοτικό επίπεδο, ναρκωτικά, εγκληματικότητα, έλλειψη εκπαίδευσης. Τα παραπάνω συμβάλλουν στην ύπαρξη κοινωνικής ανισότητας και επιδεινώνουν τις συνθήκες διαβίωσης (Kotler P., 2009). Η ανθρωπιστική εταιρική κοινωνική ευθύνη περιλαμβάνει δράσεις, πολιτικές και μέτρα που στοχεύουν στην άμεση παρέμβαση του οργανισμού μέσω της διάθεσης πόρων με βάση τις υπάρχουσες κοινωνικές ανάγκες. Τέτοια μέτρα ανθρωπιστικής εταιρικής ευθύνης περιλαμβάνουν πολιτικές προστασίας του

περιβάλλοντος, δωρεές σε φιλανθρωπικές οργανώσεις, συμμετοχή επιχειρήσεων σε προγράμματα αναζήτησης εργασίας για μακροχρόνια ανέργους, καθώς και διάφορες δραστηριότητες που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

1.4. Αντιλήψεις για την επιχειρηματική ηθική και την ΕΚΕ στο ελληνικό πλαίσιο

Ο καθορισμός του ποιος είναι κοινωνικά υπεύθυνος αφορά ίσως το σημαντικότερο βήμα προκειμένου να διαμορφωθεί η παρακολούθηση μιας στρατηγικής ΕΚΕ για την επίτευξη αυτού του στόχου και των θεμάτων που οφείλουν να επισημανθούν. Το σύνολο των αντιλήψεων της διοίκησης μπορεί να φέρουν στην επιφάνεια το επίπεδο συνειδητοποίησης και τη σχετική σημαντικότητα του πλήθους παραγόντων που υποστηρίζουν την κοινωνικά υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά. Μια βιβλιογραφική αναζήτηση αποκάλυψε αρκετές μελέτες για ένα συγκεκριμένο θέμα σε σχέση με το ελληνικό περιβάλλον

Οι Καβάλη κ.ά. (2001) μελετώντας τις αντιλήψεις επαγγελματιών μάρκετινγκ 10 ξένων θυγατρικών εταιρειών με δράση στον Ελλαδικό χώρο με αντικείμενο την επιχειρηματική ηθική - μελέτη επιχειρηματικής δράσης, ατομικής ή εταιρικής, με ιδιαίτερη προσοχή στην ηθική επάρκειά της. Οι συγγραφείς εντόπισαν πολλά βασικά ζητήματα πραγματοποιώντας συνεντεύξεις σε βάθος εξετάζοντας θέματα που σχετίζονται με ηθικά ζητήματα, ηθικά πρότυπα, εργαλεία εταιρικής πολιτικής και κουλτούρα. Ανάμεσα στα διάφορα ηθικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν το σύνολο των επαγγελματιών του μάρκετινγκ, τα πιο συχνά αναφερόμενα ήταν η δωροδοκία, η φοροδιαφυγή εταιρειών και κυρίως η παροχή και λήψη δώρων, οι ευκαιρίες για υπερβολική δαπανηρή ψυχαγωγία ή ταξίδια και τα δώρα που ελήφθησαν από πελάτες, προμηθευτές ή μεσάζοντες για να «διευκολυνθούν οι συναλλαγές (Goodpaster 1997: 51).

Κατά τις αντιλήψεις που εξέφρασαν οι ερωτηθέντες και τις απόψεις των συγγραφέων, τα ηθικά πρότυπα στην Ελλάδα έχουν επηρεαστεί και ενημερωθεί από τη συνέπεια των διαδικασιών πολυεθνικών εταιρειών και άλλων ξένων εταιρειών που είναι παρόντες στη χώρα, γεγονός που

επιβεβαιώνει την τάση που παρατηρεί ο Ward. "Οι πολυεθνικές μπορούν να βελτιώσουν τα πρότυπα με πλήρη επιχειρηματική έννοια" (Ward 1994 στο Kavali et al. 2001: 99).

Ακόμη, τα προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων που ξεκίνησαν οι πρόσφατες ελληνικές κυβερνήσεις έχουν αναφερθεί ως θετικοί παράγοντες ηθικής συμπεριφοράς, μαζί με τα υψηλά επίπεδα επαγγελματικών προσόντων και την επιρροή του μάρκετινγκ σχέσεων. Αντίθετα, μια μη αμελητέα μειοψηφία πληροφοριοδοτών δήλωσε ότι τα ηθικά πρότυπα σήμερα είναι χαμηλότερα από ό,τι στο παρελθόν και επηρεάζονται αρνητικά από χαλαρούς νόμους, πολιτική διαφθορά και ανενημέρωτους καταναλωτές. Ένας κώδικας δεοντολογίας ως εργαλείο εσωτερικής πολιτικής βοηθά τους εργαζόμενους να λαμβάνουν ηθικές αποφάσεις.

Όπως σημειώνεται από την πλειονότητα των επαγγελματιών του μάρκετινγκ, η εισαγωγή εργαλείων πολιτικής και ελέγχων που αναπτύχθηκαν από πολυεθνικές εταιρείες και άλλες ξένες εταιρείες που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα έχει ανανεώσει συνολικά τη χρήση εργαλείων ηθικής πολιτικής. Τέλος, η επιρροή της επικρατούσας εταιρικής κουλτούρας είναι ο πιο κρίσιμος παράγοντας που επηρεάζει την ηθική συμπεριφορά και οι ενέργειες της ανώτατης διοίκησης είναι υπεύθυνες για την εξάλειψη κάθε ασάφειας μεταξύ των προτεραιοτήτων του οργανισμού και της ηθικής συμπεριφοράς.

Οι Siomkos et al. (2006) μελέτησαν τους καθοριστικούς παράγοντες των κοινωνικά υπεύθυνων στρατηγικών μάρκετινγκ ιδιωτικών οργανισμών υγειονομικής περίθαλψης από την οπτική γωνία των καταναλωτών και των κορυφαίων διευθυντών. Παρέχοντας περαιτέρω πληροφορίες σε ερευνητές και επαγγελματίες υγείας, η μελέτη αποκάλυψε ότι η ηθική απόδοση μάρκετινγκ που αντιλαμβάνεται ο καταναλωτής είναι μια έννοια τεσσάρων κατασκευών που περιλαμβάνει τέσσερα στοιχεία ΕΚΕ: οργάνωση και χορηγία κοινωνικών-φιλανθρωπικών εκδηλώσεων, εστίαση σε ηθικές πτυχές της επιχειρηματικής συμπεριφοράς εκτός από την κερδοφορία, λογικές τιμές των παρεχόμενων υπηρεσιών και σεβασμό στο περιβάλλον.

Η ομάδα των κορυφαίων μάνατζερ, από την άλλη, επεσήμανε τον σεβασμό προς τους εργαζομένους και άλλες ομάδες ενδιαφερομένων (δηλαδή, καταναλωτές, περιβάλλον) καθώς και την ενίσχυση των ερευνητικών δραστηριοτήτων ως κρίσιμους παράγοντες της κοινωνικά υπεύθυνης απόδοσης μάρκετινγκ στον κλάδο. Οι συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο συνδυασμός αυτών των αντιληπτών πτυχών της ΕΚΕ βοηθά τους ιδιωτικούς οργανισμούς

υγειονομικής περίθαλψης στην Ελλάδα να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στην ανάγκη για υγειονομική περίθαλψη κορυφαίας ποιότητας των ανθρώπων στις κοινότητές τους και ταυτόχρονα βελτιώνει την κοινωνική τους εικόνα και τα οικονομικά τους αποτελέσματα.

Οι Fafaliou et al. (2006) αξιολόγησαν την ευαισθητοποίηση για την ΕΚΕ σε μικρές και μεσαίες ναυτιλιακές εταιρείες στην Ελλάδα. Τα συνολικά ευρήματα έδειξαν ότι η ΕΚΕ περιορίζεται σε έναν μικρό αριθμό παρόχων θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων, οι οποίοι είτε είναι θυγατρικές διεθνών ομίλων ετερογενών δραστηριοτήτων είτε ελέγχονται από επιχειρηματίες που γνωρίζουν προσωπικά και δεσμεύονται για την ΕΚΕ, όπως – σύμφωνα με τα οργανωτικά χαρακτηριστικά της Ελληνική ναυτιλία μικρών αποστάσεων – ο σχεδιασμός και η υλοποίηση τέτοιων εθελοντικών πρωτοβουλιών εξαρτάται από τη στάση από πάνω προς τα κάτω. Ενώ η έρευνα αποκάλυψε ότι οι πρακτικές ΕΚΕ σχετίζονται με τις εσωτερικές λειτουργίες των εταιρειών, τα περισσότερα από τα στελέχη που απάντησαν δεν αντιλήφθηκαν την ΕΚΕ ως μέσο προσαρμογής στις εσωτερικές υποθέσεις και στις προσδοκίες των ενδιαφερομένων τους.

Τα αντιληπτά οφέλη από τις πρακτικές ΕΚΕ περιορίστηκαν κυρίως στη βελτίωση της εργασιακής ικανοποίησης των εργαζομένων και της πίστης των πελατών, γεγονός που εξηγεί εν μέρει γιατί αυτός ο υπό-τομέας έχει χαμηλό επίπεδο συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες. Θέτοντας τις ελληνικές διαχειριστικές αντιλήψεις για την ΕΚΕ σε μια ευρύτερη προοπτική, το ερευνητικό πρόγραμμα Global Leadership and Organizational Behavior Effectiveness (GLOBE) παρέχει μερικές πολύ γόνιμες γνώσεις (House 2004.)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της GLOBE, οι Έλληνες μάντζερ επιθυμούν τη θεσμική συλλογικότητα (τον βαθμό στον οποίο οι θεσμικές πρακτικές σε κοινωνικό επίπεδο ενθαρρύνουν και επιβραβεύουν τη συλλογική δράση) πολύ περισσότερο από τα στελέχη επιχειρήσεων των περισσότερων άλλων χωρών που περιλαμβάνονται στην έρευνα. Αυτό υποδηλώνει ο συντελεστής κοινωνίας «πρέπει να είναι» –τι θα έπρεπε να συμβαίνει στην ελληνική κοινωνία–, 5,40, κατατάσσοντας την Ελλάδα στην πέμπτη θέση μεταξύ χωρών, εύρημα που υποδηλώνει τον έντονο ατομικισμό των Ελλήνων (Παπαλεξανδρής, 2007).

Αντίθετα, ο κοινωνικός ενδοομαδικός συλλογισμός, ο βαθμός στον οποίο τα άτομα πρέπει να εκφράζουν πίστη, υπερηφάνεια και αλληλεξάρτηση με τις οικογένειές τους, εκτιμάται πολύ περισσότερο στην Ελλάδα από ό,τι μεγάλος αριθμός χωρών που συμμετέχουν. Ομοίως, οι

Έλληνες μανάτζερ θεώρησαν την έννοια της απόστασης εξουσίας (η οποία υποδηλώνει αν η εξουσία πρέπει να συγκλίνει στα ανώτερα επίπεδα της κοινωνίας και αν οι άνθρωποι πρέπει να πιστεύουν στην ικανότητα να αμφισβητούν ανωτέρους) πολύ υψηλότερη από αυτή των περισσότερων άλλων χωρών που συμμετέχουν, αποκαλύπτοντας τον συγκεντρωτισμό της εξουσίας. θεωρούνται από τους ερωτηθέντες ως υπάρχοντες στην ελληνική κοινωνία (Παπαλεξανδρής 2007). Σε αυτό το πλαίσιο, οι Waldman et al. (2006) διαπίστωσε ότι τα έθνη που εκτιμούν ιδιαίτερα τον θεσμικό συλλογισμό ενσωματώνουν πτυχές της ΕΚΕ στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και εξετάζουν πώς οι διαχειριστικές ενέργειες σχετίζονται με τις ανησυχίες της ευρύτερης συλλογικότητας ή κοινωνίας.

Αντίθετα, ο ενδοομαδικός συλλογισμός δεν προβλέπει αξίες κοινωνικής ευθύνης, καθώς η ΕΚΕ αναφέρεται σε περισσότερους προβληματισμούς σε κοινωνικό επίπεδο και τέτοιες ανησυχίες είναι πέρα από τη σφαίρα της εντός της ομάδας. Αυτοί οι συγγραφείς προτείνουν επίσης ότι σε πολιτισμούς όπου η απόσταση ισχύος είναι μεγάλη (όπως η Ελλάδα), οι πτυχές της ΕΚΕ τείνουν να υποτιμώνται ως «όταν υπάρχει ισχυρή πεποίθηση στην κοινωνία ότι πρέπει να υπάρχει απόσταση μεταξύ των ανθρώπων όσον αφορά την εξουσία, σχετικά υψηλή οι διευθυντές επιπέδου που έχουν την εξουσία (όπως οι ερωτηθέντες μας) μπορεί να είναι πιο εγωκεντρικοί ή να μην ενδιαφέρονται για τους μετόχους/ιδιοκτήτες, τις ευρύτερες ομάδες ενδιαφερομένων και την κοινότητα/την κοινωνία στο σύνολό τους καθώς λαμβάνουν αποφάσεις» (Waldman et al. 2006 : 834).

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει σημαντική υποεκπροσώπηση των γυναικών σε υψηλές διευθυντικές θέσεις, και σε θέσεις εξουσίας γενικότερα (Mihail 2006a, b, Galanaki et al. 2009) στην ελληνική επιχειρηματική κοινότητα. Από αυτή την άποψη, έχει βρεθεί ότι η αρρενωπότητα έχει σημαντική αρνητική επίδραση στην εταιρική κοινωνική και περιβαλλοντική απόδοση (Ringon & Zollo 2007) και σχετίζεται αρνητικά με τις ηθικές πολιτικές μιας εταιρείας (Scholtens & Dam 2007).

1.5. Καθορισμός της αξίας των πρωτοβουλιών ΕΚΕ

Grande et al. (2009, σελ. 24) πρότεινε ότι ένας κοινός ορισμός για την ΕΚΕ μπορεί να είναι η έννοια της «συμμετοχής σε οικονομικά βιώσιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες – πέρα από τις νομικές απαιτήσεις – για την προστασία της υγειονομικής περιθάλψης των ανθρώπων, του πλανήτη και του κέρδους». Τελικά, η εταιρική ευθύνη γίνεται εταιρική κοινωνική ευθύνη». Οι συγγραφείς περιέγραψαν πέντε πιθανά οφέλη από την ΕΚΕ: συγκεκριμένα τη ζήτηση των καταναλωτών, των πελατών και των επενδυτών. Η ΕΚΕ χτίζει την επωνυμία. Η ΕΚΕ μπορεί να προσελκύσει και να διατηρήσει ταλέντα. Η ΕΚΕ έχει οικονομικό νόημα. και η ΕΚΕ κρατά το κλειδί για την κρίση. Όλο και περισσότερο, τόσο οι καταναλωτές όσο και οι εργαζόμενοι αναμένουν ισχυρές εταιρικές αξίες και προγράμματα ΕΚΕ, τα οποία τελικά οδηγούν στην εταιρική βιωσιμότητα.

Επικαλούμενοι προηγούμενες έρευνες σε τέσσερα επίπεδα πρακτικής ΕΚΕ (προορατικό, ενεργό, αντιδραστικό και ανενεργό), διαπίστωσαν ότι οι απαντήσεις των εργαζομένων είναι ότι το μήνυμα της ΕΚΕ είναι «αποτυγχάνουν να περάσουν ή ότι οι εταιρείες απλώς δεν κάνουν αρκετά» (σελ. 24); με το 23% των συμμετεχόντων οργανισμών να θεωρούνται προνοητικοί από τους εργαζόμενους, το 28% ενεργό και το υπόλοιπο 49% αντιδραστικοί ή ανενεργοί. Από τις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες που έχουν πολιτικές ΕΚΕ, σχεδόν όλες (60-70%) έχουν σοβαρά κενά μεταξύ του τι θα ήλπιζαν οι εργαζόμενοι στις πολιτικές και του τι βιώνουν. Ορισμένες μελέτες (McPeak and Tooley, 2008; Maxfield, 2008) αναφέρουν ότι η εφαρμογή μιας σωστής στρατηγικής ΕΚΕ είναι ένα θετικό μέσο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων, σημειώνοντας ότι οι νεοεισερχόμενοι μπορούν να επηρεαστούν ιδιαίτερα από τις καλές πρακτικές ΕΚΕ. Κάποιοι μάλιστα προτείνουν ότι η ύπαρξη πολιτικών ΕΚΕ δεν αποτελεί πλέον ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την προσέλκυση ταλέντων, καθώς θεωρείται πλέον προϋπόθεση για να διαγωνιστείς.

Grande et al. (2009, σελ. 26) διαπίστωσε ότι το 34% των εργαζομένων δήλωσαν ότι το πιο σημαντικό κίνητρο των εταιρειών τους θα πρέπει να είναι ειλικρινείς αξίες και αρχές, και το 75% η εταιρεία τους θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην «απόδοση κόστους και πόρων έναντι του κέρδους» και ότι «η μακροχρόνια όρος ανταγωνιστικό πλεονέκτημα εξαρτάται από την αποτελεσματική χρήση των πόρων». Προφανώς, ειδικά υπό το φως της τρέχουσας οικονομικής ύφεσης, οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο τη σημασία της βιωσιμότητας για τη μακροπρόθεσμη επιβίωση και βιωσιμότητά τους.

Δυστυχώς, οι φιλανθρωπικές προσδοκίες και οι προσδοκίες ΕΚΕ διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των χωρών. Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα σχετικά με τη σημασία της ΕΚΕ ενδέχεται να μην ισχύουν τόσο για την κατάσταση σε άλλη χώρα. Ακόμη και εντός της ίδιας χώρας, οι τιμές που τοποθετούνται στην ΕΚΕ είναι μεταβλητές. για παράδειγμα, στις ΗΠΑ, ορισμένες εταιρείες κάνουν εξαιρετική δουλειά με την ΕΚΕ, όπως η Whole Foods Inc., ενώ άλλες χρησιμοποιούν τέτοιες πρωτοβουλίες κυρίως για δημόσιες σχέσεις. Ο Epstein (2005) πρότεινε ότι υπάρχει μια μεταβαλλόμενη προσέγγιση στην εταιρική φιλανθρωπία τα τελευταία χρόνια.

Το παράδειγμα της Raytheon Corp. από μια προσέγγιση «πυροβόλησης» που συνεισφέρει σε μεγάλη ποικιλία αναγκών της κοινότητας, σε μια πιο εστιασμένη προσέγγιση για την πραγματοποίηση κάποιας αλλαγής. Η Raytheon επέλεξε να επικεντρωθεί στη βελτίωση της εκπαίδευσης στα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες σε ολόκληρη την περιοχή, «δημιουργώντας έτσι τον αγωγό εργατικού δυναμικού που θα προσφέρει τελικά σε ολόκληρη την περιοχή οικονομική σταθερότητα και θέσεις εργασίας» (σελ.1). Ο Epstein επισημαίνει ότι η στρατηγική αλλαγή της εταιρικής προσφοράς σε εθνικό επίπεδο μετατοπίζεται σε μια πιο στρατηγική προσέγγιση, συνδέοντας τη συνεισφορά τους με τους επιχειρηματικούς τους στόχους. Αυτή η αλλαγή οφείλεται πιθανώς στους αυστηρότερους διαφημιστικούς προϋπολογισμούς, μια πιο σφαιρική άποψη και τη διοίκηση που αναζητά πιο μετρήσιμα αποτελέσματα με τα δώρα τους.

Οι εταιρείες χρησιμοποιούν τη φιλανθρωπία για να διαφοροποιηθούν και να προσελκύσουν πελάτες και να προσελκύσουν και να διατηρήσουν υπαλλήλους. Οι εταιρείες βλέπουν τους εαυτούς τους λιγότερο ως τοπικές επιχειρήσεις και περισσότερο ως παγκόσμιες οντότητες. Ως εκ τούτου, η εστίασή τους στην ΕΚΕ είναι πλέον πιο παγκόσμια.

Ο Epstein ανέφερε τον Chief Director του «Share our Strength», ότι οι εταιρείες ανέμεναν να πληρούνται τέσσερις προϋποθέσεις. Δηλαδή ότι η αιτία πρέπει να σχετίζεται με τις υπηρεσίες και τα προϊόντα της εταιρείας, πρέπει να είναι καλή στρατηγική προσαρμογή με το εμπορικό σήμα της εταιρείας, η συνεργασία πρέπει να ευθυγραμμίζεται καλά με την εταιρική αποστολή και να επιτευχθούν συγκεκριμένοι επιχειρηματικοί στόχοι μέσω της συνεργασίας.

Οι Porter και Kramer (2006) πρότειναν ότι οι πρωτοβουλίες που περνούν για στρατηγική φιλανθρωπία δεν είναι σχεδόν ποτέ στρατηγικές. Δυστυχώς, πολλές εταιρείες χρησιμοποιούν τη

φιλανθρωπία ως μορφή δημοσίων σχέσεων/διαφήμισης. Πολλές εταιρείες μπορεί να βλέπουν την ΕΚΕ ως μέσο για να προσελκύσουν την τελευταία γενιά πελατών (Smith, 2010, Smith & Potter, 2010).

Υπάρχει σίγουρα μια αλλαγή στο επίκεντρο της εταιρικής φιλανθρωπίας. καθώς ορισμένοι ερευνητές προτείνουν ότι εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλο χάσμα μεταξύ των εταιρικών στόχων και των αποτελεσμάτων που αντιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι της εταιρικής προσφοράς, ειδικά στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (Fathelrahman et al., 2008; Giraud-Roufast and Chabot, 2008). Εταιρείες, όπως η PNC του Πίτσμπουργκ και η Raytheon, αποτελούν παράδειγμα των αλλαγών στη μετάβαση προς μια στρατηγική προσέγγιση της εταιρικής φιλανθρωπίας. Καθώς η φιλανθρωπία συνδέεται ολοένα και περισσότερο με τα οικονομικά αποτελέσματα, υπάρχει σίγουρα ένα ισχυρό όφελος για τις δημόσιες σχέσεις για τις περισσότερες εταιρείες. Η διοίκηση της PNC αναγνώρισε ότι χρειαζόταν ένα πρόγραμμα υπογραφής για να ενισχύσει την επωνυμία τους και να τις ξεχωρίσει από άλλες τράπεζες, μέσω του προγράμματος «Grow up Great» για την υποστήριξη της προσχολικής εκπαίδευσης.

Η διοίκηση χρειάζεται μια ισχυρή παρουσία στην κοινότητα που εξυπηρετεί για να διατηρήσει μια κερδοφόρα επιχείρηση. Η United Way, για παράδειγμα, έχει προχωρήσει σε μια νέα μορφή αξιολόγησης αιτημάτων με αυστηρά κριτήρια και μέτρησης των αποτελεσμάτων σε σχέση με τους στόχους. Αυτό μπορεί να είναι ένα καλό αποτέλεσμα της αλλαγής και ελπίζουμε ότι θα κατευθύνει περισσότερα κεφάλαια σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που έχουν σημαντικό, μετρήσιμο αντίκτυπο στην κοινότητα.

Πολλοί άνθρωποι που εργάζονται στον μη κερδοσκοπικό τομέα βλέπουν καλά και κακά με τις μεταβαλλόμενες τάσεις. Εάν οι περισσότερες εταιρείες στραφούν σε μια πιο εθνική ή παγκόσμια εστίαση, πολλοί τοπικοί μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί θα υποφέρουν. Επίσης, με την αλλαγή της προσέγγισης από την United Way, πολλές σημαντικές αιτίες μπορεί αναμφίβολα να μην χρηματοδοτούνται πλέον. Μπορεί να υπάρχουν πάρα πολλοί μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί που συναγωνίζονται για πολύ λίγα χρήματα, αλλά υπάρχουν επίσης σημαντικές ανάγκες που δεν ικανοποιούνται στις κοινότητές μας.

Φυσικά, αυτά τα αποτελέσματα συνδέονται στενά με την τρέχουσα παγκόσμια ύφεση, όχι μόνο λόγω της φυσικής εξέλιξης της ΕΚΕ. Οι Porter και Kramer (2006, σ. 78) αναγνώρισαν ότι «η

ΕΚΕ έχει αναδειχθεί ως αναπόφευκτη προτεραιότητα για τους ηγέτες των επιχειρήσεων σε κάθε χώρα».

Κεφάλαιο 2^ο : Πολιτική Δημόσιας Υγείας στην Ελλάδα

2.1. Η Δημόσια Υγεία

Η Δημόσια Υγεία έχει κατά καιρούς δεχθεί διάφορους ορισμούς. Σύμφωνα με τον Winslow (1923) Δημόσια Υγεία είναι η επιστήμη και η τέχνη να προλαμβάνεται η νόσος, να επιμηκύνεται η ζωή, να προάγεται η φυσική υγεία και η αποδοτικότητα του ανθρώπου, μέσα από την οργανωμένη προσπάθεια της κοινωνίας για την εξυγίανση του περιβάλλοντος, τον έλεγχο των λοιμωδών νόσων, την εκπαίδευση κάθε ατόμου στην ατομική υγιεινή, την οργάνωση των ιατρικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών υγείας για την πρόωπη διάγνωση και προληπτική θεραπεία των νόσων και την ανάπτυξη μιας «κοινωνικής μηχανής» που να εξασφαλίζει σε κάθε άτομο ένα επίπεδο ζωής ικανό για τη διατήρηση της υγείας του. Κατά τον Mustard, ένα πρόβλημα υγείας γίνεται πρόβλημα Δημόσιας Υγείας όταν η επίλυσή του απαιτεί τη συστηματική οργανωμένη δράση ολοκλήρωσης της κοινωνίας. Οι R. Beaglehole και R. Bonita έδωσαν τον δικό τους ορισμό στον οποίο Δημόσια Υγεία είναι η συλλογική δράση για αειφόρο ανάπτυξη της υγείας του πληθυσμού (Lancet το 2004). Τέλος, στον νόμο 3370/2005 στα άρθρα 1 και 2 ως Δημόσια Υγεία ορίζεται το σύνολο των οργανωμένων δραστηριοτήτων της πολιτείας και της κοινωνίας, που είναι επιστημονικά τεκμηριωμένες και αποβλέπουν στην πρόληψη νοσημάτων, στην προστασία και την προαγωγή της υγείας του πληθυσμού, στην αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

2.2. Η Δημόσια Υγεία στην Ελλάδα

Ιστορικά η Δημόσια Υγεία στην Ελλάδα αναπτύχθηκε σταδιακά και αφορούσε στην αντιμετώπιση επιδημιών με κεντρικό άξονα τα λοιμώδη νοσήματα και την αιτιολογία τους. Παραδοσιακά, στην Ελλάδα η δημόσια υγεία υστερεί υπέρ της ανάπτυξης ενός συστήματος υπηρεσιών δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας (Economou, 2010).

Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Greece: Profile of Health and Well-being, 2019), το σύστημα υγείας της Ελλάδος είναι νοσοκομειοκεντρικό, δίνοντας έμφαση στη θεραπεία της νόσου και όχι στην πρόληψη αυτής. Δεν εφαρμόζεται συγκεκριμένο σύστημα παραπομπών, ενώ επί της ουσίας δεν υφίσταται δίκτυο υπηρεσιών δημόσιας υγείας.

Το επιδημιολογικό πρότυπο του ελληνικού πληθυσμού ταυτίζεται με αυτό των άλλων αναπτυγμένων κρατών (επικράτηση των εκφυλιστικών νοσημάτων, και νοσημάτων που οφείλονται στο σύγχρονο τρόπο ζωής) αλλά η χώρα υπολείπεται όσον αφορά στις διαχρονικές τάσεις (Προτεραιότητες για τη Δημόσια Υγεία στην Ελλάδα, Πάβη Ε., Σκρουμπέλος Α., Κουλιεράκης Γ., Βελονάκης Ε., Κυριόπουλος Γ)

Επίσης η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της ΕΕ όπου δεν δίνεται η ειδικότητα της κοινωνικής ιατρικής (και Δημόσιας Υγείας όπως μετονομάσθηκε πρόσφατα), παρά το γεγονός ότι θεσμοθετήθηκε το 1988 μαζί με τις ειδικότητες της γενικής ιατρικής και της ιατρικής της εργασίας.

2.3. Δομές και όργανα που διαρθρώνουν τη Δημόσια Υγεία στην Ελλάδα

Η Δημόσια Υγεία στην Ελλάδα αντιπροσωπεύεται και διαρθρώνεται από τους παρακάτω οργανισμούς:

- Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας
- Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας Ζωής του Υπουργείου Υγείας
- Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας των Υγειονομικών Περιφερειών (ΥΠε)
- Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ), Οργανισμός κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ), Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ), Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Ελληνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ), Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ και όλοι οι φορείς, που εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας και δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών

δημόσιας υγείας.

- Επιτροπή Εμπειρογνομόνων Δημόσιας Υγείας (ΕΕΔΥ).
- Γενικές Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των ΟΤΑ β' βαθμού και οι υπαγόμενες σε αυτές Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας των Περιφερειακών Ενοτήτων ως προς τα θέματα δημόσιας υγείας.
- Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας των ΟΤΑ α' βαθμού.
- Υπηρεσίες, οργανισμοί και άλλοι φορείς, που προσφέρουν υπηρεσίες στον τομέα της δημόσιας υγείας και της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας

Οι υφιστάμενες υπηρεσίες δημόσιας υγείας παραδοσιακά λειτουργούσαν στις Νομαρχίες ως αποκεντρωμένες διευθύνσεις του υπουργείου Υγείας, με προϊστάμενο τον Νομίατρο. Το 1994, πέρασαν στις νομαρχίες και το 2010 στις εκλεγμένες Περιφέρειες.

2.4 Πεδία εφαρμογής της πολιτικής δημόσιας υγείας

Η πολιτική της δημόσιας υγείας εφαρμόζεται με σκοπό κυρίως τον έλεγχο και τη διαχείριση των μείζονων παραγόντων κινδύνου για την υγεία των πολιτών, υπό την ευθύνη του κράτους. Οι πολιτικές της δημόσιας υγείας αποσκοπούν στον σχεδιασμό, την αποτίμηση και την κοινωνικοοικονομική αξιολόγηση των υγειονομικών προγραμμάτων και παρεμβάσεων. Τεράστιας σημασίας και πεδίο εφαρμογής της δημόσιας υγείας αποτελεί επίσης, η διαχείριση και ο έλεγχος των κοινωνικών, συμπεριφορικών και περιβαλλοντικών παραγόντων κινδύνου για την υγεία, καθώς και αυτών, που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή και τη μετακίνηση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού.

Σε έναν κόσμο που διαρκώς αλλάζει λόγω της παγκοσμιοποίησης και της κλιματικής αλλαγής, οι προκλήσεις για τη Δημόσια υγεία είναι μεγάλες και σύμφωνα με τον ΠΟΥ είναι οι χρόνιες παθήσεις, η πολυνοσηρότητα, η γήρανση του πληθυσμού, οι ανισότητες, το μεταναστευτικό, τα νέα και

επανεμφανιζόμενα λοιμώδη νοσήματα, η μικροβιακή αντοχή στην κοινότητα και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην υγεία.

Για όλους αυτούς τους λόγους το Ευρωπαϊκό Γραφείο του ΠΟΥ το **2017** υιοθέτησε ένα Σχέδιο Δράσης για την ενίσχυση των υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας ως προς την ικανότητα παρέμβασης. Το 2017 ο διάλογος για την πολιτική της Δημόσιας Υγείας υπό τον τίτλο «Υγεία 2020» και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, στοχεύει στο να δημιουργήσει την κατάλληλη υποστήριξη στις αντίστοιχες μεταρρυθμίσεις και να προσδιορίσει πρακτικούς τρόπους εφαρμογής τους. Οι βασικοί άξονες για τη μεταρρύθμιση και την ενίσχυση της Δημόσιας Υγείας εντοπίζονταν στους παρακάτω τομείς που αποτελούσαν και τις κύριες προκλήσεις εκείνης της προCOVID19 εποχής:

Το μεταναστευτικό ρεύμα: Η υγεία των μεταναστών και των προσφύγων

Τη μεταρρύθμιση της ΠΦΥ (Σύνδεση με ΠΦΥ)

Τη Στρατηγική Δημόσιας Υγείας σε σχέση με

- το φορτίο της ασθένειας
- τους κοινωνικούς προσδιοριστές της υγείας (ανεργία, φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός, συνθήκες εργασίας, φυσικό περιβάλλον, υγιεινή)
- τον καθορισμό προτεραιοτήτων
- τη διαχείριση μειζόνων παραγόντων κινδύνου
- τον εξορθολογισμό της διοικητικής διάρθρωσης
- τη θέσπιση Νομοθεσίας για τη Δημόσια Υγεία
- τη χρηματοδότηση
- την ενδυνάμωση και εκπαίδευση των επαγγελματιών Δημόσιας Υγείας

Το 2019 και πριν το ξέσπασμα της πανδημίας COVID19 το Υπουργείο Υγείας εγκρίνει και δημοσιεύει ένα Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για τη Δημόσια Υγεία (2019-2022). Πρόκειται για

ένα συμμετοχικό και συνεργατικό πρόγραμμα μεταρρύθμισης που στοχεύει στη βελτίωση της υγείας του ελληνικού πληθυσμού και την καθολική κάλυψη των αναγκών υγείας κατά τρόπο πάγιο και διαρκή, με ιδιαίτερη έμφαση στις ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, οι οποίες πλήττονται περισσότερο από την κρίση. Αποτελεί προτεραιότητα η διασφάλιση του ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα του συστήματος υγείας έτσι ώστε να είναι καθολικό, ισότιμο, βιώσιμο και υψηλής ποιότητας. Στο σχέδιο δράσης αναλύονται οι επτά άξονες του προγράμματος μεταρρύθμισης οι οποίοι είναι οι παρακάτω:

Άξονας 1: Γεφύρωση της παροχής πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας με τις δράσεις δημόσιας υγείας

Άξονας 2: Πρόληψη και έλεγχος των μη μεταδιδόμενων χρόνιων νοσημάτων (MMN)

Άξονας 3: Κοινωνικές ανισότητες και πρόσβαση στις υπηρεσίες φροντίδας υγείας – Οικονομία της Δημόσιας Υγείας

Άξονας 4: Στρατηγικές για την αντιμετώπιση της μικροβιακής αντοχής (ΜΑ) και των λοιμώξεων που συνδέονται με την υγειονομική περίθαλψη (ΛΣΥΠ)

Άξονας 5: Διαχείριση εμβολίων και εμβολιασμών: πρόληψη και ανοσοποίηση

Άξονας 6: Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας: Διεθνείς

Κανονισμοί Υγείας (ΔΚΥ), διασυνοριακές απειλές, μεταδοτικές ασθένειες

Άξονας 7: Η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας στην Ελλάδα: μεταρρύθμιση, αναδιοργάνωση και διακυβέρνηση των υπηρεσιών.

Στον άξονα 4 σε σχέση με την μικροβιακή αντοχή μπαίνει για πρώτη φορά η έννοια της Ενιαίας Υγείας της στρατηγικής που βάζει στην εξίσωση τα ζώα, τον άνθρωπο και το περιβάλλον και αντιμετωπίζει την υγεία ως μία και ενιαία μέσα από διεπιστημονικές συνεργασίες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. *Προτεινόμενη στρατηγική 1: Δημιουργία ενός διυπουργικού συντονιστικού οργάνου διαμόρφωση και υλοποίηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ), σύμφωνα με την προσέγγιση της «Ενιαίας Υγείας» με μετρήσιμους στόχους(ΕΡΗΟ6), σελ.54*

Το Υπουργείο Υγείας είναι υπεύθυνο για τη διασφάλιση των γενικών στόχων και θεμελιωδών αρχών του ΕΣΥ, όπως η ελεύθερη και δίκαιη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας για όλους τους πολίτες. Το Υπουργείο λαμβάνει αποφάσεις για θέματα πολιτικής υγείας και τον συνολικό σχεδιασμό και εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών για την υγεία. Θέτει προτεραιότητες σε εθνικό επίπεδο, καθορίζει τη χρηματοδότηση για προτεινόμενες δραστηριότητες και διαθέτει σχετικούς πόρους, προτείνει αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο και αναλαμβάνει την εφαρμογή νόμων και μεταρρυθμίσεων.

Το Υπουργείο είναι αρμόδιο για τους επαγγελματίες υγείας και συντονίζει την πρόσληψη νέου υγειονομικού προσωπικού, με την επιφύλαξη της έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου. Αν και ορισμένες από τις αρμοδιότητες του υπουργείου έχουν μεταφερθεί στο Υπουργείο Υγείας, εξακολουθεί να διαδραματίζει ισχυρό ρόλο στη ρύθμιση, τον σχεδιασμό και τη διαχείριση του ΕΣΥ και τη ρύθμιση του ιδιωτικού τομέα. Σημειωτέον, ο ΕΟΠΥΥ υπάγεται και στο Υπουργείο Υγείας, μια σημαντική αλλαγή σε σχέση με την προ του 2011 περίοδο, όταν τα ταμεία ασφάλισης υγείας ήταν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Πρόνοιας.

Το Υπουργείο είναι οργανωμένο σε τρεις Γενικές Διευθύνσεις με επικεφαλής έναν Υπουργό, έναν Αναπληρωτή Υπουργό και τρεις Γενικούς Γραμματείς: Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Υπηρεσιών Υγείας, Γενική Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού και Διοικητικής Υποστήριξης και Γενική Διεύθυνση Οικονομικών. Διάφοροι φορείς εμπλέκονται στη διοίκηση και ρύθμιση του δημόσιου συστήματος υγείας. Το Υπουργείο εποπτεύει επίσης αρκετούς οργανισμούς και ιδρύματα, όπως:

- Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) για την πρόληψη ασθενειών και την επιδημιολογική επιτήρηση, καθώς και τον έλεγχο όλων των μεταδοτικών ασθενειών και του HIV/AIDS.
- Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ) για την αξιολόγηση και την άδεια κυκλοφορίας των φαρμάκων.
- το Ινστιτούτο Ιατρικής Έρευνας και Τεχνολογίας (IFET) για τη στατιστική ανάλυση της φαρμακευτικής αγοράς και τη διανομή φαρμακευτικών προϊόντων.
- το Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης Ποιότητας και Τεχνολογίας στην Υγεία (ΕΚΑΠΤΥ) για την πιστοποίηση, τον ποιοτικό έλεγχο και την έρευνα ιατροτεχνολογικών προϊόντων.

- Ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ) για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό και την εφαρμογή πολιτικών για την καταπολέμηση της τοξικομανίας.
- Το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ) παρέχει βοήθεια σε άτομα που πάσχουν από εθισμό, συμπεριλαμβανομένου του αλκοόλ, του τζόγου και του Διαδικτύου.
- Το Εθνικό Κέντρο Αιμοδοσίας (ΕΚΕΑ) είναι ο επιστημονικός και διοικητικός φορέας για την ιατρική των μεταγγίσεων.
- τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων (ΕΟΜ) για τη διαχείριση και τη διασφάλιση της σωστής χρήσης των μεταμοσχεύσεων.
- Η Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας (ΕΣΔΥ) για τη μεταπτυχιακή εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας.
- Το Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας και Έρευνας (ΕΚΕΨΥΕ) για την έρευνα, την πρόληψη και την παροχή ανοιχτής φροντίδας ψυχικής υγείας.
- Το Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ για τη μελέτη λοιμωδών, αυτοάνοσων και νευροεκφυλιστικών νοσημάτων, την κατανόηση της παθογένεσης και την ανάπτυξη νέων θεραπευτικών στρατηγικών.
- Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού (ΙΥΠ) για ερευνητικές, εκπαιδευτικές και προληπτικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τα παιδιά.
- Το Εθνικό Κέντρο για τον Σακχαρώδη Διαβήτη (ΕΚΕΔΙ) για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της έρευνας, πρόληψης και θεραπείας του διαβήτη. και
- Το Ελληνικό Ινστιτούτο DRG (ESAN) ιδρύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2014 για να αναπτύξει και να διατηρήσει ένα δίκαιο, έγκυρο και αξιόπιστο σύστημα για τη μέτρηση του κόστους των νοσοκομειακών ιατρικών διαδικασιών με βάση τις διεθνείς Διαγνωστικές Ομάδες.
- Το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (ΕΚΕΠΥ) οργανώνει τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και καταστροφών που απειλούν τη δημόσια υγεία.
- Η Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (ΕΚΑΠΥ), που ιδρύθηκε τον Μάιο του 2017 (ν. 4472) και ασχολείται με την Εθνική Πολιτική Προμηθειών Υγείας και την ετήσια προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών στον Φορέα Δημόσιας Υγείας.

Κεφάλαιο 3^ο: Εταιρική κοινωνική ευθύνη και δημόσια υγεία

3.1. Εταιρικές οντότητες και δημόσια υγεία

Ένας από τους τρόπους με τους οποίους οι εταιρείες πραγματοποιούν την ΕΚΕ είναι η συμμετοχή σε πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας. Οι εταιρικές πρακτικές διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της υγείας και της συμπεριφοράς υγείας. Αυτές οι πρακτικές είναι ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες της υγείας (Freudenberg & Galea, 2008). Σύμφωνα με τον Green (2019), τα εταιρικά συμφέροντα για τη δημόσια υγεία είναι διαφορετικά. Ένα από τα ενδιαφέροντα είναι οι εταιρείες να επενδύσουν σε προγράμματα εταιρικής ευημερίας, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλισης υγείας στο χώρο εργασίας. Είναι προς το συμφέρον του κοινού να είναι όλοι υγιείς σε μια κοινότητα και μια χώρα. Ωστόσο, τίποτα αξιόλογο, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας υγείας, δεν είναι φθηνό να διατηρηθεί.

Ο Green (2019) σημειώνει ότι η γενική συναίνεση είναι ότι η δημόσια υγεία χρηματοδοτείται από φόρους που εισπράττονται από την κυβέρνηση. Πέρα από τα φορολογικά έσοδα, άλλες πηγές εσόδων ενδέχεται να είναι διαθέσιμες για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων, υπηρεσιών και πρωτοβουλιών δημόσιας υγείας σε μια κοινότητα και χώρα. Μερικά από τα προγράμματα και τις υπηρεσίες δημόσιας υγείας είναι οι εμβολιασμοί, οι υπάλληλοι περιβαλλοντικής υγείας, οι πάροχοι υπηρεσιών σεξουαλικής υγείας, η προαγωγή της υγείας, ο σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης (Green, 2019).

Η έρευνα σχετικά με τη δέσμευση εταιρικών οντοτήτων για τη βελτίωση της υγείας είναι συγκεκριμένα: εταιρικές πρακτικές ως καθοριστικός παράγοντας της δημόσιας υγείας, συνέπειες των εταιρικών πολιτικών στην επαγγελματική και περιβαλλοντική υγεία, έκθεση των καταναλωτών σε εταιρικές πολιτικές, επιπτώσεις ενός μόνο προϊόντος μιας εταιρικής οντότητας στη δημόσια υγεία, πρότυπα συμπεριφοράς από εταιρικές οντότητες σε διαφορετικούς κλάδους (Freudenberg & Galea, 2008). Ένα άλλο σύνολο ερευνών αφορά την αντίληψη της ΕΚΕ στην

παροχή δημόσιας υγείας από τα μέλη της κοινότητας (Agyemang-Duah et al., 2019). Η έρευνα σχετικά με την ΕΚΕ και τις διατάξεις για τη δημόσια υγεία δεν έχει ακόμη αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες μπορούν να λάβουν υπόψη τον αντίκτυπο των θεμάτων δημόσιας υγείας στις επιχειρηματικές λειτουργίες και αντίστροφα.

Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρηματικές δραστηριότητες επηρεάζουν τη δημόσια υγεία για τους ακόλουθους λόγους που προκύπτουν από τις δραστηριότητές τους, και συγκεκριμένα:

- (1) ρύπανση από άνθρακα,
- (2) κλιματική αλλαγή
- (3) διάθεση αποβλήτων,
- (4) ποιότητα νερού
- (5) χρήση νερού
- (6) παραγόμενη ενέργεια και
- (7) ανακυκλωμένα προϊόντα.

Οι επιπτώσεις των επιχειρηματικών λειτουργιών στη δημόσια υγεία έχουν αναγνωριστεί στη βιβλιογραφία (Jennings, 2016, Ρεμούνδου & Κουντούρη, 2009).

Η δημόσια υγεία έχει γίνει ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα στις ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες λόγω των ασθενειών στις κοινότητες. Οι εταιρείες δραστηριοποιούνται σε κοινότητες και μπορεί να υπάρχουν ασθένειες εκεί. Έτσι, περιορίζοντας τις επιχειρηματικές δραστηριότητες από τη μια πλευρά και επηρεάζοντας τις κοινότητες από την άλλη. Με την ύπαρξη ασθενειών, όπως ο HIV/AIDS, η ηπατίτιδα, ο καρκίνος, η ελονοσία, μεταξύ άλλων, έχει καταστεί κρίσιμη η διαχείρισή τους για το δημόσιο συμφέρον ώστε να αποφευχθεί η κλιμάκωσή τους και μια κατάσταση όπου οι επιχειρηματικές δραστηριότητες παρεμποδίζονται από αυτές. Ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη οι εταιρείες να λογοδοτούν για το πώς οι δραστηριότητές τους επηρεάζουν τη δημόσια υγεία.

Οι ασθένειες έχουν επιπτώσεις στο κόστος για την κοινότητα. Το κόστος των ασθενειών περιλαμβάνει όχι μόνο το συνολικό κόστος αλλά περιλαμβάνει επίσης το άμεσο και έμμεσο κόστος (Lee et al., 2006). Σύμφωνα με τον Jo (2014), οι ασθένειες μπορούν να επιβάλλουν οικονομική επιβάρυνση στην κοινωνία. Εκτός από το άμεσο και έμμεσο κόστος των ασθενειών, υπάρχουν και άυλα κόστη. Το άμεσο κόστος είναι εκείνο που σχετίζεται με την υγειονομική περίθαλψη (όπως διάγνωση, θεραπεία και αποκατάσταση) και μη υγειονομική περίθαλψη (όπως μεταφορά, έξοδα νοικοκυριού, μετεγκατάσταση, απώλειες περιουσίας και ανεπίσημες φροντίδες).

Έμμεσες δαπάνες είναι αυτές που συνδέονται με απώλειες παραγωγικότητας λόγω νοσηρότητας και θνησιμότητας, οι οποίες βαρύνουν το άτομο, την οικογένεια, την κοινωνία ή τον εργοδότη. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή εταιρειών σε πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας δεν είναι ασυνήθιστη. Οι μελέτες δείχνουν πώς πραγματοποιούνται οι δεσμεύσεις για τη δημόσια υγεία στα προγράμματα κοινωνικής ευθύνης των εταιρειών (African Strategies for Health, 2014, Droppert, & Bennett, 2015).

Σύμφωνα με τους Simon και Fielding (2006), οι φορείς δημόσιας υγείας και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις μοιράζονται ένα ενδιαφέρον για τη διασφάλιση της υγείας του πληθυσμού. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις υπάρχουν για να μεγιστοποιήσουν το κέρδος. Ως εκ τούτου, έχουν οικονομικό συμφέρον όταν υποστηρίζουν πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας. Οι φορείς δημόσιας υγείας επωφελούνται από τις συνεργασίες με ιδιωτικές επιχειρήσεις λόγω της αυξημένης εμπέλειας και αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων των πρώτων.

Η έρευνα σχετικά με τη δέσμευση των εταιρικών οντοτήτων για τη βελτίωση της υγείας είναι συγκεκριμένα: οι εταιρικές πρακτικές ως καθοριστικός παράγοντας των επιπτώσεων των εταιρικών πολιτικών στη δημόσια υγεία, οι επιπτώσεις των εταιρικών πολιτικών στην επαγγελματική και περιβαλλοντική υγεία, η έκθεση των καταναλωτών στις εταιρικές πολιτικές, οι επιπτώσεις ενός μόνο προϊόντος μιας εταιρικής οντότητας στη δημόσια υγεία, τα πρότυπα συμπεριφοράς από εταιρικές οντότητες σε διαφορετικούς κλάδους (Freudenberg & Galea, 2008). Ένας άλλος όγκος έρευνας αφορά την αντίληψη της ΕΚΕ στην παροχή δημόσιας υγείας από τα μέλη της κοινότητας (Agyemang-Duah, et al., 2019).

Σύμφωνα με τον Jo (2006), οι ασθένειες μπορούν να επιβαρύνουν οικονομικά την κοινωνία. Εκτός από το άμεσο και έμμεσο κόστος των ασθενειών, υπάρχουν άυλα κόστη. Οι άμεσες δαπάνες είναι εκείνες που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη (όπως η διάγνωση, η θεραπεία και η αποκατάσταση) και τη μη υγειονομική περίθαλψη (όπως η μεταφορά, οι δαπάνες των νοικοκυριών, η μετεγκατάσταση, οι απώλειες περιουσίας και οι άτυπες φροντίδες). Οι έμμεσες δαπάνες είναι εκείνες που συνδέονται με απώλειες παραγωγικότητας λόγω νοσηρότητας και θνησιμότητας, οι οποίες βαρύνουν το άτομο, την οικογένεια, την κοινωνία ή τον εργοδότη.

3.2. Συνιστώσες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Με βάση τη θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών που προτάθηκε από τον Freeman το 1984, μια εταιρεία θα πρέπει να δημιουργήσει αξία για όλους τους ενδιαφερόμενους, όχι μόνο για τους μετόχους. Τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι μια ομάδα ατόμων ή ατόμων που μπορούν να επηρεάσουν ή επηρεάζονται από την υλοποίηση των στόχων ενός οργανισμού (Freeman et al., 2010). Η κοινότητα υποδοχής είναι ενδιαφερόμενο μέρος σε μια επιχειρηματική οντότητα.

Οι δραστηριότητες και οι λειτουργίες μιας επιχειρηματικής οντότητας ή εταιρείας επηρεάζουν τους ανθρώπους και το περιβάλλον. Οι επιπτώσεις αυτές έχουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Η ΕΚΕ πραγματοποιείται από επιχειρηματικές οντότητες για την κάλυψη των αναγκών των επιχειρηματικών ενδιαφερομένων. Σύμφωνα με τους Huang και Watson (2015), η ΕΚΕ είναι η προσπάθεια των εταιρειών με την πρόθυμη συμμετοχή σε δραστηριότητες που προβάλλουν την προώθηση του κοινωνικού αγαθού. Αυτές οι δραστηριότητες είναι συνήθως πέρα από τις κανονικές λειτουργίες της εταιρείας και τις νομικές απαιτήσεις.

Οι Radhakrishnan et al. (2018) σημειώνουν ότι η κατανομή των πόρων και των δραστηριοτήτων είναι ένας κλάδος του επιχειρηματικού μοντέλου που βοηθά στην έμμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, μετριάζοντας τις αρνητικές επιπτώσεις και ενθαρρύνοντας τις θετικές επιπτώσεις μιας εταιρείας. Οι Radhakrishnan et al. (2018) δηλώνουν περαιτέρω ότι οι διαχειριστές πρέπει να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι πόροι και οι

εισροές, γεγονός που οδηγεί σε εκροές προς όφελος των μετόχων και των επιχειρηματικών ενδιαφερομένων.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της ΕΚΕ είναι:

- (1). πρόθυμη συμμετοχή,
- (2) αντιμετώπιση αποτελεσμάτων όπως ο αντίκτυπος που μπορεί ενδεχομένως να έχει μια επιχείρηση σε μια τοπική κοινότητα,
- (3) λαμβάνοντας υπόψη όλους τους επιχειρηματικούς ενδιαφερόμενους φορείς,
- (4) συνασπισμός των κοινωνικών και οικονομικών ευθυνών,
- (5) διαμόρφωση επιχειρηματικών ηθών και πρακτικών που εστιάζουν στην κοινωνική ευθύνη,
- (6) προχωρώντας πέρα από το να είσαι απλώς φιλόanthropos (Col & Patel, 2018).

Μελέτες (Chaffee, 2017, Cucari, et al., 2018) συμφώνησαν ότι η συνεχής προθυμία των επιχειρήσεων να ενεργούν ηθικά βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής των εργαζομένων και της τοπικής κοινότητας και κοινωνίας είναι ένας από τους λόγους για την ΕΚΕ. Σύμφωνα με τον Chaffee (2017), η ΕΚΕ μπορεί να εντοπιστεί στους Ρωμαϊκούς Νόμους που δημιούργησαν θεσμούς όπως καταφύγια, σπίτια για μη προνομιούχους και ηλικιωμένους, νοσοκομεία και παιδικά σπίτια. Στην παγκόσμια ιστορία, η εποχή του Μεσαίωνα ήταν μια περίοδος κατά την οποία οι επιχειρήσεις θεωρούνταν κοινωνικές εταιρείες από ακαδημαϊκούς, δημόσιους και θρησκευτικούς φορείς.

Αργότερα, με τις εξουσίες που δόθηκαν στο Αγγλικό Στέμμα, οι εταιρείες θεωρήθηκαν ως μηχανισμός κοινωνικής ανάπτυξης. Η ιστορία της ΕΚΕ μπορεί να εντοπιστεί στις δεκαετίες του 1950 και του 1960. Σύμφωνα με τον Waterhouse (2017), κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 υπήρξε μια νέα κοινωνική προοπτική που χαρακτηρίστηκε από μια αυξανόμενη αναταραχή για σεβασμό των πολιτικών δικαιωμάτων στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Αυτές οι διαμαρτυρίες ήταν βαθιά ριζωμένες φοιτητικές συγκεντρώσεις και πολιτικές δραστηριότητες, και οι διαδηλωτές αντιλήφθηκαν ότι οι επιχειρήσεις ήταν ένα ουσιαστικό μέρος του θεσμού που ήθελαν να αλλάξουν.

Η Madrakhimova (2013) σημείωσε ότι η ΕΚΕ κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του '50 και του '60 επικεντρώθηκε στην εταιρική φιλανθρωπία και την ασφάλεια του εργατικού δυναμικού. Ωστόσο, η Waterhouse (2017) σημείωσε ότι το γενικό κοινωνικό περιβάλλον στα τέλη της δεκαετίας του 1960 είχε ως αποτέλεσμα χαμηλό ηθικό από τις επιχειρήσεις για να εκπληρώσουν την ανάγκη για ΕΚΕ. Σύμφωνα με τον Johnson (1971), μια κοινωνικά υπεύθυνη εταιρεία είναι εκείνη της οποίας η διοίκηση εξισορροπεί μια ποικιλία συμφερόντων πέρα από την πίεση μόνο για μεγαλύτερα κέρδη για τους μετόχους της. Μια τέτοια εταιρεία λαμβάνει επίσης υπόψη τους υπαλλήλους, τους προμηθευτές, τους αντιπροσώπους, τις τοπικές κοινότητες και το έθνος.

Οι Latarí-Agudelo et al. (2019) δήλωσαν ότι στη δεκαετία του 1970 ιδρύθηκαν μερικές από τις πιο εξέχουσες εταιρείες όσον αφορά την ΕΚΕ, δηλαδή η Body Shop, η Ben και η Jerry. Ωστόσο, το σκεπτικό για το ενδιαφέρον για την ΕΚΕ θα μπορούσε να ήταν αποτέλεσμα της ρύθμισης ή των κοινωνικών ανησυχιών εκείνη την εποχή. Λόγω της διεθνοποίησης των επιχειρηματικών οντοτήτων στη δεκαετία του '90, η ΕΚΕ έγινε παγκόσμιο φαινόμενο. Σύμφωνα με τους Latarí-Agudelo et al. (1991), η έννοια της ΕΚΕ ζητήθηκε διεθνώς, ίσως λόγω της διεθνούς μεθόδου για τη βιώσιμη ανάπτυξη εκείνη την εποχή και της επίδρασης της παγκοσμιοποίησης στις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι πολυεθνικές εταιρείες ήρθαν αντιμέτωπες με δραστηριότητες στο εξωτερικό.

Η ΕΚΕ περιλαμβάνει οικονομικές, ηθικές, φιλανθρωπικές και νομικές ευθύνες (Carroll, 1991). Αυτές οι ευθύνες εκτελούνται από εταιρείες στην υπηρεσία των κοινοτήτων και των ανθρώπων. Σύμφωνα με τους Gonzalez-Rodriguez et al. (2015), οι εταιρείες πρέπει να ανταποκριθούν στις οικονομικές τους ευθύνες, οι οποίες περιλαμβάνουν την καταβολή στους μετόχους απόδοσης της επένδυσής τους, τη διατήρηση του μεγέθους στην αγορά, τη μεγιστοποίηση των κερδών, την ικανοποίηση των καταναλωτών, την παροχή δίκαιης ανταμοιβής για τους υπαλλήλους. Οι ηθικές ευθύνες είναι σημαντικές για τη διασφάλιση της ισότιμης και δίκαιης μεταχείρισης των ενδιαφερόμενων μερών από την επιχείρηση. Μια επιχείρηση που ασκεί ηθικές ευθύνες έναντι των ενδιαφερόμενων μερών σέβεται τα δικαιώματα αυτών των ατόμων, δημιουργώντας παράλληλα ένα καλύτερο πλαίσιο για την ανάπτυξη των εργαζομένων, των διευθυντών, των ιδιοκτητών, των πελατών, των προμηθευτών, της κοινότητας υποδοχής και του περιβάλλοντος (Schiopoiu, et al., 2013).

Όταν η ΕΚΕ εκλαμβάνεται ως φιλανθρωπία ή εταιρική προσφορά, αποτελεί φιλανθρωπική ευθύνη. Σύμφωνα με τον Gregore (2010), οι φιλανθρωπικές ευθύνες είναι οι εθελοντικές ευθύνες μιας εταιρείας. Οι φιλανθρωπικές ευθύνες είναι εκείνες στις οποίες οι εταιρείες συμμετέχουν εθελοντικά και δεν απαιτούνται από το νόμο. Παραδείγματα εθελοντικών ευθυνών είναι η δωρεά αγαθών, η παροχή δωρεάν υπηρεσιών, ο εθελοντισμός για την εκπαίδευση ή τη διδασκαλία και η συμμετοχή στην κοινωνική υπηρεσία. Οι νομικές ευθύνες είναι εκείνες με τις οποίες πρέπει να συμμορφώνεται μια εταιρεία για να αποτρέψει τις κυρώσεις από το κράτος (Lambooy, 2014). Οι νομικές ευθύνες εκτελούνται από εταιρείες επειδή υπάρχουν νόμοι εντός των οποίων πρέπει να λειτουργεί μια εταιρεία.

3.3. Πως τα θέματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν τις εταιρικές οντότητες

Ο αντίκτυπος της αιφνίδιας εκδήλωσης ασθενειών γίνεται αισθητός τόσο από τις επιχειρήσεις όσο και από τους οργανισμούς δημόσιας υγείας (Simon & Fielding, 2006). Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο είναι σημαντικό για τις εταιρείες να λογοδοτούν και να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα ζητήματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν τις δραστηριότητές τους. Ακόμη και όταν δεν υπάρχει επιδημία ασθένειας, είναι επιτακτική ανάγκη μια εταιρεία να λογοδοτεί και να αναφέρει πώς τα ζητήματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν τις δραστηριότητές τους. Ο τρόπος με τον οποίο οι εταιρείες λογοδοτούν για τον αντίκτυπο της δημόσιας υγείας στις εταιρικές λειτουργίες μπορεί να δημιουργήσει πληροφορίες για τη μέτρηση της απόδοσης και τη συνολική αξιολόγηση των κινδύνων που ενυπάρχουν στο εξωτερικό και εσωτερικό περιβάλλον των εταιρειών.

Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ο τρόπος με τον οποίο τα ζητήματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν τις εταιρικές οντότητες στους ακόλουθους τομείς, και συγκεκριμένα:

- 1) κατάρτιση προϋπολογισμού για τη δημόσια υγεία,
- 2) προσέλκυση κοινών πόρων για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας,

- 3) κίνδυνοι από την αιφνίδια εκδήλωση ασθενειών,
- 4) ευκαιρίες που δημιουργούνται από την αιφνίδια εκδήλωση ασθενειών,
- 5) οικονομικές επιπτώσεις του κινδύνου και της ευκαιρίας που ενέχει η αιφνίδια εκδήλωση ασθενειών,
- 6) κόστος των δράσεων που αναλαμβάνονται για τη διαχείριση των κινδύνων και των ευκαιριών που δημιουργεί η αιφνίδια εκδήλωση ασθενειών,
- 7) κόστος των αλλαγών στις εταιρικές δραστηριότητες λόγω αιφνίδιας εκδήλωσης ασθενειών,
- 8) κίνδυνοι που ενέχουν οι διάφορες κατηγορίες ασθενειών,
- 9) ευκαιρίες που δημιουργούνται από διαφορετικές κατηγορίες ασθενειών,
- 10) οικονομικές επιπτώσεις του κινδύνου και της ευκαιρίας που δημιουργούν οι διάφορες κατηγορίες ασθενειών,
- 11) κόστος των δράσεων που αναλαμβάνονται για τη διαχείριση των κινδύνων και των ευκαιριών που θέτουν οι διάφορες κατηγορίες ασθενειών,
- 12) κόστος των αλλαγών στις εταιρικές λειτουργίες λόγω διαφορετικών κατηγοριών ασθενειών.

Οι κατηγορίες ασθενειών θα μπορούσαν να βασίζονται σε εκείνες που είναι πιο διαδεδομένες στην κοινότητα ή την κοινωνία όπου δραστηριοποιείται η επιχείρηση. Για την αιφνίδια εκδήλωση ασθενειών, είναι επίσης σημαντικό για μια επιχείρηση να λαμβάνει γνώση του τρόπου με τον οποίο οι απειλές για τη δημόσια υγεία λόγω αλληλεπίδρασης με τρίτους με τους οποίους αλληλοεπιδρά η επιχείρηση σε τακτική βάση επηρεάζουν τις δραστηριότητές της.

Η καταγραφή του αντίκτυπου της δημόσιας υγείας στις εταιρικές οντότητες θα δημιουργήσει μετρήσεις απόδοσης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις εταιρικές αναφορές. Οι γνωστοποιήσεις μπορούν να ακολουθήσουν σε εταιρικές αναφορές που θα μπορούσαν να φέρουν την ένδειξη "Αναφορά εταιρικής υγείας". Αυτή η πτυχή της λογοδοσίας επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες διασφαλίζουν ποιοτική υγειονομική περίθαλψη και ασφάλιση υγείας για τους υπαλλήλους τους και βελτιώνουν τις συνθήκες στο χώρο εργασίας.

Η ποιοτική υγειονομική περίθαλψη είναι ένα από τα κίνητρα που χρησιμοποιούν οι εταιρείες για να προσελκύσουν και να διατηρήσουν τους υπαλλήλους. Οι εργαζόμενοι μπορεί επίσης να αισθάνονται πολύτιμοι όταν μπορούν να επεκτείνουν ποιοτικές υπηρεσίες υγείας στα μέλη της οικογένειάς τους. Η ασφάλιση υγείας για τους εργαζόμενους είναι ένα άλλο μέσο με το οποίο οι εταιρείες προστατεύουν τους εργαζόμενους. Η προσέγγιση που χρησιμοποιείται για τη βελτίωση των συνθηκών στο χώρο εργασίας μπορεί επίσης να αποτελεί μέρος των γνωστοποιήσεων στις εταιρικές εκθέσεις υγείας.

3.4. Πως οι επιχειρηματικές δραστηριότητες επηρεάζουν τη δημόσια υγεία

Σύμφωνα με τους Rochford et al. (2019), η κύρια εστίαση της ανάλυσης στον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις επηρεάζουν τη δημόσια υγεία είναι στα εξωτερικά προϊόντα ή υπηρεσίες που παρέχονται από ιδιωτικές εταιρείες. Αυτή η ανάλυση είναι χωρίς προσφυγή στον τρόπο με τον οποίο οι εσωτερικές διαδικασίες επηρεάζουν τις λειτουργίες μεταξύ των ενδιαφερομένων και τελικά επηρεάζουν την υγεία.

Πιο συγκεκριμένα, οι παράγοντες που εν τέλει επηρεάζουν και διαμορφώνουν πολιτικές σε σχέση με την δημόσια υγεία είναι οι εξής:

(1) οι σχέσεις των εργαζομένων,

(2) ο σχεδιασμός του χώρου εργασίας και

(3) η φυσική υποδομή και οι εξωτερικές διαδικασίες, δηλαδή: οι πωλήσεις, το μάρκετινγκ και το lobbying

Ως εκ τούτου, οι μελέτες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρηματικές δραστηριότητες επηρεάζουν τη δημόσια υγεία είναι περιορισμένες. Ίσως, με πλαίσια για την καταγραφή και την αναφορά του τρόπου με τον οποίο οι επιχειρηματικές δραστηριότητες επηρεάζουν τη δημόσια υγεία, θα μπορούσε να είναι ευκολότερο για τους ερευνητές να αξιολογήσουν τη σχέση μεταξύ των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και της δημόσιας υγείας.

Για λόγους μεγιστοποίησης του κέρδους, είναι σημαντικό για μια επιχειρηματική οντότητα να λογοδοτεί και να αναφέρει τον τρόπο με τον οποίο οι δραστηριότητές της επηρεάζουν τη δημόσια υγεία. Αυτό είναι σημαντικό επειδή η έξαρση των ασθενειών εντός της κοινότητας όπου δραστηριοποιείται αυτή η επιχείρηση μπορεί να οδηγήσει σε προσωρινή διακοπή των εργασιών. Αυτό θα μπορούσε τελικά να επηρεάσει την ικανότητα της επιχείρησης να παράγει έσοδα για την κάλυψη των εξόδων της, παρέχοντας παράλληλα αποδόσεις των επενδύσεων από τους μετόχους (Global Reporting Initiative, 2013).

Τα πρότυπα της Πρωτοβουλίας για την υποβολή εκθέσεων απολογισμού σε παγκόσμιο επίπεδο περιλαμβάνουν γνωστοποιήσεις για την υγεία. Αυτές οι γνωστοποιήσεις προσφέρουν ευκαιρίες στις εταιρικές οντότητες να συγκεντρώνουν, να παρακολουθούν και να αναφέρουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και σχετικά με τη διακυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της απασχόλησης, της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, των ατμοσφαιρικών εκπομπών, της παραγωγής αποβλήτων, της διάθεσης αποβλήτων, της εμπορίας και των πρακτικών επισήμανσης.

Λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο με τον οποίο τα ζητήματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν τις εταιρικές οντότητες, υπάρχει ανάγκη για πρότυπα που μπορούν να βοηθήσουν τις οντότητες να κατανοήσουν πώς να απομονώσουν τα ζητήματα δημόσιας υγείας σε επίπεδο κοινότητας υποδοχής και χώρας και να εξηγήσουν πώς κάθε ζήτημα δημόσιας υγείας επηρεάζει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Αυτή η λογοδοσία είναι ζωτικής σημασίας επειδή μπορεί να είναι δύσκολο για το εργατικό δυναμικό να εργαστεί παρουσία κρίσεων δημόσιας υγείας όταν ένας οργανισμός δεν έχει δηλώσει πού βρίσκεται.

Η καταγραφή του τρόπου με τον οποίο τα ζητήματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν τις εταιρικές οντότητες είναι κρίσιμη, διότι αποτελεί αντιστροφή των όσων τα πρότυπα GRI βοηθούν τις οντότητες να δημοσιοποιούν. Το διοικητικό συμβούλιο έχει να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στη διασφάλιση ότι οι εταιρικές οντότητες των οποίων ηγούνται λογοδοτούν και αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρηματικές δραστηριότητες επηρεάζουν τη δημόσια υγεία.

Οι Esposito De Falco et al. (2017), διαπιστώνουν ότι το κόστος συναλλαγών μειώνεται με τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών για συνεργατικές καινοτομίες. Τελικά, δεν είναι μόνο οι βασικές κερδοσκοπικές επιχειρήσεις που θα μπορούσαν να αγκαλιάσουν τη «νέα κανονικότητα». Οι

επιχειρήσεις σε όλα τα επίπεδα θα μπορούσαν να αγκαλιάσουν τη «νέα κανονικότητα». Στον τύπο της επιχειρηματικότητας, υπάρχει ανάγκη να αγκαλιάσουμε όχι μόνο την οικονομική και διοικητική λογιστική, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρηματικές τους δραστηριότητες επηρεάζονται από θέματα δημόσιας υγείας και με τη σειρά τους πώς τα θέματα δημόσιας υγείας επηρεάζουν την επιχείρησή τους. Αυτή η αλλαγή προς πιο βιώσιμους τρόπους εταιρικής συμπεριφοράς είναι απαραίτητη στη διοικητική και λογιστική εκπαίδευση σε επίπεδο κολλεγίων και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τους Scutto et al. (2019), η επιχειρηματικότητα τοποθετεί το πανεπιστήμιο σε εθνικά και διεθνή πλαίσια. Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί διαχείρισης και λογιστικής είναι παράγοντες αλλαγής για τη βελτίωση του τρόπου αποδοχής της «νέας κανονικότητας» της λογιστικής και της υποβολής εκθέσεων για τη δημόσια υγεία. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις βοηθούν τις τοπικές κοινότητες και επιλύουν τα προβλήματα της κοινότητας, αποκομίζοντας παράλληλα κέρδη (DeI Giudice, et al., 2019). Οι στόχοι των κοινωνικών επιχειρήσεων θα μπορούσαν να τροποποιηθούν ώστε να ενστερνιστούν επίσης τη «νέα κανονικότητα» που απασχολεί τη λογιστική και την υποβολή εκθέσεων για θέματα δημόσιας υγείας. Συνολικά, πέρα από τις πρωτοβουλίες σε επίπεδο εταιρείας ή επιχείρησης για την προώθηση της αποδοχής της «νέας κανονικότητας» της λογιστικής και της υποβολής εκθέσεων για θέματα δημόσιας υγείας, υπάρχει η επίδραση της κουλτούρας της χώρας στην αποδοχή της «νέας κανονικότητας».

Οι Orlando et al. (2020) θεωρούν ότι η πολιτιστική απόλαυση της χώρας έχει θετική επίδραση στον δείκτη οικολογικής καινοτομίας. Ως θεσμική επιρροή, η κουλτούρα της χώρας ή ο τρόπος με τον οποίο γίνονται τα πράγματα σε μια χώρα που περιλαμβάνει τη λογιστική και την υποβολή εκθέσεων για τη δημόσια υγεία είναι ένας κρίσιμος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη. Πέρα από το εταιρικό συμβούλιο που εκπροσωπεί τους μετόχους, η πολιτιστική αποδοχή αυτής της «νέας κανονικότητας» από τη χώρα θα μπορούσε να προβλέψει πώς οι οργανισμοί του ιδιωτικού τομέα αγκαλιάζουν τη λογιστική και την υποβολή εκθέσεων για τη δημόσια υγεία.

B. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 4^ο : Μεθοδολογία

4.1. Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας μεταπτυχιακής βιβλιογραφικής ανασκόπησης ήταν η ανάλυση των διαστάσεων της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και η συμβολή τους στην προώθηση της δημόσιας υγείας.

Η υιοθέτηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ) στην Ελλάδα καλείται να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να προωθηθεί περαιτέρω η κοινωνικά υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά στην εγχώρια οικονομία και ευημερία. Ενώ παράλληλα επιχειρείται μία σύνδεση με την πολιτική στρατηγική και τα προγράμματα πρόληψης που πρόκειται να υλοποιηθούν στον πληθυσμό ώστε η πολιτεία να συμβάλλει καθοριστικά στην προαγωγή υγείας, την προστασία και την πρόληψη. Πρόκειται για την προσπάθεια συστηματικής ανάλυσης της ΕΚΕ στην Ελλάδα και την διάθεση των εταιριών στην έμπρακτη συμβολή και προώθηση της δημόσιας υγείας, αλλά και της ανάπτυξης κουλτούρας για τη βελτίωση της Υγείας του πληθυσμού, την υιοθέτηση αρχών βιωσιμότητας και την κοινωνική και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.

4.1.1 Τα Ερευνητικά Ερωτήματα

- ❖ Πως μπορούν οι διαστάσεις της ΕΚΕ να συμβάλουν στην προαγωγή και την προώθηση της δημόσιας υγείας;
- ❖ Με ποιους τρόπους η ΕΚΕ θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για την προώθηση της δημόσιας υγείας;
- ❖ Πώς εφαρμόζεται η ΕΚΕ από τους παρόχους υγείας στην Ελλάδα;

4.2 Μεθοδολογία

Πραγματοποιήθηκε μία Συστηματική Βιβλιογραφική Ανασκόπηση στις βάσεις δεδομένων της Αμερικανικής Εθνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης των Εθνικών Ινστιτούτων Υγείας (PubMed - National Institutes of Health) (National Institutes of Health, 2022), το BioMed Central (BMC), το οποίο αποτελεί έναν επιστημονικό εκδότη ανοιχτής πρόσβασης με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο, που εκδίδει περισσότερα από 250 επιστημονικά περιοδικά (BioMed Central, 2022) και το Google Scholar.

Η συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο ανασκόπησης Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA) (Moher et al., 2009; Page et al., 2021).

Για να επιτευχθεί εκτενέστερη άντληση βιβλιογραφικών πηγών και πληροφοριών, η αναζήτηση στηρίχθηκε στον αλγόριθμο με αγγλικές λέξεις-κλειδιά. Οι λέξεις κλειδιά, που χρησιμοποιήθηκαν, παρουσιάζονται στο παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1.: Λέξεις-κλειδιά της διεθνούς βιβλιογραφικής ανασκόπησης

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

CSR

Δημόσια Υγεία

public health promotion

Πρακτικές

public health

Συμβολή ΕΚΕ

CSR dimensions

Προώθηση δημόσιας υγείας

CSR in healthcare

Διαστάσεις ΕΚΕ

4.2.1 Κριτήρια ένταξης μελετών

Οι παραπάνω λέξεις-κλειδιά αναζητήθηκαν με όλους τους πιθανούς συνδυασμούς τους. Ως αποτελέσματα της αναζήτησης, κυρίως προέκυψαν δημοσιευμένα άρθρα. Τα

κριτήρια επιλογής και αποκλεισμού που τέθηκαν είναι τα εξής:

- Δημοσίευση άρθρων στην αγγλική ή ελληνική γλώσσα
- Δημοσίευση των άρθρων σε μία ή στις δύο παραπάνω βάσεις δεδομένων
- Τα άρθρα να έχουν δημοσιευτεί μετά το 2016
- Στα άρθρα να αναφέρονται συγκεκριμένες πρακτικές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε σχέση με την προώθηση δημόσιας υγείας
- Στα άρθρα παράλληλα με τις πρακτικές αυτές θα πρέπει να παρουσιάζεται και η εφαρμογή τους σε παρόχους υγείας.

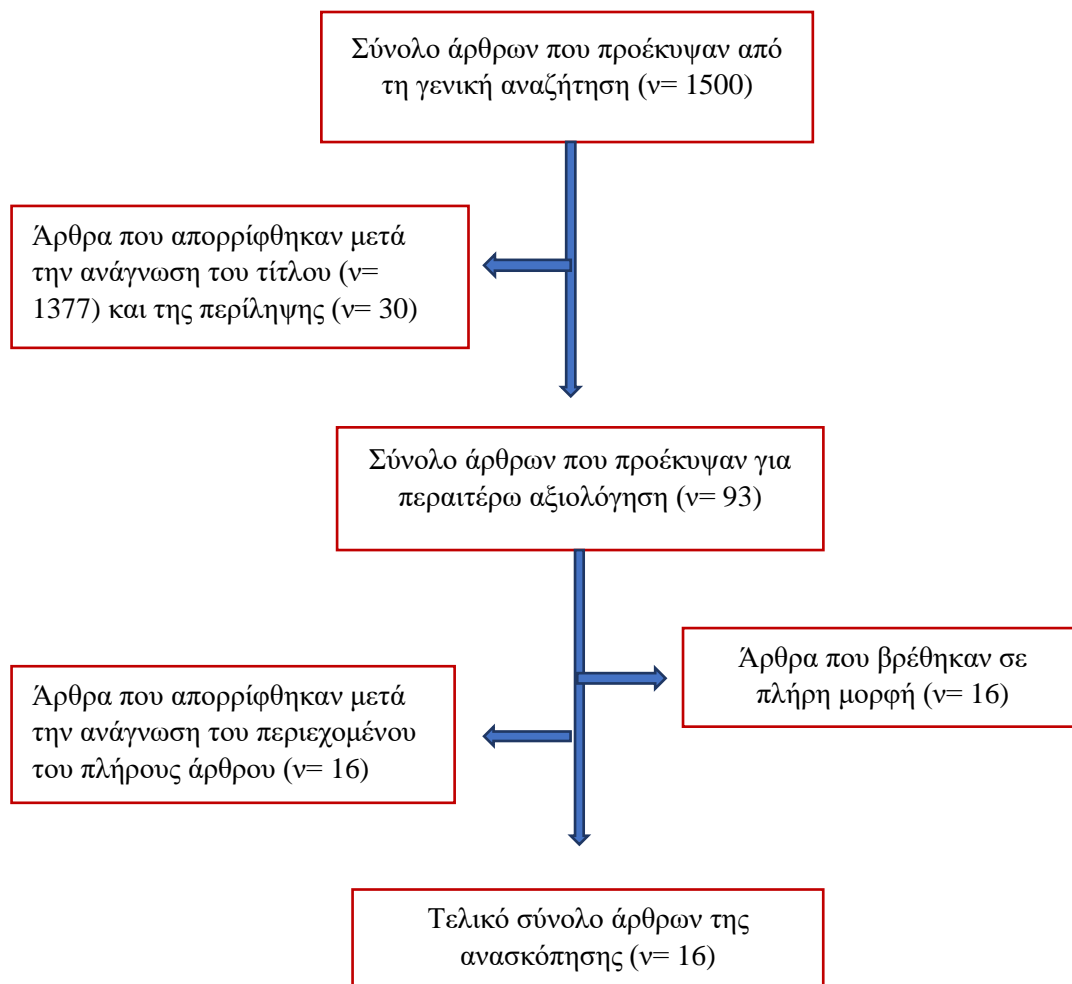
4.2.2 Αναζήτηση μελετών

Για την επεξεργασία των αποτελεσμάτων, χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση περιεχομένου των επιλεγμένων ερευνών. Στο διάγραμμα έρευνας, που ακολουθεί, παρουσιάζεται η απεικόνιση των βημάτων της συστηματικής ανασκόπησης, που ακολουθήθηκαν, από την αρχική αναζήτηση της βιβλιογραφίας, μέχρι

τα τελικά άρθρα, που συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση. Με βάση την αρχική αναζήτηση, που πραγματοποιήθηκε, προέκυψαν 1500 άρθρα.

Τα 16 άρθρα, που συμπεριλήφθηκαν στα αποτελέσματα της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης, είναι έρευνες που έχουν δημοσιευθεί από το 2016 μέχρι και το 2023.

Διάγραμμα 1.: Διαδικασία επιλογής μελετών

Πίνακας 2.: Μελέτες που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση

α/α	Συγγραφέας (έτος)	Σκοπός της μελέτης	Δείγμα και μεθοδολογία	Κύρια Ευρήματα
1	https://www.hygeia.gr/wp-content/uploads/2023/01/ALL-FINAL-MONES.pdf	Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας HHG Group		Δράσεις εταιριών του Ομίλου HHG για την προαγωγή της δημόσιας υγείας
2	World Health Organization . (2019). Corporate Social Responsibility and Health: A Mapping of Available Literature. Retrieved from https://www.who.int/healthpromotion/conferences	Overview of the existing literature on corporate social responsibility (CSR) and its impact on public health promotion, specifically in the healthcare sector.	Report by the World Health Organization	Explores the various ways in which CSR initiatives can be used as a tool for promoting public health in healthcare organizations

	<u>/9gchp/CSR Health Mapping.pdf</u>			
3	Lohmann, N., & Viens, A. M. (2019). Corporate Social Responsibility and Public Health: A Health Policy Perspective. Public Health Ethics, 12(1), 1-4. doi:10.1093/phe/phz001	The relationship between CSR and public health from a health policy perspective, with a focus on the healthcare sector.	Article	It discusses the ethical implications of CSR initiatives in healthcare organizations and highlights the potential benefits and challenges associated with using CSR as a tool for public health promotion
4	McQueen, D. V., & Wismar, M. (Eds.). (2014). Corporate Social Responsibility and Public Health: A Global Perspective.	Comprehensive global perspective on the intersection of CSR and public health, including in the healthcare sector.	Book	It explores the role of healthcare organizations in promoting public health through CSR initiatives, the potential impact of these initiatives on health outcomes, and the challenges and opportunities for collaboration between the

	Springer.			public and private sectors in the healthcare industry.
5	<p>Lee, S. (2019)</p> <p>Corporate Social Responsibility and Public Health: A Systematic Review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 16(16), 1-15. doi:10.3390/ijerph16162847</p>	Specific focus on the healthcare sector.	Systematic review	An overview of the different approaches and strategies used by healthcare organizations to promote public health through CSR initiatives and evaluates the effectiveness of these initiatives in improving health outcomes.
6	<p>https://www.moh.gov.gr/articles/health/domes-kai-draseis-gia-thn-ygeia/ethnika-sxedia-drashs/8776-ethniko-sxedio-drashs-gia-th-dhmosia-ygeia-2021-2025</p>	Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία 2021 – 2025, συνιστά την προσπάθεια, που γίνεται στη χώρα μας προκειμένου να αποκτήσουμε στοχευμένη και στρατηγικά σχεδιασμένη πολιτική για τη Δημόσια Υγεία.		Ο χαρακτήρας του Σχεδίου είναι δυναμικός με την έννοια της συνεχούς προσαρμογής του σε νέες αναδυόμενες υγειονομικές ανάγκες όπως και σε πρωτοβουλίες και πολιτικές άλλων φορέων πέραν του τομέα της υγείας.
7	<p>http://www.opengov.gr/ypoian/?p=8206</p>	Πλαίσιο αρχών και στόχων του «Σχεδίου Εθνικής Στρατηγικής για		Σκοπός του παρόντος σχεδίου είναι η ρύθμιση του πεδίου της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και της Υπεύθυνης

		την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Υπεύθυνη Επιχειρηματικότητα των επιχειρήσεων και των οργανισμών».		Επιχειρηματικότητας, ως μέσο συμβολής των επιχειρήσεων και οργανισμών στη στήριξη των κοινωνικών δραστηριοτήτων, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενίσχυση της αγοράς, καθώς και στη βελτίωση των συνθηκών του εσωτερικού πλαισίου οργάνωσης και δράσης τους.
--	--	---	--	--

4.3 Η συμβολή των διαστάσεων της ΕΚΕ στην προαγωγή και την προώθηση της δημόσιας υγείας

Οι επιχειρήσεις χρειάζεται να αναγνωρίσουν ότι σήμερα ο θεσμός της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης έχει επιβληθεί με απώτερο στόχο την καλύτερη επίτευξη των κοινωνικών αξιών και των αξιών που διέπουν το περιβάλλον και τις αξίες που διέπουν τον τόπο όπου ζούμε και εργαζόμαστε. Έτσι, ένα τέτοιο πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης πρέπει να εφαρμοστεί από όλες τις επιχειρήσεις, το οποίο προάγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Ως εκ τούτου, η ΕΚΕ αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ικανοποίηση και τον σεβασμό των αναγκών προς εξωτερικούς παράγοντες και έτσι, οι πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης προσπαθούν, μεταξύ άλλων, να αγγίξουν κοινωνικά ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού.

Ένας από τους τρόπους με τους οποίους οι εταιρείες πραγματοποιούν την ΕΚΕ είναι η συμμετοχή σε πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας. Οι εταιρικές πρακτικές διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της υγείας και της συμπεριφοράς υγείας. Αυτές οι πρακτικές είναι ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες της υγείας (Freudenberg & Galea, 2008). Σύμφωνα με τον Green (2019), τα εταιρικά συμφέροντα για τη δημόσια υγεία είναι διαφορετικά. Ένα από τα ενδιαφέροντα είναι οι εταιρείες να επενδύσουν σε προγράμματα εταιρικής ευημερίας, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλισης υγείας στο χώρο εργασίας. Είναι προς το συμφέρον του κοινού να είναι όλοι υγιείς σε μια κοινότητα και μια χώρα.

Ο Green (2019) σημειώνει ότι η γενική συναίνεση είναι ότι η δημόσια υγεία χρηματοδοτείται από φόρους που εισπράττονται από την κυβέρνηση. Πέρα από τα φορολογικά έσοδα, άλλες πηγές εσόδων ενδέχεται να είναι διαθέσιμες για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων, υπηρεσιών και πρωτοβουλιών δημόσιας υγείας σε μια κοινότητα και χώρα. Μερικά από τα προγράμματα και τις υπηρεσίες δημόσιας υγείας είναι οι εμβολιασμοί, οι υπάλληλοι περιβαλλοντικής υγείας, οι πάροχοι υπηρεσιών σεξουαλικής υγείας, η προαγωγή της υγείας, ο σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης (Green, 2019).

Η έρευνα σχετικά με τη δέσμευση εταιρικών οντοτήτων για τη βελτίωση της υγείας είναι συγκεκριμένα: εταιρικές πρακτικές ως καθοριστικός παράγοντας της δημόσιας υγείας, συνέπειες των εταιρικών πολιτικών στην επαγγελματική και περιβαλλοντική υγεία, έκθεση των καταναλωτών σε εταιρικές πολιτικές, επιπτώσεις ενός μόνο προϊόντος μιας εταιρικής οντότητας στη δημόσια υγεία, πρότυπα συμπεριφοράς από εταιρικές οντότητες σε διαφορετικούς κλάδους (Freudenberg & Galea, 2008). Ένα άλλο σύνολο ερευνών αφορά την αντίληψη της ΕΚΕ στην παροχή δημόσιας υγείας από τα μέλη της κοινότητας (Agyemang-Duah et al., 2019). Η έρευνα σχετικά με την ΕΚΕ και τις διατάξεις για τη δημόσια υγεία δεν έχει ακόμη αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες μπορούν να λάβουν υπόψη τον αντίκτυπο των θεμάτων δημόσιας υγείας στις επιχειρηματικές λειτουργίες και αντίστροφα.

Η δημόσια υγεία έχει γίνει ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα στις ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες λόγω των ασθενειών στις κοινότητες. Οι εταιρείες δραστηριοποιούνται σε κοινότητες και μπορεί να υπάρχουν ασθένειες εκεί. Έτσι, περιορίζοντας τις επιχειρηματικές δραστηριότητες από τη μια πλευρά και επηρεάζοντας τις κοινότητες από την άλλη. Με την ύπαρξη ασθενειών, όπως ο HIV/AIDS, η ηπατίτιδα, ο καρκίνος, η ελονοσία, μεταξύ άλλων, έχει καταστεί κρίσιμη η διαχείρισή τους για το δημόσιο συμφέρον ώστε να αποφευχθεί η κλιμάκωσή τους και μια κατάσταση όπου οι επιχειρηματικές δραστηριότητες παρεμποδίζονται από αυτές.

Η έρευνα σχετικά με τη δέσμευση των εταιρικών οντοτήτων για τη βελτίωση της υγείας είναι συγκεκριμένη, οι εταιρικές πρακτικές ως καθοριστικός παράγοντας των επιπτώσεων των εταιρικών πολιτικών στη δημόσια υγεία, οι επιπτώσεις των εταιρικών πολιτικών στην επαγγελματική και περιβαλλοντική υγεία, η έκθεση των καταναλωτών στις εταιρικές πολιτικές, οι επιπτώσεις ενός μόνο προϊόντος μιας εταιρικής οντότητας στη δημόσια υγεία, τα πρότυπα συμπεριφοράς από εταιρικές οντότητες σε διαφορετικούς κλάδους (Freudenberg & Galea,

2008). Ένας άλλος όγκος έρευνας αφορά την αντίληψη της ΕΚΕ στην παροχή δημόσιας υγείας από τα μέλη της κοινότητας (Agyemang-Duah, et al., 2019).

Έμμεσες δαπάνες είναι αυτές που συνδέονται με απώλειες παραγωγικότητας λόγω νοσηρότητας και θνησιμότητας, οι οποίες βαρύνουν το άτομο, την οικογένεια, την κοινωνία ή τον εργοδότη. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή εταιρειών σε πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας δεν είναι ασυνήθιστη. Οι μελέτες δείχνουν πώς πραγματοποιούνται οι δεσμεύσεις για τη δημόσια υγεία στα προγράμματα κοινωνικής ευθύνης των εταιρειών (African Strategies for Health, 2014, Droppert, & Bennett, 2015).

Σύμφωνα με τους Simon και Fielding (2006), οι φορείς δημόσιας υγείας και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις μοιράζονται ένα ενδιαφέρον για τη διασφάλιση της υγείας του πληθυσμού. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις υπάρχουν για να μεγιστοποιήσουν το κέρδος. Ως εκ τούτου, έχουν οικονομικό συμφέρον όταν υποστηρίζουν πρωτοβουλίες δημόσιας υγείας. Οι φορείς δημόσιας υγείας επωφελούνται από τις συνεργασίες με ιδιωτικές επιχειρήσεις λόγω της αυξημένης εμπέλειας και αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων των πρώτων.

Οι Radhakrishnan et al. (2018) σημειώνουν ότι η κατανομή των πόρων και των δραστηριοτήτων είναι ένας κλάδος του επιχειρηματικού μοντέλου που βοηθά στην έμμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, μετριάζοντας τις αρνητικές επιπτώσεις και ενθαρρύνοντας τις θετικές επιπτώσεις μιας εταιρείας. Οι Radhakrishnan et al. (2018) δηλώνουν περαιτέρω ότι οι διαχειριστές πρέπει να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι πόροι και οι εισροές, γεγονός που οδηγεί σε εκροές προς όφελος των μετόχων και των επιχειρηματικών ενδιαφερομένων.

Για την υλοποίηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης απαιτείται, πρώτον, θέληση, δεύτερον κεφάλαιο και τρίτον συνειδητοποίηση των πολλαπλών ρόλων κάθε επιχειρηματικού οργανισμού. Απαιτεί επίσης υπομονή. Τι επιστρέφει στην επιχείρηση; Πρέπει να αναφέρουμε ότι για μια επιχείρηση με καλή φήμη, αναγνώριση και τελικά, οφέλη, η εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σημαίνει ότι έχει ή αναπτύσσει τις σωστές πολιτικές και πρακτικές και προγράμματα που βοηθούν να διατηρηθούν ανέπαφες οι κοινωνικές αξίες της εποχής μας.

Μια επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίσει ότι η υλοποίηση δράσεων εξαρτάται από την ικανότητά της να έχει σωστή πρόσβαση σε νέους πόρους και την ικανότητά της να δημιουργεί νέες δυναμικές σχέσεις με τις κοινωνικές τάξεις, έτσι ώστε να μπορεί να διαχειριστεί σωστά και

υπεύθυνα την οικονομική ανάπτυξη του τόπου όπου βρίσκεται και λειτουργεί. Η συμμετοχή στην κοινωνική ζωή μπορεί να είναι η χορηγία πολιτιστικών, αθλητικών ή ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, η χρηματοδότηση ακαδημαϊκής έρευνας, η οικονομική στήριξη φιλανθρωπικών οργανώσεων και σκοπών, η δωρεάν παροχή προϊόντων και υπηρεσιών και η συμμετοχή στη διαμόρφωση αστικού περιβάλλοντος σε αραιοκατοικημένες περιοχές.

Οι άνθρωποι συνειδητοποιούν πλέον όλο και περισσότερο τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ηθικές συμπεριφορές που επηρεάζουν την ισχυρή δυναμική επιρροή των δραστηριοτήτων ΕΚΕ μιας εταιρείας. Οι Brandao et al. (2013) αποκαλύπτουν ένα νέο παράδειγμα για μια προσέγγιση κοινωνικής ευθύνης στη διαχείριση των νοσοκομείων, στην οποία τα νοσοκομεία μπορούν να εκτελούν δραστηριότητες ΕΚΕ ενεργά ή παθητικά. Η προσέγγιση της κοινωνικής ευθύνης που έχει αναπτυχθεί και εφαρμόζεται από τον ιδιωτικό τομέα μπορεί τώρα να ωφελήσει τον τομέα των υπηρεσιών υγείας, όπως τα νοσοκομεία (Semplici 2011).

Σε μια ανταγωνιστική αγορά, η σωστή εφαρμογή της ΕΚΕ πιθανότατα θα αυξήσει την αξία του νοσοκομείου, καθώς οι δράσεις ΕΚΕ θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα στην παροχή υπηρεσιών υγείας (Brandao et al. 2013). Οι δραστηριότητες ΕΚΕ μπορούν να προσελκύσουν την προσοχή των εργαζομένων καθώς και να διαμορφώσουν την αναμενόμενη συμπεριφορά των ασθενών και του παραϊατρικού προσωπικού. Αυτό θα ενθαρρύνει την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

4.4 Η ΕΚΕ ως εργαλείο για την προώθηση της δημόσιας υγείας

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο για την προώθηση της δημόσιας υγείας μέσω διαφόρων τρόπων.

Πρώτα απ' όλα, οι επιχειρήσεις μπορούν να επενδύσουν σε προγράμματα και πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην πρόληψη ασθενειών και την προώθηση της υγιεινής ζωής.

Μια εταιρία μπορεί να προσφέρει χρηματική στήριξη για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετικά με την διατροφή, την άσκηση και την ψυχολογική ευεξία. Επιπλέον, μπορεί να προωθήσει την υγεία και την ευεξία των εργαζομένων της μέσω προγραμμάτων ενθάρρυνσης της γυμναστικής, της ψυχολογικής υποστήριξης και της πρόληψης ασθενειών.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να επεκταθεί στην υποστήριξη της κοινότητας και των ευάλωτων ομάδων. Μια εταιρία μπορεί να συνεργαστεί με τοπικά νοσοκομεία, κέντρα υγείας και οργανισμούς που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, ώστε να προσφέρει δωρεάν ή επιδοτούμενες υπηρεσίες σε ανθρώπους που η πρόσβαση σε αυτές είναι περιορισμένη.

Πιο συγκεκριμένα, μέσω ενσωμάτωσης πρωτοβουλιών δημόσιας υγείας στις στρατηγικές ΕΚΕ:

-Χρηματοδότηση και δωρεές

Κάθε εταιρική οντότητα μπορεί να διαθέσει μέρος των κερδών της για την χρηματοδότηση προγραμμάτων και πρωτοβουλιών δημόσιας υγείας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την υποστήριξη των υγειονομικών εγκαταστάσεων, ερευνητικών έργων και κέντρων υγείας της κοινότητας. Παρέχοντας χρηματοδοτικούς πόρους, οι εταιρίες μπορούν να βοηθήσουν στην βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και να συμβάλουν στην πρόληψη και αντιμετώπιση ασθενειών.

-Προγράμματα υγείας και ευεξίας υπαλλήλων

Η εφαρμογή προγραμμάτων υγείας και ευεξίας για τους υπαλλήλους αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο για την προώθηση δημόσιας υγείας και κουλτούρας. Τέτοιου είδους προγράμματα μπορεί να περιλαμβάνουν πρωτοβουλίες όπως ελέγχους υγείας (check up), προκλήσεις φυσικής κατάστασης, υποστήριξη ψυχικής υγείας και προγράμματα για την παύση του καπνίσματος. Έχοντας ως προτεραιότητα την ευημερία των εργαζομένων, δημιουργείται αυτόματα ένα πιο υγιές εργατικό δυναμικό το οποίο έμμεσα μπορεί να συμβάλλει στην υγεία του γενικότερου πληθυσμού.

-Εκπαιδευτικές και ενημερωτικές εκστρατείες

Η αξιοποίηση των πόρων για την επιρροή και την ευαισθητοποίηση σε θέματα δημόσιας υγείας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω εκπαιδευτικών εκστρατειών, σεμιναρίων και εργαστηρίων

έχοντας ως κύριο θέμα την έγκυρη πληροφόρηση σε θέματα υγείας και την προώθηση σχετικής κουλτούρας και συμπεριφοράς.

-Ανάπτυξη προϊόντων και μάρκετινγκ

Οι εταιρίες μπορούν να αναπτύξουν και να προωθήσουν προϊόντα που συμβάλλουν στην δημόσια υγεία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την επιλογή υγιεινών επιλογών τροφίμων, την παραγωγή περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων ή ιατρικών συσκευών. Με την συμμόρφωση των προσφερόμενων προϊόντων τους με τους στόχους των εφαρμογών της δημόσιας υγείας, οι εταιρίες μπορούν να συμβάλλουν ενεργά στη βελτίωση της υγείας των καταναλωτών.

-Συνεργασίες και συνέργειες

Οι συνεργασίες με οργανισμούς δημόσιας υγείας, μη κυβερνητικές οργανώσεις και υπηρεσίες του κράτους μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση κοινών θεμάτων υγείας και αποτελεσματικές παρεμβάσεις σε θέματα δημόσιας υγείας και αυτό μπορεί να επιτευχθεί με συγκέντρωση πόρων και τεχνογνωσία.

4.5 Εφαρμογή ΕΚΕ από παρόχους υγείας στην Ελλάδα

Δράσεις εταιριών του Ομίλου ΗΗG για την προαγωγή της δημόσιας υγείας:

Διαχείριση της πανδημίας Covid-19

Το 2021, σε μία χρονιά μετάβασης από την πανδημία, ο Όμιλος Hellenic Healthcare αντιμετώπισε με επιτυχία τις ιδιαίτερες απαιτήσεις που γεννήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας, υποστηρίζοντας το Εθνικό Σύστημα Υγείας μέχρι και την αποκλιμάκωσή της.

Έχοντας ως αρχή τον σημαντικό ρόλο της ιδιωτικής υγείας στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, ο Όμιλος έθεσε στη διάθεση του Υπουργείου την κλινική ΛΗΤΩ, με πλήρη υποστήριξη από το

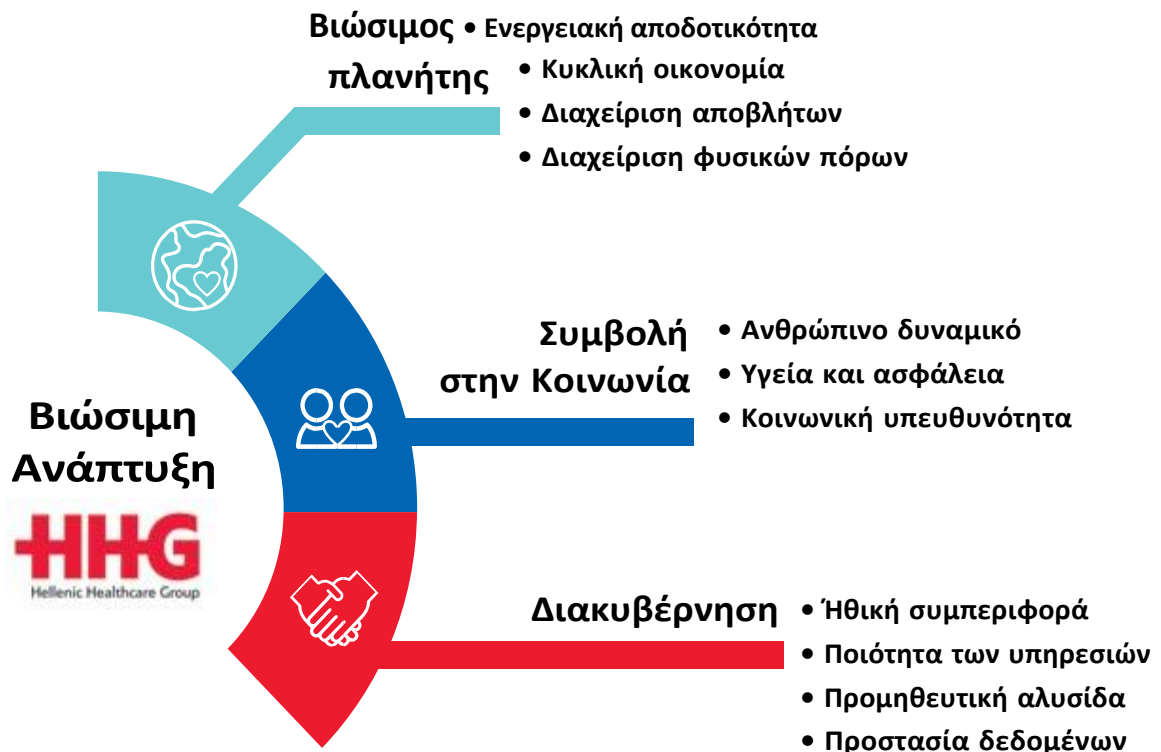
σύνολο των υπόλοιπων κλινικών του Ομίλου Hellenic Healthcare (ΥΓΕΙΑ, METROPOLITAN HOSPITAL, ΜΗΤΕΡΑ, METROPOLITAN GENERAL και CRETA INTERCLINIC), για νοσηλεία Covid-19 περιστατικών (441 ασθενείς).

Ο Όμιλος HHG τα τελευταία δύο χρόνια της πανδημίας διέθεσε πάνω από 25 κλίνες ΜΕΘ και πάνω από 100 κλίνες νοσηλείας και προσωπικό στο υπουργείο Υγείας και στον ΕΟΠΥΥ, ώστε να καλυφθούν οι ιδιαίτερα αυξημένες ανάγκες. Ως αρωγός στην ασφάλεια των εργαζομένων από την πανδημία, ενημερώθηκαν όλοι οι εργαζόμενοι για τα μέτρα προφύλαξης, την ορθή χρήση μέτρων προστασίας και την παροχή εκπαίδευσης του προσωπικού και τηρήθηκαν τα αυστηρότερα μέτρα προστασίας κατά των λοιμώξεων.

Η βιώσιμη ανάπτυξη του Ομίλου

Η επιχειρηματική πορεία του Ομίλου Hellenic Healthcare βασίζεται σε υψηλά ηθικά πρότυπα και ενσωματώνει τις αξίες της βιώσιμης ανάπτυξης με στόχο να προσθέσει τη δική του αξία στους ανθρώπους, στην κοινωνία και στο περιβάλλον και με όραμα να συμβάλλει στην άμβλυνση σημαντικών προβλημάτων που αφορούν τους τομείς της βιωσιμότητας.

Εικόνα 1. Βιώσιμη Ανάπτυξη HHG

Πηγή: Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας, 2021

Βιώσιμος πλανήτης

Ο Όμιλος έχει δεσμευτεί ότι θα προστατεύσει το περιβάλλον και θα ελαχιστοποιήσει τις βλαπτικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων του.

Το προσωπικό λειτουργεί σε συμμόρφωση με τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία και κάνει κάθε προσπάθεια για τη χρήση ορθών περιβαλλοντικών πρακτικών σε όλες τις πτυχές των δραστηριοτήτων των εταιρειών.

Στοχεύοντας στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, κάθε χρόνο αξιολογούνται οι επιπτώσεις των δραστηριοτήτων και των υπηρεσιών που παρέχει ο Όμιλος. Με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, η επίδοση βελτιώνεται διαρκώς, θέτοντας στόχους, δημιουργώντας προγράμματα και καθορίζοντας δείκτες οι οποίοι μετρούνται και παρακολουθούνται σε σταθερή βάση. Τέλος, πραγματοποιούνται δράσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, ενώ παράλληλα αξιοποιούνται οι ανανεώσιμες πηγές και οι δράσεις που συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία.

Συμβολή στην κοινωνία

Η προσέγγισή είναι πάντα ανθρωποκεντρική, όπως και τα συστήματα και οι διαδικασίες που εφαρμόζονται. Στόχος είναι η επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων, προσφέροντας ένα ασφαλές εργασιακό κλίμα, συνεχή εκπαίδευση και επαγγελματική εξέλιξη.

Η καλλιέργεια μακροχρόνιων σχέσεων με τους εργαζόμενους και η δια βίου ανάπτυξη των στελεχών και των υπαλλήλων αποτελεί απόλυτο σκοπό του Ομίλου. Εφαρμόζεται ένα σύστημα αξιολόγησης της απόδοσης των εργαζομένων σε όλες τις εταιρείες του Ομίλου, το οποίο αποτελεί τη βάση ενός ενιαίου προγράμματος ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και ταυτόχρονα, εκφράζει τη βούληση του Ομίλου Hellenic Healthcare για δίκαιη, αντικειμενική και αξιοκρατική διαχείριση όλων των εργαζομένων, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, αναπηρίας, χρώματος, φυλής, εθνικής καταγωγής, κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου, θρησκείας ή πολιτικών πεποιθήσεων.

Παράλληλα, γίνονται δράσεις για την άμβλυση των ανισοτήτων και την αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων. Υπάρχει πλήρης συναίσθηση της ευαισθησίας του χώρου, ενός χώρου που το αγαθό της υγείας είναι άμεσα συνδεδεμένο με το αίσθημα της ανθρωπιάς και της ευθύνης απέναντι στον συνάνθρωπο και γι' αυτό η εταιρική υπευθυνότητα έχει ως κεντρικό πυλώνα την έννοια του εθελοντισμού.

Ένα εκτεταμένο πρόγραμμα κοινωνικής συνεισφοράς περιλαμβάνει τα εξής: Παροχή αγαθών, ιατρικών υπηρεσιών, ιατρικού εξοπλισμού και τεχνογνωσίας, οικονομικής βοήθειας, στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων, υποστήριξη με διάφορους τρόπους σε ιδρύματα, σχολεία, φορείς

και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), εκστρατείες για παροχή ιατρικής φροντίδας σε κατοίκους ακριτικών περιοχών κ.ά.

Παράλληλα, κάθε χρόνο, με αφορμή Παγκόσμιες Ημέρες, Ευρωπαϊκές Εβδομάδες Υγείας ή Μήνες Πρόληψης, διοργανώνονται καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, στηρίζοντας το όραμα και τη δράση κοινωνικών φορέων και οργανισμών.

Διακυβέρνηση

Η επιχειρησιακή ηθική και η διακυβέρνηση έχουν ιδιαίτερη σημασία για τον Όμιλο Hellenic Healthcare. Η ορθή εφαρμογή των Αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης και τα όσα ορίζονται από τον Κώδικα της Ιατρικής και Επιστημονικής Ηθικής και Δεοντολογίας είναι το κλειδί, όχι μόνο για τη βελτιστοποίηση της αποδοτικότητας αλλά και για την εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των επενδυτών, της ιατρικής κοινότητας και των ασθενών.

Τηρείται η εφαρμογή των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία υποχρεωτικών ρυθμίσεων Εταιρικής Διακυβέρνησης, αλλά και η υιοθέτηση αρχών και αξιών που διασφαλίζουν την ανάπτυξη του Ομίλου, ενώ παράλληλα ο Όμιλος Hellenic Healthcare ενσωμάτωσε στη λειτουργία του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΚΕΔ).

Επιπλέον, ο Όμιλος Hellenic Healthcare εφαρμόζει Πολιτική Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών Κινδύνων και στοχεύει στον περιορισμό της αρνητικής επίδρασης στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα, που προκύπτουν από την αδυναμία πρόβλεψης των χρηματοοικονομικών αγορών και τη διακύμανση στις μεταβλητές του κόστους και των πωλήσεων.

Εικόνα 2. Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Πηγή: Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας, 2021

Περιβάλλον

Στον Όμιλο Hellenic Healthcare παρακολουθείται το ανθρακικό αποτύπωμα στοχεύοντας στη σταθερή μείωσή του και έχει τεθεί ως στόχος η διατήρηση ή/και η μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης πραγματοποιώντας δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας όπως αντικατάσταση λαμπτήρων με τεχνολογίες συστημάτων φωτισμού (LED), αντικατάσταση τεχνολογιών για την παρακολούθηση και διαχείριση των Ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων μέσω Συστημάτων Διαχείρισης Κτηρίων (BMS), καθώς και στην αντικατάσταση νέων αερόψυκτων αντλιών και ψυκτικών συγκροτημάτων. Το 2021 μειώθηκε κατά 18% η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ανά ασθενοημέρα και κατά 11% η κατανάλωση φυσικού αερίου. Το ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές διατηρήθηκε στο 34%, ενώ μειώθηκαν κατά 11% οι έμμεσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (Scope 2) σε σχέση με το 2020.

Στον Όμιλο HHG, όλες οι κλινικές διαθέτουν εγκεκριμένο Εσωτερικό Κανονισμό Διαχείρισης Αποβλήτων και ακολουθώντας το μοντέλο κυκλικής οικονομίας, μειώθηκαν κατά 37% τα μη επικίνδυνα απόβλητα, ενώ αυξήθηκε η ανακύκλωση χαρτιού κατά 14%.

Κοινωνία

Ως προς τους εργαζόμενους, ο Όμιλος δημιουργεί ένα περιβάλλον ανάπτυξης αυξάνοντας τον συνολικό αριθμό κατά 11% και διατηρώντας το ποσοστό των γυναικών στο 70%. Εξασφαλίζει ένα περιβάλλον ίσων ευκαιριών ανέλιξης και εξέλιξης και δίνει ευκαιρίες σε νέα talέντα να ενταχθούν στο ανθρώπινο δυναμικό του Ομίλου.

Ως προς του ασθενείς, οι οποίοι αποτελούν τον πυρήνα των δραστηριοτήτων του Ομίλου, διασφαλίζεται η ασφάλεια και η ικανοποίησή τους και γίνονται διαρκείς ενέργειες για την μείωση του ποσοστού των παραπόνων.

Αναγνώριση ουσιαστικών θεμάτων για τον Όμιλο Hellenic Healthcare

Πίνακας 3. Αναγνώριση ουσιαστικών θεμάτων

Όυσιαστικό θέμα	Πυλώνας	Στόχοι Βιώσιμης ανάπτυξης
Ποιοτική φροντίδα, ασφάλεια και ικανοποίηση ασθενών	 Κοινωνία	
Υγιεινή και Ασφάλεια εργαζομένων	 Κοινωνία	
Προστασία προσωπικών δεδομένων	 Διακυβέρνηση	
Επενδύσεις σε τεχνολογίες αιχμής	 Διακυβέρνηση	
Διαχείριση αποβλήτων	 Περιβάλλον	
Επιχειρηματική ηθική και καταπολέμηση της διαφθοράς	 Διακυβέρνηση	
Απασχόληση και διατήρηση ανθρώπινου δυναμικού	 Κοινωνία	
Εκπαίδευση και ανάπτυξη εργαζομένων	 Κοινωνία	

<p>Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για σημαντικά θέματα υγείας</p>	 <p>Κοινωνία</p>	
<p>Διαφάνεια ως προς τις ESG δημοσιοποιήσεις</p>	 <p>Διακυβέρνηση</p>	

Πηγή: Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας, 2021

Δράσεις κοινωνικής προσφοράς

Κάθε χρόνο πραγματοποιείται μία σειρά από δράσεις με επίκεντρο την υγεία των συνανθρώπων, η οποία βασίζεται στους παρακάτω πυλώνες:

- Δράσεις κοινωνικής υπευθυνότητας
- Στήριξη των τοπικών κοινωνιών
- Στήριξη της νέας γενιάς
- Στήριξη του αθλητισμού

Επιπλέον, πραγματοποιούνται εθελοντικές δράσεις και δωρεές, ενώ με αφορμή τις παγκόσμιες μέρες δημιουργούνται καμπάνιες ευαισθητοποίησης του κοινού. Τέλος, το 2021, διοργανώθηκαν επιστημονικές εκδηλώσεις με σκοπό την προώθηση της ιατρικής επιστήμης.

Ο Όμιλος Hellenic Healthcare στάθηκε στο πλευρό ιδρυμάτων, Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) και άλλων οργανισμών. Παράλληλα πραγματοποίησε δράσεις ορόσημα για την προάσπιση της υγείας των συνανθρώπων και την ενίσχυση του κοινωνικού συνόλου.

Πρόγραμμα «Ταξιδεύουμε για την Υγεία»

Το 2013 σχεδιάστηκε το πρόγραμμα «Ταξιδεύουμε για την υγεία» με στόχο να καλύψει τις ανάγκες των κατοίκων μικρών νησιών και ορεινών κοινοτήτων που δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες.

Το πρόγραμμα στηρίχτηκε στην εθελοντική συμμετοχή ιατρών αλλά και εργαζομένων του Ομίλου Hellenic Healthcare. Κάθε χρόνο οργανώνεται η εκστρατεία έμπρακτης βοήθειας, κατά την οποία, οι εθελοντές ταξιδεύουν και πρόσφεραν απλόχερα ιατρικές και διαγνωστικές εξετάσεις, ιατρική μέριμνα και ανθρώπινη φροντίδα.

Με τη μεταφορά εξοπλισμού, ιατρικών μηχανημάτων και άλλων απαραίτητων υλικών, οι χώροι που επισκέπτεται η εθελοντική ομάδα, εξετάζονται με ασφάλεια και άνεση οι κάτοικοι, οι οποίοι έχουν την ανάγκη να εξεταστούν από διαφορετικές ειδικότητες ιατρών και να κάνουν διαγνωστικές εξετάσεις (υπέρηχο σώματος, triplex καρδιάς, καρδιογράφημα, σπιρομέτρηση, αιματολογικές, pap test κ.ά.). Ταυτόχρονα, ο Όμιλος HHG στηρίζει Κέντρα Υγείας ή Ιατρεία στις περιοχές αυτές με ιατρικό εξοπλισμό, φαρμακευτικό και υγειονομικό υλικό.

Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης «Πρόληψη»

Το METROPOLITAN HOSPITAL και το METROPOLITAN GENERAL έχουν οργανώσει από κοινού το πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης «Πρόληψη» με το οποίο κλιμάκιο ιατρών ταξιδεύει σε περιοχές της Ελλάδας απομακρυσμένες από τα μεγάλα αστικά κέντρα, για δωρεάν προληπτικές ιατρικές εξετάσεις στους κατοίκους, σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση.

Προσφορά δωρεάν προληπτικών εξετάσεων στους κατοίκους των νησιών του Αιγαίου

Το Διαβητολογικό Κέντρο του METROPOLITAN GENERAL ταξίδεψε με την ΑΜΚΕ «Με Οδηγό το Διαβήτη», στα νησιά του Αιγαίου για δωρεάν προληπτικές εξετάσεις στους κατοίκους, έχοντας επισκεφτεί μέχρι σήμερα το μεγαλύτερο μέρος της νησιωτικής χώρας και ένα μεγάλο μέρος της ηπειρωτικής Ελλάδας. Με την αρωγή του Διαβητολογικού κέντρου, έχουν εξεταστεί περισσότερα από 50.000 άτομα και έχουν εντοπιστεί 400 αδιάγνωστα περιστατικά διαβήτη.

Οικονομική ενίσχυση στην ογκολογική μονάδα παιδιών «Μαριάννα Βαρδινογιάννη – Ελπίδα»

Το Hellenic Healthcare Group, επιδιώκει να βρίσκεται σταθερά δίπλα στον άνθρωπο, υλοποιώντας δράσεις με ουσιαστικό θετικό κοινωνικό πρόσημο που αφήνουν ένα βαθύ, θετικό

αποτύπωμα. Με γνώμονα τη στήριξη και τη φροντίδα των παιδιών που πάσχουν από καρκίνο, οι κλινικές του Ομίλου Hellenic Healthcare,

ΥΓΕΙΑ, METROPOLITAN HOSPITAL, ΜΗΤΕΡΑ, METROPOLITAN GENERAL, CRETA INTERCLINIC και ΛΗΤΩ προχώρησαν στην οικονομική ενίσχυση της Ογκολογικής Μονάδας Παίδων «Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη-ΕΛΠΙΔΑ».

Στήριξη των αθλητών της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής και της Εθνικής Αθλητικής Ομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρίες (ΕΑΟΜ-ΑμεΑ)

Ο Όμιλος ΗΗG, με στόχο να προάγει και να υπηρετήσει το υπέρτατο αγαθό της υγείας, στηρίζει έμπρακτα, εδώ και χρόνια, το Ολυμπιακό πνεύμα και τις αξίες του αθλητισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι κλινικές του Ομίλου ΗΗG –ΥΓΕΙΑ, METROPOLITAN HOSPITAL

και METROPOLITAN GENERAL– αναπτύσσουν συνέργειες με επίσημους αθλητικούς φορείς, στηρίζοντας ενεργά τις αξίες και τα ιδεώδη του Ολυμπισμού.

Το ΥΓΕΙΑ είναι υπερήφανος υποστηρικτής των αθλητών της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής προσφέροντας δωρεάν υγειονομική κάλυψη με στόχο την προετοιμασία των αθλητών για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Παράλληλα, το ΥΓΕΙΑ στηρίζει την Εθνική Αθλητική Ομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες (ΕΑΟΜ-ΑμεΑ) με δωρεάν ιατρικές υπηρεσίες, μεμονωμένες «υιοθεσίες» αθλητών/τριών, προμήθεια αθλητικού και αγωνιστικού εξοπλισμού για τη συμμετοχή σε παγκόσμια πρωταθλήματα και άλλα πολλά.

Το METROPOLITAN HOSPITAL και το METROPOLITAN GENERAL είναι επίσημοι υποστηρικτές υγείας των μελών του Συλλόγου των Ελλήνων Ολυμπιονικών, μία συνεργασία που περιλαμβάνει υποστήριξη των αναγκών υγείας των μελών του Συλλόγου και των οικογενειών τους, αλλά και πραγματοποίηση κοινών δράσεων ενημέρωσης και προαγωγής σημαντικών θεμάτων για την υγεία και τον αθλητισμό.

Το METROPOLITAN HOSPITAL στηρίζει τον πολιτισμό

Το METROPOLITAN HOSPITAL χορηγεί και στηρίζει ενέργειες που προάγουν τον πολιτισμό. Έτσι, το θεραπευτήριο είναι δίπλα σε πολιτιστικά κέντρα όπως το ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης και το Ίδρυμα Ωνάση.

Δωρεάν διάθεση ιατρικού εξοπλισμού

Η κλινική ΥΓΕΙΑ διέθεσε ιατρικό εξοπλισμό στην 80η ανωτέρα Διοίκηση Ταγμάτων Εθνοφυλακής, με σκοπό να εξοπλίσουν το Τάγμα Υγειονομικού Σχηματισμού στην ΚΩ. Ανταποκρινόμενο στο αίτημα του 26ου Δημοτικού σχολείου Ιλίου, το ΥΓΕΙΑ διέθεσε δωρεάν έναν αυτόματο εξωτερικό απινιδωτή. Επιπλέον, συνολικά 20 κρεβάτια από τον εξοπλισμό του ΥΓΕΙΑ παραδόθηκαν σε γηροκομείο στη Σαλαμίνα και στο Καλλιμανοπούλειο Εκκλησιαστικό Κέντρο στα Καλάβρυτα. Παράλληλα, η κλινική προχώρησε στη δωρεάν διάθεση εξοπλισμού στο περιφερειακό ιατρείο της κοινότητας Παλαιομάνινας στην Αιτωλοακαρνανία. Συγκεκριμένα απέστειλε ηλεκτροκαρδιογράφο, οξύμετρο, πιεσόμετρο και απινιδωτή με σκοπό την πληρέστερη πρωτοβάθμια περίθαλψη των κατοίκων της κοινότητας.

Συνεισφορά στο KinderHerz Foundation

Η KinderHerz Foundation είναι φιλανθρωπική οργάνωση με έδρα την Γερμανία. Η οργάνωση έχει ως σκοπό να δώσει τη δυνατότητα σε παιδιά λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών που πάσχουν από συγγενείς καρδιοπάθειες, να αποκαταστήσουν πλήρως τη λειτουργία της καρδιάς τους χωρίς κανένα οικονομικό κόστος.

Το Σεπτέμβριο το ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ Ιδιωτικό Νοσοκομείο συνέδραμε στο δύσκολο έργο της Kinderherzen. Το νοσοκομείο σε συνεργασία με την ομάδα της Kinderherzen που αποτελείται από 16 εθελοντές ιατρούς (Παιδοκαρδιοχειρουργούς, Παιδοκαρδιολόγους, Αναισθησιολόγους και Εντατικολόγους με ειδίκευση στη παιδοκαρδιοχειρουργική) από την Γερμανία χειρούργησαν έξι παιδάκια δυο από τα οποία ήρθαν από το εξωτερικό για το σκοπό αυτό.

Οι δράσεις του Ομίλου Hellenic Healthcare για τις παγκόσμιες ημέρες

Ο Όμιλος Hellenic Healthcare δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε δράσεις πρόληψης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με σημαντικά θέματα υγείας με αφορμή Παγκόσμιες Ημέρες, Ευρωπαϊκές Εβδομάδες Υγείας ή Μήνες Πρόληψης. Συνολικά πραγματοποιήσαμε διαγνωστικούς ελέγχους και εξετάσεις αφίλοκερδώς ενώ προσφέραμε προληπτικούς ελέγχους σε συνανθρώπους μας για την προάσπιση της υγείας τους. Ενδεικτικά ο Όμιλος HHG πραγματοποιεί δράσεις για τις παρακάτω παγκόσμιες ημέρες:

- Παγκόσμια Ήμέρα Γυναίκας
- Παγκόσμια Ήμέρα Υγείας
- Παγκόσμια Ήμέρα κατά του Καπνίσματος
- Παγκόσμια Ήμέρα Πατέρα
- Ευρωπαϊκή Ήμέρα κατά του Καρκίνου του Προστάτη
- Παγκόσμια Ήμέρα Καρδιάς
- Μήνας κατά του Καρκίνου του Μαστού
- Εβδομάδα Μητρικού Θηλασμού
- Παγκόσμια Ήμέρα κατά του Διαβήτη

Κεφάλαιο 5ο : Συζήτηση

Η ενεργή συμμετοχή σε ζητήματα δημόσιας υγείας αποτελεί άμεση και επιτακτική ανάγκη. Εντούτοις, οι προκλήσεις που υφίστανται είναι τεράστιες: χρόνιες παθήσεις, πολυνοσηρότητα, γήρανση του πληθυσμού, ανισότητες, μεταναστευτικό, νέα και επανεμφανιζόμενα λοιμώδη νοσήματα, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην υγεία κ.λπ. Οι νέες ανάγκες θα πρέπει να αφυπνίσουν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Η ανάγκη υιοθέτησης μιας βασισμένης πολιτικής για την προαγωγή της υγείας, που θα εφαρμοστεί με συνέπεια από την επιστημονική κοινότητα και το κοινωνικό σύνολο, είναι μονόδρομος. Μία από τις απαραίτητες ενέργειες στην κατεύθυνση αυτή είναι η ευαισθητοποίηση και η εφαρμογή δράσεων από τους ιδιωτικούς φορείς σε σχέση με θέματα δημόσιας υγείας. Η κατεύθυνση αυτή έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες τις οποίες κάθε εταιρεία/ φορέας θα συνυπολογίζει με στόχο όμως να κάνει το extra mile.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη κωδικοποιήθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνει αναγκαιότητα και μετέπειτα μια υποχρέωση τα τελευταία χρόνια. Δεν υπάρχει μόνο ενδιαφέρον για την εμπορική δραστηριότητα με την στενή έννοια, αλλά και για την επίδραση της δραστηριότητας στην κοινωνία, το περιβάλλον και την ομάδα εργασίας.

Για την υλοποίηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης απαιτείται, πρώτον, θέληση, δεύτερον κεφάλαιο και τρίτον συνειδητοποίηση των πολλαπλών ρόλων κάθε επιχειρηματικού οργανισμού. Πρέπει να αναφέρουμε ότι για μια επιχείρηση με καλή φήμη, αναγνώριση και τελικά, οφέλη, η εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σημαίνει ότι έχει ή αναπτύσσει τις σωστές πολιτικές και πρακτικές και προγράμματα που βοηθούν να διατηρηθούν ανέπαφες οι κοινωνικές αξίες της εποχής μας.

Μια επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίσει ότι μια μακροπρόθεσμη επιτυχία εξαρτάται από την ικανότητά της να έχει σωστή πρόσβαση σε νέους πόρους και την ικανότητά της να δημιουργεί νέες δυναμικές σχέσεις με τις κοινωνικές τάξεις, έτσι ώστε να μπορεί να διαχειριστεί σωστά και υπεύθυνα την οικονομική ανάπτυξη του τόπου όπου βρίσκεται και λειτουργεί. Η

συμμετοχή στην κοινωνική ζωή μπορεί να είναι η χορηγία πολιτιστικών, αθλητικών ή ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, η χρηματοδότηση ακαδημαϊκής έρευνας, η οικονομική στήριξη φιλανθρωπικών οργανώσεων και σκοπών, η δωρεάν παροχή προϊόντων και υπηρεσιών και η συμμετοχή στη διαμόρφωση αστικού περιβάλλοντος σε αραιοκατοικημένες περιοχές.

Έχοντας ως αντικείμενο μελέτης έναν Όμιλο ο οποίος αποτελείται από τα μεγαλύτερα ιδιωτικά νοσοκομεία της χώρας, σε μια περίοδο έντονων προκλήσεων λόγω της υγειονομικής κρίσης, η συμβολή και οι ενέργειες για ένα βιώσιμο μέλλον και μια σταθερή ανάπτυξη στον τομέα της κοινωνίας αποτέλεσαν πρωταρχικό στόχο αυτού του στρατηγικού σχεδιασμού.

Οι δράσεις πρόληψης και προαγωγής της δημόσιας υγείας δημιουργούν ένα πρότυπο ευαισθητοποίησης και δραστηριοτήτων στο ευρύτερο κοινό. Η εξάλειψη των κοινωνικών διακρίσεων και η εφαρμογή ηθικής επιχειρηματικής συμπεριφοράς αποτελούν διαχρονικό στόχο και στρατηγικούς μοχλούς για την διασφάλιση του κοινωνικού αποτυπώματος του Ομίλου και τη βελτίωση της δημόσιας υγείας, την αποτροπή των πηγών κινδύνου για τη σωματική, ψυχική και πνευματική υγεία, την πρόληψη της ανθρώπινης ασθένειας και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Συνοψίζοντας, η συμβολή των διαστάσεων της ΕΚΕ στην προαγωγή και την προώθηση της δημόσιας υγείας μπορεί να οδηγήσει στην πρόληψη, την αντιμετώπιση, την εξάλειψη και στον περιορισμό παραγόντων δημόσιας υγείας με αποτέλεσμα να βελτιωθεί το επίπεδο υγείας του πληθυσμού.

Στην σύγχρονη κοινωνία, η εταιρική κοινωνική ευθύνη αποτελεί κύριο συστατικό κάθε επιχείρησης με σκοπό τόσο την μέγιστη δυνατή κερδοφορία, όσο την κοινωνική ευημερία.

Αναφερόμενοι σε κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις, εννοούμε επιχειρήσεις βιώσιμες, πιο ανταγωνιστικές, καινοτόμες, με προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας. Το προφίλ αυτό έχει ένα ευρύτερο αντίκτυπο δημιουργώντας κοινωνική αξία και εξωτερικές οικονομίες. Συχνά περιλαμβάνει τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και προηγμένων ψηφιακών συστημάτων, εξοικονομώντας τους φυσικούς πόρους και προστατεύοντας το περιβάλλον και την υγεία των πολιτών. Έτσι, επιτυγχάνεται η σταδιακή μετάβαση σε μία κυκλική, ανταγωνιστική, ψηφιακή οικονομία, δηλαδή σε ένα μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης.

Διεθνές περιβάλλον

Στην Ευρώπη γίνονται συντονισμένες ενέργειες για την βελτίωση των σχεδίων εθνικών στρατηγικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης με κύριο άξονα την υιοθέτηση της ΕΚΕ από δημόσιους οργανισμούς και την προβολή της μέσω των δραστηριοτήτων τους, την αύξηση της κοινωνικής ευαισθητοποίησης των επιχειρήσεων, των πολιτών και των τοπικών κοινωνιών και την υποστήριξη των επιχειρήσεων στην ανάπτυξη και εφαρμογή δράσεων (Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και την Υπεύθυνη Επιχειρηματικότητα, Γεν. Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Πολίτη, 2017). Κοινός παρονομαστής χωρών όπως η Δανία, η Ιταλία, η Φινλανδία, η Ιρλανδία και η Γερμανία, αποτελεί η δημιουργία μοντέλων βιώσιμης ανάπτυξης με την ενεργή συμμετοχή της πολιτείας.

Παρούσα κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με την Έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Greece: Profile of Health and Well-being, 2016), *το σύστημα υγείας της Ελλάδος είναι νοσοκομειοκεντρικό, δίνοντας έμφαση στη θεραπεία της νόσου και όχι στην πρόληψη αυτής.*

Οι επιχειρήσεις ως οντότητες συνδέονται άμεσα με το κοινωνικό σύνολο και ταυτόχρονα το επηρεάζουν αλλά και επηρεάζονται από αυτό. Θα χαρακτηρίζαμε αναγκαίο να είναι ορατές οι δράσεις ΕΚΕ των επιχειρήσεων στην κοινωνία και γενικότερα στο ευρύτερο σύνολο.

Οι προσπάθειες που γίνονται για την διάδοση της ΕΚΕ στις επιχειρήσεις συγκεντρώνονται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή όπου έχει δημιουργηθεί ένα κεντρικό πλαίσιο για παροχή πληροφοριών σχετικά με την ΕΚΕ και θα συγκεντρώνονται οι σχετικές πληροφορίες που θα συλλέγονται από το καθ' ύλην αρμόδιο υπουργείο, το υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, αλλά και συναρμόδιων υπουργείων με σκοπό την ενημέρωση των ήδη δραστηριοποιούμενων κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρήσεων, αλλά και όσων θέλουν να αναπτύξουν δράσεις ΕΚΕ (Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής για την Εταιρική

Κοινωνική Ευθύνη και την Υπεύθυνη Επιχειρηματικότητα, Γεν. Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Πολίτη, 2017).

Κορυφαία προτεραιότητα στην μεταρρυθμιστική ατζέντα της ελληνικής πραγματικότητας αποτελεί τόσο η βελτίωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού, όσο και η ρύθμιση του πεδίου της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ως μέσο συμβολής των επιχειρήσεων και οργανισμών στη στήριξη των κοινωνικών δραστηριοτήτων, την προστασία του περιβάλλοντος, την ενίσχυση της αγοράς, καθώς και στη βελτίωση των συνθηκών του εσωτερικού πλαισίου οργάνωσης και δράσης τους.

Κλείνοντας, οι πεποιθήσεις που υποστηρίζουν το στρατηγικό σχέδιο για την ΕΚΕ οδηγούν στη δημιουργία μιας κουλτούρας και ενός πλαισίου όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση την ενσωμάτωση τεσσάρων αξιών: βιωσιμότητας, εξωστρέφειας, καινοτομίας και μέγιστης κοινωνικής ωφέλειας. Η χώρα μας πρέπει να εκμεταλλευτεί τα συγκριτικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά της σε διάφορους κλάδους της αγοράς, όπως το πλεονέκτημα των τοπικών υψηλής ποιότητας προϊόντων που διαθέτει. Αυτό μπορεί να επιτρέψει στις επιχειρήσεις να διατηρήσουν τη βιωσιμότητά τους, να δημιουργήσουν αξία για τους πελάτες τους και να συμβάλλουν στην ισότιμη συμμετοχή της εθνικής παραγωγής στο διεθνές περιβάλλον εργασίας και εμπορίου. Έτσι, θα δημιουργηθεί μια αλυσίδα συνθηκών που θα καταστήσει τις εγχώριες επιχειρήσεις βιώσιμες και ανταγωνιστικές, δίνοντας προσοχή ταυτόχρονα στο οικολογικό τους αποτύπωμα και τις κοινωνικές τους επιπτώσεις. Το μοντέλο αυτό της βιώσιμης ανάπτυξης προωθεί μια ανταγωνιστική οικονομία που αξιοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της και περιορίζει τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, προσφέροντας τις ίδιες ευκαιρίες και δικαιώματα στις μελλοντικές γενεές και προάγοντας την κοινωνική συνοχή (Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και την Υπεύθυνη Επιχειρηματικότητα, Γεν. Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Πολίτη, 2017).

Η ενσωμάτωση των αξιών βιωσιμότητας, εξωστρέφειας, καινοτομίας και μεγιστοποίησης της κοινωνικής ωφέλειας είναι σημαντική για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που υποστηρίζει την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία, ενώ περιορίζει τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Αυτό το μοντέλο μπορεί να συμβάλει στην δημιουργία μιας

βιώσιμης και ανταγωνιστικής οικονομίας που προωθεί την κοινωνική συνοχή και τη διατήρηση των πόρων για τις μελλοντικές γενεές.

Βιβλιογραφία

Afonso, A., Schuknecht, L. and Tanzi, V. 2005. 'Public sector efficiency: an international comparison'. *Public Choice*, 12:3/4, 321–347.

African Strategies for Health (2014). A review of health-related corporate social responsibility in Africa. Retrieved from <https://www.africanstrategies4health.org/resources.aspx>

Agyemang-Duah, W., Arthur-Holmes, F., Sobeng, A.K., Peprah, P., Dokbila, J.M., Asare, E. & Okyere, J. (2019). Corporate social responsibility in public health: Community members' assessment. *Cogent Medicine*, 6, 1-15.

Aguilera RV, Rupp DE, Williams CA, Ganapathi J (2007) Putting the S back in corporate social responsibility: a multilevel theory of social change in organizations. *Academy of management review* 32 (3): 836-863. <https://doi.org/10.5465/AMR.2007.25275678>

Albareda, L., Lozano, J.M. and Ysa, T. 2007. 'Public policies on corporate social responsibility: the role of governments in Europe'. *Journal of Business Ethics*, 74:4, 391–407.

Babiak K, Trendafilova S (2011) CSR and environmental responsibility: motives and pressures to adopt green management practices. *Corporate social responsibility and environmental management* 18 (1): 11-24. <https://doi.org/10.1002/csr.229>

Bear S, Rahman N, Post C (2010). The impact of board diversity and gender composition on corporate social responsibility and firm reputation. *Journal of Business Ethics* 97 (2): 207-221. <https://doi.org/10.1007/s10551-010-0505-2>

Benach J. (2021) 'We must take advantage of this pandemic to make radical social change: The coronavirus as a global health, inequality, and eco-social problem.' *International Journal of Health Services*, 51(1), pp. 50-54.

Bhattacharya CB, Korschun D, Sen S (2009) Strengthening stakeholder–company relationships through mutually beneficial corporate social responsibility initiatives. *Journal of Business ethics* 85: 257-272. <https://doi.org/10.1007/s10551-008-9730-3>

Bichta, C. 2003. 'Corporate socially responsible (CSR) practices in the context of Greek industry'. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 10:1, 12–24.

Brandao C, Rego G, Duarte I, Nunes R (2013) Social responsibility: a new paradigm of hospital governance? *Health Care Analysis* 21 (4): 390-402. <https://doi.org/10.1007/s10728-012-0206-3>

Carroll AB (1991) The pyramid of corporate social responsibility: toward the moral management of organizational stakeholders. *Business horizons* 34 (4): 39-48. [https://doi.org/10.1016/0007-6813\(91\)90005-G](https://doi.org/10.1016/0007-6813(91)90005-G)

Carroll AB, Shabana KM (2010) The business case for corporate social responsibility: a review of concepts, research and practice. *International journal of management reviews* 12 (1): 85-105. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2370.2009.00275.x>

Chaffee, E. C. (2017). The origins of corporate social responsibility. *University of Cincinnati Law Review*, 85, 347-373.

Christensen, J. and Murphy, R. 2004. 'The social responsibility of corporate tax avoidance: taking CSR to the bottom line'. *Development*, 47:3, 37-44.

Col, B., Patel, S., (2018). Going to haven? Corporate social responsibility and tax avoidance. *Journal of Business Ethics*. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10551-016-3393-2>.

Corbett, C.J., Luca, A.M. and Pan, J.N. 2003. 'Global perspectives on global standards: a 15-economy survey of ISO 9000 and ISO 14000'. *ISO Management Systems*, 1, 31-40.

Cucari, N., Esposito De Falco, S. & Orlando, B. (2018). Diversity of board of directors and environmental social governance: Evidence from Italian listed companies. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(3), 250-266. <https://doi.org/10.1002/csr.1452>

Dahlsrud, A. 2008. 'How corporate social responsibility is defined: an analysis of 37 definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 15:1, 1-13.

Doda S (2015) The importance of corporate social responsibility. *Journal of Sociological Research* 6 (1): 86-91. <https://doi.org/10.5296/jsr.v6i1.7426>

Droppert, H. & Bennett, S. (2015). Corporate social responsibility in global health: An exploratory study of multinational pharmaceutical firms. *Globalization and Health*, 11(15), 1-8.

ec.europa.eu/health

Economou C. (2010) 'Greece: Health system review.' *Health Systems in Transition*, 12(7), pp. 1-180

European Commission. 2001. Commission Recommendation of 30 May 2001 on the Recognition, Measurement and Disclosure of Environmental Issues in the Annual Accounts and Annual Reports of Companies. C(2001)1495. Brussels: European Commission.

European Commission. 2003. Directive 2003/51/EC of the European Parliament and of the Council of 18.6.2003 Amending Directives 78/660/EEC, 83/ 349/EEC, 86/635/EEC and 91/674/EEC on the Annual and Consolidated Accounts of Certain Types of Companies, Banks and Other Financial Institutions and Insurance Undertakings. COD(2002)0112. Brussels:

European Commission. European Commission. 2006. Implementing the Partnership for Growth and Jobs: Making Europe a Pole of Excellence on Corporate Social Responsibility. COM (2006) 136 Final. Brussels: European Commission.

Gates B. (2020) 'Responding to Covid-19 — A Once-in-a-Century Pandemic?' *N Engl J Med*, doi/10.1056/NEJMp2003762

Gjolberg, M. 2009b. 'The origin of corporate social responsibility: global forces or national legacies?'. *Socio-Economic Review*, 7:4, 605–637.

Gonzalez-Rodriguez, M.R., Diaz-Fernandez, M.C., & Simonetti, B. (2015). The social, economic and environmental dimensions of corporate social responsibility: The role played by consumers and potential entrepreneurs. *International Business Review*, 24 (5). Doi: 10.1016/j.busrev.2015.03.002

Goodpaster, K.E. 1997. 'Business ethics'. In Werhane, P.H.J. and Freeman, R.E. (Eds.), *Blackwell Encyclopaedic Dictionary of Business Ethics*: 51–57. Cambridge, MA: Blackwell.

Gostin LO, Wiley LF. (2020) 'Governmental Public Health Powers During the COVID-19 Pandemic.' *JAMA*, doi/10.1001/jama.2020.5460

Green, J. (2019). Time to integrate corporate interests in public health? *Critical Public Health*, 29(3), 257-259.

Huang, X., & Watson, L. (2015). Corporate social responsibility research in accounting. *Journal of Accounting Literature*, 34, 1-16.

Ismail M (2009) Corporate social responsibility and its role in community development: an international perspective. *Journal of International Social Research* 2 (9).

Jackson, J. and Apostolakou, A. 2010. 'Corporate social responsibility in Western Europe: an institutional mirror or substitute?'. *Journal of Business Ethics*, 94:3, 371–394.

Jennings, B. (2016). Environmental and occupational public health. In: Barrett, H.D., Ortmann, W.L., Dawson, A., Saenz, C., Reis, A. & Bolan, G. (eds). *Public health ethics: cases spanning the globe*. Public Health Ethics Analysis, 3. Springer Cham.

Johnson, H. (1971). *Business in contemporary society: Framework and issues*. Belmont, Canada: Wadsworth.

Jones, N., Malesios, C., Iosifides, T. and Sophoulis, C.M. 2008. 'Social capital in Greece: measurement and comparative perspectives. *South European Society and Politics*, 13:2, 173–191.

Jo, C. (2014). Cost-of-illness studies: Concepts, scopes, and methods. *Clinical and Molecular Hepatology*, 20(4), 327-337.

Keiningham TL, Aksoy L, Cooil B, Andreassen TW, Williams L (2008) A holistic examination of Net Promoter. *Journal of Database Marketing & Customer Strategy Management* 15 (2): 79-90.

Khan HUZ (2010) The effect of corporate governance elements on corporate social responsibility (CSR) reporting: empirical evidence from private commercial banks of Bangladesh. *International Journal of Law and Management* 52 (2): 82-109. <https://doi.org/10.1108/17542431011029406>

Kolk, A. 2005. 'Environmental reporting by multinationals from the Triad: convergence or divergence?'. *Management International Review*, 45: Special issue 1, 145–167.

Korkchi S, Rombaut A (2007) Corporate social responsibility: a case study on private and public corporations in Sweden. Bachelor thesis, Institution for Business Administration and Economics, South Stockholm University- Södertörn School of Economics and Business Studies (EcoBus). <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:16710/fulltext01>

Kotler P, Keller KL (2012) *Marketing management* (14th ed). New Jersey: Prentice Hall.

Kotler P, Lee N (2008) *Corporate social responsibility: doing the most good for your company and your cause*. John Wiley & Sons.

Kurniawan R (2017) Effect of environmental performance on environmental disclosures of manufacturing, mining and plantation companies listed in Indonesia stock exchange. *Arthatama: Journal of Business Management and Accounting* 1 (1): 6-17.

Lee MDP (2008) A review of the theories of corporate social responsibility: its evolutionary path and the road ahead. *International journal of management reviews* 10 (1): 53-73. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2370.2007.00226.x>

Luken, R. and Stares, R. 2005. 'Small business responsibility in developing countries: a threat or an opportunity?'. *Business Strategy and the Environment*, 14:1, 38–53.

Madrakhimova, F. (2013). History of Development of Corporate Social Responsibility. *Journal of Business And Economics*, 4(6), 509-520.

Matten, D. and Moon, J. 2008. “‘Implicit’ and ‘explicit’ CSR: a conceptual framework for a comparative understanding of corporate social responsibility”. *Academy of Management Review*, 33:2, 404–424.

McWilliams A (2000) Corporate social responsibility. *Wiley Encyclopedia of Management*.

Midttun, A., Gautesen, K. and Gjølborg, M. 2006. ‘The political economy of CSR in Western Europe’. *Corporate Governance*, 6:4, 369–385. Mihail, D. 2006a. ‘Gender-based stereotypes in the workplace: the case of Greece’. *Equal Opportunities International*, 25:5, 373–388.

Morsing M, Schultz M (2006) Corporate social responsibility communication: stakeholder information, response and involvement strategies. *Business Ethics: A European Review* 15 (4): 323-338. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8608.2006.00460.x>

New Technologies Laboratory in Communication, Education and the Mass Media. 2006. *Mainstreaming Corporate Social Responsibility in Small-Medium Enterprises: Results Report*. Athens: National and Q14 Kapodistrian University of Athens. Available at <http://www.csrhellas.gr>.

Partners for Financial Stability (PFS) Program. 2005. *Survey of Reporting on Corporate Social Responsibility (CSR) by the Largest Listed Companies in Eleven Central and Eastern European (CEE) Countries*. Budapest: Partners for Financial Stability Program. Available at <http://www.pfsprogram.org>.

Philippidou, S.S., Soderquist, K.E. and Prastacos, G.P. 2004. ‘Towards new public management in Greek public organisations and the path to implementation’. *Public Organization Review: A Global Journal*, 4:4, 317–337.

Radhakrishnan, S., Tsang, A., & Liu, R. (2018). A Corporate Social Responsibility Framework for Accounting Research. *The International Journal of Accounting*, 53(4), 274-294.

Remoundou, & Koundouri, (2009). Environmental effects on public health: An economic perspective. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 6(8), 2160-2178. Doi: 10.3390/ijerph6082160

Ringov, D. and Zollo, M. 2007. ‘Corporate responsibility from a socio-institutional perspective: the impact of national culture on corporate social performance’. *Corporate Governance: The International Journal of Effective Board Performance*, 7:4, 476–485.

Rochford, C., Tenneti, N. & Moodle, R. (2019). Reframing the impact of business on health: The interface of corporate, commercial, political and social determinants of health. *BMJ Global Health*, 4, 1-5. Doi: :10.1136/ bmjgh-2019-00151

Schermerhorn JR (2016) *Management (6th Asia-Pacific Ed)*. Melbourne: Wiley. Secchi D (2007) *Utilitarian, managerial and relational theories of corporate social responsibility*.

International Journal of Management Reviews 9 (4): 347-373. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2370.2007.00215.x>

Schiopoiu, B.A., Nastase, M. & Dobrea, R.C. (2013). Ethical CSR. In: Idowu, S.O., Capaldi, N., Zu, L., Gupta, A.D. (eds). Encyclopedia of corporate social responsibility. Berlin, Heidelberg: Springer. Doi: 10.1007/978-3-642-28036-8_493

Scholtens, B. and Dam, L. 2007. 'Cultural values and international differences in business ethics. Journal of Business Ethics, 75:3, 273–284.

Semplici S (2011) The importance of 'social responsibility' in the promotion of health. Medicine, health care and philosophy 14 (4): 355-363. <https://doi.org/10.1007/s11019-011-9329-9>

Simon, P.A. & Fielding, J.E. (2006). Public health and business: A partnership that makes cents. Health Affairs, 25(4), 1029-1039.

Singhapakdi, A., Kraft, K.L., Vitell, S.J. and Rallapalli, K.C. 1995. 'The perceived importance of ethics and social responsibility on organizational effectiveness: a survey of marketers. Journal of the Academy of Marketing Science, 23:1, 49–56.

Snider J, Hill RP, Martin D (2003) Corporate social responsibility in the 21st century: a view from the world's most successful firms. Journal of Business ethics 48 (2): 175-187. <https://doi.org/10.1023/B:BUSI.0000004606.29523.db>

Spence, L., Schmidpeter, R. and Habisch, A. 2003. 'Assessing social capital: small and medium sized enterprises in Germany and the UK'. Journal of Business Ethics, 47:1, 17–29.

Stavroulakis, D. 2009. 'HRM practices in view of internationalization: evidence from business in Greece'. MIBES Transactions, 3:1, 147–156.

Srivastava AK, Negi G, Mishra V, Pandey S (2012) Corporate social responsibility: a case study of TATA group. IOSR Journal of Business and Management 3 (5): 17-27. <https://doi.org/10.9790/487X-0351727>

United Nations Environmental Program Financial Initiative (UNEP-FI). (2007). 'Scratching on the surface of sustainable finance: a survey on sustainable finance practices in Greece'. Central and Eastern European Task Force, UNEP-FI.

United Nations. (2020) 'Global Humanitarian response plan covid-19. United Nations coordinated appeal.' Geneva: United Nations, pp. 1–80

United Nations. (2020) 'Shared responsibility, global solidarity: responding to the socio-economic impacts of Covid-19.' Geneva: United Nations.

Welford, R. 2004. 'Corporate social responsibility in Europe, North America, and Asia: 2004 survey results. *Journal of Corporate Citizenship*, 17, 33–52. Wood, D.J. 1991. 'Corporate social performance revisited'. *Academy of Management Review*, 16:4, 691–718.

World Health Organization. (2020) 'Laboratory testing strategy recommendations for Covid-19.' Geneva: World Health Organization.

Ελληνόγλωσση

Διονυσίου, Π. (2020) 'Η πανδημία ανέδειξε την ανάγκη για βελτιώσεις στα συστήματα υγείας', PwC Cyprus (articles). Διαθέσιμο στο: <https://www.pwc.com.cy/en/articles/articles-2020/polys-dionysiou-article-covid-19-health-care.html>

ΕΚΔΔΑ, (2019) « Κοινωνική Ευθύνη και Δημόσια Διοίκηση». Επιμορφωτικό Σεμινάριο ΙΝΕΠ, Αθήνα

Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. 2009. Οργάνωση, Αποστολή, Δραστηριότητα, Μέλη. Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Διατίθεται στη [διεύθυνση http://www.csrhellas.gr](http://www.csrhellas.gr).

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (2021) COVID-19: Η αντίδραση της ΕΕ στον τομέα της δημόσιας υγείας. Ανακτήθηκε από: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/coronavirus/covid-19-public-health/>

Θέριου, Ν.Γ. 2004. «Οι μακροπρόθεσμοι σκοποί και στόχοι και η μεταξύ τους σχέση: μια έρευνα των κορυφαίων ελληνικών εταιρειών». *Επιθεώρηση Οικονομικών Επιστημών*, 6, 145–160.

Κέντρο Έρευνας και Εκπαίδευσης στη Δημόσια Υγεία, την Πολιτικής Υγείας και την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (Θεσσαλονίκη, 12 Απριλίου 2020) 'Κριτική αποτίμηση της ετοιμότητας και των πολιτικών αντιμετώπισης της πανδημίας του νέου κορωνοϊού (SARS – CoV-2): διεθνής και ελληνική εμπειρία' ΚΕΠΥ

Κονδύλης Η, Μπένος Α. (2020) 'Η επιδημική ετοιμότητα μίας χώρας προϋποθέτει τη συλλογή ολοκληρωμένων στοιχείων και τη διαφάνεια στην επικοινωνία τους.' Θεσσαλονίκη: ΚΕΠΥ - Κέντρο Έρευνας και Εκπαίδευσης στη Δημόσια Υγεία, την Πολιτική Υγείας και την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Μερίκας, Α. 2003. Μελέτη των Ευκαιριών Ίδρυσης Ελληνικών Αμοιβαίων Κεφαλαίων Εξειδικευμένων στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Αθήνα: Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Μερτζάνης, Χ.Β. 2001. «Αρχές εταιρικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα». Εταιρική Διακυβέρνηση: Μια Διεθνής Επιθεώρηση, 9:2, 89–100.

Παπαδημητρίου, Ο. (2020) 'Η πανδημία του Covid19 επιβάλλει αναθεώρηση πολιτικών για την Δημόσια Υγεία', Capital.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.capital.gr/arthra/3446448/i-pandimia-tou-covid-19-epiballei-anatheorisi-politikon-gia-ti-dimosia-ugeia>

Πνευματικός, Σ. (2021) 'Τι πρέπει να αλλάξει στο σύστημα υγείας μετά την πανδημία', Capital.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.capital.gr/arthra/3524304/ti-prepei-na-allaxei-sto-sustima-ugeias-meta-tin-pandimia>

Ρεμούνδου, & Κουντούρη, (2009). Περιβαλλοντικές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία: Μια οικονομική προοπτική. International Journal of Environmental Research and Public Health, 6(8), 2160-2178.

Σκουλούδης, Α. και Ευαγγελινός, Κ. 2009. «Υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας στην Ελλάδα: είμαστε ακόμη εκεί;». Διαχείριση ποιότητας περιβάλλοντος, 19:1, 43–60.

Σκουλούδης, Α., Κουρμούσης, Φ. και Ευαγγελινός, Κ. 2009. «Ανάπτυξη μεθοδολογίας αξιολόγησης για εκθέσεις τριπλής κατώτατης γραμμής με τη χρήση διεθνών προτύπων για την υποβολή εκθέσεων». Περιβαλλοντική Διαχείριση, 44:2, 298–311.

Σκουλούδης, Α., Ευαγγελινός, Κ. και Κουρμούσης, Φ. 2010. «Αξιολόγηση μη χρηματοοικονομικών εκθέσεων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της πρωτοβουλίας για την υποβολή εκθέσεων απολογισμού σε παγκόσμιο επίπεδο: στοιχεία από την Ελλάδα». Εφημερίδα της καθαρότερης παραγωγής, 18:5, 426–438.

Σπανός, Λ.Ι. 2005. «Εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα: εξελίξεις και επιπτώσεις πολιτικής. Εταιρική Διακυβέρνηση, 5:1, 15–30. Σπανός, Μ. και Μυλωνάκης, Ι. 2006. «Διαδικτυακό εταιρικό ρεπορτάζ στην Ελλάδα». Ευρωπαϊκό Περιοδικό Οικονομικών, Χρηματοοικονομικών και Διοικητικών Επιστημών, 7, 131–144.

Σωτηρόπουλος, Δ.Α. και Καραμαγιώλη, Ε. (2006). «Ελληνική κοινωνία των πολιτών: ο μακρύς δρόμος προς την ωριμότητα». Access2- δημοκρατία, Αθήνα. Διατίθεται στη διεύθυνση <http://www.access2democracy.org> (πρόσβαση στις 22 Δεκεμβρίου 2009).

Υπουργείο Υγείας, Εθνικό Συμβούλιο Δημόσιας Υγείας. (Μάιος 2019) Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Δημόσια Υγεία 2019- 2022. Ανακτήθηκε από: <file:///C:/Users/user/Downloads/%CE%95%CE%98%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%9F%20%CE%93%CE%99%CE%>

[91%20%CE%A4%CE%97%20%CE%94%CE%97%CE%9C%20%20%CE%A5%CE%93%CE%95%CE%99%CE%91%20%2031%205%2019%20teliko.pdf](#)

Φαφαλιού, Ι., Λεκάκου, Μ. και Θεοτοκάς, Ι. 2006. «Γνωρίζει η ευρωπαϊκή ναυτιλιακή βιομηχανία την εταιρική κοινωνική ευθύνη; Η περίπτωση των ελληνικών εταιρειών θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων». Θαλάσσια Πολιτική, 30:4, 412–41.

Φλωρόπουλος, Ι. (2004). «Εθελοντική δημοσιοποίηση περιβαλλοντικών πληροφοριών στις οικονομικές καταστάσεις». Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Διατίθεται στη [διεύθυνση http://www.cosmoglob.com](http://www.cosmoglob.com).

Φλώρου, Α. και Γαλαρνιώτης, Α. 2007. «Συγκριτική αξιολόγηση της ελληνικής εταιρικής διακυβέρνησης με διαφορετικά πρότυπα. Εταιρική Διακυβέρνηση: Μια Διεθνής Επιθεώρηση, 15:5, 979–998.

Χάλκος, Γ.Ε. και Ευαγγελινός, Κ.Ι. 2002. «Καθοριστικοί παράγοντες εφαρμογής προτύπων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης: στοιχεία από την ελληνική βιομηχανία». Επιχειρηματική Στρατηγική και Περιβάλλον, 11:6, 360–375.

Χάλκος, Γ. και Σεπέτης, Α. 2007. «Μπορούν οι κεφαλαιαγορές να ανταποκριθούν στην περιβαλλοντική πολιτική των επιχειρήσεων; Στοιχεία από την Ελλάδα». Οικολογικά Οικονομικά, 63:2–3, 578–587.